

Aabenraa Kommune
Digital annonce

Plan, Teknik & Miljø
Miljø
Skelbækvej 2
6200 Aabenraa
Tlf.: 7376 7676

Dato: 05-10-2023
Sagsnr.: 22/40590
Dok.løbenr.: 314420/23

Kontakt: Tina Ketelsen
Direkte tlf.: 7376 7864
E-mail: tket@aabenraa.dk

Miljøgodkendelse af husdyrbruget på Hesteløkken 5A, 6340 Kruså

Aabenraa Kommunes Team Miljø har den 5. oktober 2023 meddelt miljøgodkendelse til husdyrbruget på Hesteløkken 5A, 6340 Kruså efter husdyrbrugloven¹.

Ejendommen meddeles miljøgodkendelse til følgende eksisterende produktionsarealer, gulvtyper og dyretyper:

Stald	Produktion	Staldstørrelse m ²	Produktionsareal m ²
Kostald	Malkekøer, kvier og stude; dybstrøelse	5.497	490
	Malkekøer, kvier og stude; sengestald med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)		3.395
Kalvestald – dybstrøelse	Kalve, (under 6 mdr.); dybstrøelse	537	411
Ungdyr 1	Malkekøer, kvier og stude; sengestald med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)	1.077	733
Tyrekalve m.m.	Kalve, (under 6 mdr.). Dybstrøelse	430	99
Goldkostald	Kalve, (under 6 mdr.); dybstrøelse	955	74
	Malkekøer, kvier og stude; sengestald med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)		466

¹ Lovbekendtgørelse nr. 520 af 1. maj 2019 om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v. med senere ændringer

Ny ungdyrstald	Malkekøer, kvier og stude; dybstrøelse	2.662	91
	Malkekøer, kvier og stude; sengestald med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)		1.576
Malkestald og dyrevelfærd	Malkekøer, kvier og stude; sengestald med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)	3.138	1.236
	Malkekøer, kvier og stude; dybstrøelse		200
I alt			8.771

Desuden meddeles der miljøgodkendelse til følgende gødnings- og ensilageopbevaringsanlæg, samt tekniske anlæg:

- Eksisterende gyllebeholder på 4.042 m³ med et overfladeareal på 1.048 m² og fast teltoverdækning
- Eksisterende gyllebeholder på 4.000 m³ med et overfladeareal på 853 m² og fast teltoverdækning
- Eksisterende gyllebeholder på 4.000 m³ med et overfladeareal på 769 m² og fast teltoverdækning
- Lovliggørelse af udvidet plansiloanlæg til i alt ca. 5.120 m³
- Eksisterende plansiloanlæg på ca. 2.750 m³
- Foderlade på ca. 530 m²
- Lade på ca. 1.990 m²
- Vaskeplads på ca. 100 m²

Miljøgodkendelsen kan ses i sin helhed jf. nedenstående.

Afgørelser efter husdyrbrugloven kan påklages til Miljø- og Fødevarerklagenævnet af:

- Afgørelsens adressat
- Miljøministeren, når væsentlige nationale eller internationale interesser er berørt
- Enhver, der har en individuel, væsentlig interesse i sagens udfald
- Sundhedsstyrelsen
- Danmarks Fiskeriforening, Ferskvandsfiskeriforeningen i Danmark, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd og Forbrugerrådet, alle i henhold til lovens § 85
- Lokale foreninger og organisationer, lovens § 86
- Landsdækkende foreninger og organisationer, lovens § 87.

Hvis du ønsker at klage over denne afgørelse, kan du klage til Miljø- og Fødevarerklagenævnet. Du klager via Klageportalen, som du finder et link til på

forsiden af www.naevneneshus.dk. Klageportalen ligger på www.borger.dk og www.virk.dk. Du logger på www.borger.dk eller www.virk.dk, ligesom du plejer, typisk med NEM-ID. Klagen sendes gennem Klageportalen til Aabenraa Kommune, der har truffet afgørelsen. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for kommunen i Klageportalen. Når du klager, skal du som privatperson betale et gebyr på kr. 900. For virksomheder og organisationers vedkommende er gebyret på 1.800 kr. Du betaler gebyret med betalingskort i Klageportalen.

Miljø-og Fødevareklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om Klageportalen, hvis der ikke er særlige grunde til det. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til Aabenraa Kommune, der har truffet afgørelse i sagen. Aabenraa Kommune videresender herefter anmodningen til Miljø-og Fødevareklagenævnet, som træffer afgørelse om, hvorvidt din anmodning kan imødekommes.

Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Afgørelsen annonceres offentligt den 5. oktober 2023 på Aabenraa Kommunes hjemmeside. En eventuel klage skal være modtaget senest den 2. november 2023, der er dagen for klagefristens udløb.

Der kan i øvrigt henvises til godkendelsens afsnit C "Offentlighed og klagevejledning".

Venlig hilsen

Tina Ketelsen
Landmålingstekniker

Miljøgodkendelse af husdyrbruget Hesteløkken 5A, 6340 Kruså

§ 16a, stk. 1

Lovbekendtgørelse nr. 520
af 1. maj 2019 om
husdyrbrug og anvendelse af
gødning m.v. med senere
ændringer

Godkendelsesdato:
5. oktober 2023

Aabenraa Kommune
Plan, Teknik & Miljø
Team Miljø
Skelbækvej 2
6200 Aabenraa
Tlf. 73 76 76 76

Baggrund og læsevejledning

Kommunens afgørelse, vilkår der gælder for husdyrbruget samt de generelle juridiske forhold omkring afgørelsen, herunder klagevejledningen, og bilag kan læses i kapitel A, B, C og D.

Som følge af VVM-direktivet skal der ved ansøgning om miljøgodkendelse foretages en miljøkonsekvensvurdering, der er en proces, som bl.a. indebærer krav om inddragelse af offentligheden og udarbejdelse af en miljøkonsekvensrapport. Selve miljøkonsekvensrapporten kan læses i kapitel E. Kommunen skal stille de vilkår, der vurderes at være nødvendige for at sikre, at husdyrbruget ikke får væsentlig virkning på miljøet.

Husdyrbruget på Hesteløkken 5A, 6340 Kruså har en ammoniakemission på mere end 3.500 kg NH₃-N pr. år. Det har dermed en størrelse, der lovgivningsmæssigt er defineret som intensiv husdyrproduktion, der er VVM-pligtigt. Ansøgeren har ansvaret for at udarbejde miljøkonsekvensrapporten, og at miljøkonsekvensvurderingen er fuldstændig og af tilstrækkelig høj kvalitet i forhold til oplysninger om husdyrbruget og vurderinger af miljøpåvirkningerne. Den vedlagte miljøkonsekvensrapport er et resultat af dialog imellem ansøger og Aabenraa Kommune i forbindelse med sagsbehandlingen. Miljøkonsekvensrapporten danner grundlag for kommunens afgørelse og de stillede vilkår.

Indholdsfortegnelse

A.	Afgørelse	5
	Baggrund og særkender for afgørelsen	7
	Historik	7
	Ansøgning	7
	Landskabelige værdier og særkender	7
	Erhvervsmæssigt nødvendigt	9
	Begrundelse for de stillede vilkår og øvrige krav	9
	Natur	9
	Jord, grundvand og overfladevand	11
	Lugtgener	12
	Øvrige emissioner og gener	13
	Bedste tilgængelig teknik (BAT)	14
	Øvrige krav	14
	Samlet vurdering	15
	Lovgrundlag	15
	Udnyttelsesfrist	16
	Revurdering af miljøgodkendelsen	16
	Retsbeskyttelse	16
	Ophævelse af eksisterende godkendelse	16
	Andre tilladelser og dispensationer	16
B.	Vilkår for husdyrbruget	17
	Afgørelse	17
	Indretning og drift	17
	Lugt	20
	Øvrige emissioner og gener	20
	Jord, grundvand og overfladevand	20
	Egenkontrol	23
	Beredskabsplan	23
C.	Offentlighed og klagevejledning	24
	Annoncering	24
	Naboorientering og partshøring	24
	Annoncering og afgørelse	24
	Klagevejledning	24
D.	Kommunens bilag	26
	Lugtkonsekvenszonen	26
E.	Miljøkonsekvensrapport	27

Datablad

Husdyrbrugets adresse:	Hesteløkken 5A, 6340 Kruså
Ansøger:	Peder Dalgas Nissen
Ansøgers CVR-nummer:	19925374
Godkendelsesmyndighed:	Aabenraa Kommune
Godkendelsesdato:	5. oktober 2023
Sagsbehandler:	Peter Møller Thomsen
Kvalitetssikring:	Laura Klaver
Ansøgningsmateriale:	Britt Bjerre Paulsen, LandboSyd
Sagsnr.:	22/40590
Kortmateriale:	Aabenraa Kommune, Geodatastyrelsen og Styrelsen for Dataforsyning og effektivisering, Skærmkort, WMS – tjeneste.
Lovgrundlag:	Lovbekendtgørelse nr. 520 af 1. maj 2019 om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v. med senere ændringer (husdyrbrugloven).

A. Afgørelse

Aabenraa Kommune meddeler miljøgodkendelse til husdyrbruget efter husdyrbruglovens § 16a, stk. 1 på Hesteløkken 5A, 6340 Kruså, matr. nr. 1, Ø. Gejl, Holbøl til hold af kvæg med de stillede vilkår. Miljøgodkendelsen omfatter hele husdyrbruget. Det vil sige både de eksisterende og evt. nye anlæg.

Der godkendes følgende eksisterende stalde og produktionsarealer:

Stald	Produktion	Staldstørrelse m ²	Produktionsareal m ²
Kostald	Malkekøer, kvier og stude; dybstrøelse	5.497	490
	Malkekøer, kvier og stude; sengestald med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)		3.395
Kalvestald – dybstrøelse	Kalve, (under 6 mdr.); dybstrøelse	537	411
Ungdyr 1	Malkekøer, kvier og stude; sengestald med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)	1.077	733
Tyrekalve m.m.	Kalve, (under 6 mdr.). Dybstrøelse	430	99
Goldkostald	Kalve, (under 6 mdr.); dybstrøelse	955	74
	Malkekøer, kvier og stude; sengestald med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)		466
Ny ungdyrstald	Malkekøer, kvier og stude; dybstrøelse	2.662	91
	Malkekøer, kvier og stude; sengestald med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)		1.576
Malkestald og dyrevelfærd	Malkekøer, kvier og stude; sengestald med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)	3.138	1.236
	Malkekøer, kvier og stude; dybstrøelse		200
I alt			8.771

Der godkendes følgende gødnings- og ensilageopbevaringsanlæg:

- Eksisterende gyllebeholder på 4.042 m³ med et overfladeareal på 1.048 m² og fast teltoverdækning
- Eksisterende gyllebeholder på 4.000 m³ med et overfladeareal på 853 m² og fast teltoverdækning
- Eksisterende gyllebeholder på 4.000 m³ med et overfladeareal på 769 m² og fast teltoverdækning

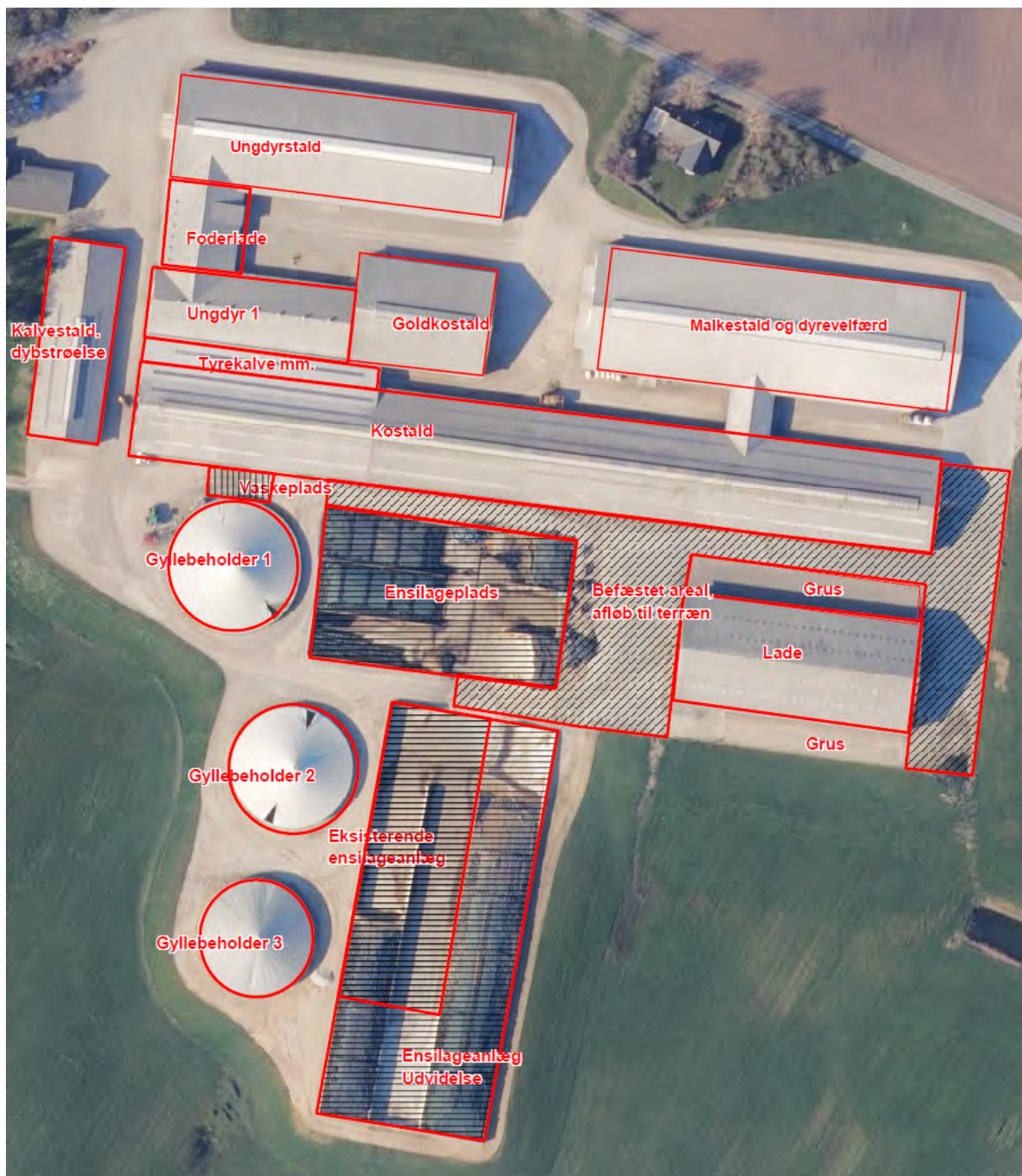

- Lovliggørelse af udvidet plansiloanlæg til i alt ca. 5.120 m³
- Eksisterende plansiloanlæg på ca. 2.750 m³

Øvrige eksisterende anlæg:

- Foderlade på ca. 530 m²
- Lade på ca. 1.990 m²
- Vaskeplads på ca. 100 m²

Det godkendte staldanlæg kan med denne miljøgodkendelse udnyttes fuldt ud inden for grænserne for dyrevelfærdsreglerne. Se en oversigt over stalde i Figur 1.

Figur 1. Oversigt over stalde, anmeldelsespligtige anlæg samt gødnings- og ensilageopbevaringsanlæg.

Baggrund og særkender for afgørelsen

Aabenraa Kommune meddeler miljøgodkendelsen, da det vurderes, at ansøgeren har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af den bedst tilgængelige teknik. Det vurderes, at husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne. Aabenraa Kommune vurderer, at miljøgodkendelsen med de stillede vilkår for lokalisering, indretning og drift af husdyrbruget sikrer, at husdyrbruget ikke vil medføre en væsentlig påvirkning af miljøet eller andre væsentlige gener.

Historik

Den 24. september 2010 meddelte Aabenraa Kommune miljøgodkendelse efter husdyrbruglovens¹ § 12, stk. 2. Der blev meddelt miljøgodkendelse til 494 årskøer, tung race, 380 årskvier (6-26 mdr.), 114 årssmåkalve (0-6 mdr.) og 250 producerende tyrekalve (40-55 kg), svarende til 879,34 DE efter dagældende omregningsfaktorer. Derudover blev der miljøgodkendt en ungdyrstald på 1.840 m², udvidelse af kostald på 1.526 m², fast teltoverdækning på gyllebeholder, en plansilo på 1.200 m², en ny foderlade på 1.846 m² og en ny servicebygning på ca. 250 m².

Den 24. juni 2014 har Aabenraa Kommune truffet afgørelse om etablering af ny lade efter husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens² § 27, stk. 1.

Den 13. maj 2015 har Aabenraa Kommune truffet afgørelse om etablering af en velfærdsstald på 1.694 m³ efter husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens³ § 38.

Den 19. november 2015 har Aabenraa Kommune truffet afgørelse om etablering af en ny gyllebeholder på 4.000 m³ efter husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens⁴ § 29.

Den 18. januar 2016 blev der meddelt tillæg nr. 1 til miljøgodkendelsen efter husdyrbruglovens⁵ § 12, stk. 3. Der blev meddelt godkendelse til at dyreholdet kunne udvides til en produktion af 805 årskøer, 240 årssmåkalve (0-8 mdr.), 480 årsopdræt (8-24 mdr.) og 400 producerede tyrekalve (40-60 kg), svarende til 1.429,53 DE efter dagældende omregningsfaktorer.

I tillæg nr. 1 til miljøgodkendelsen blev der endvidere godkendt ændring af tidligere etableret ladebygning til ungdyrstald, ændring af staldgulv i goldkostalden til sengestald med spalter og robotskraber, forøgelse og lovliggørelse af ensilageplads syd for ejendommen, samt opførelse af malkecenter, opsamlingsplads og kostald i en ny bygning nord for den nuværende kostald.

Ansøgning

Aabenraa Kommune har den 22. december 2022 modtaget en ansøgning om miljøgodkendelse til husdyrbruget på Hesteløkken 5A, 6340 Kruså.

Ansøger ønsker at lovliggøre udvidelsen af det sydlige plansiloanlæg og at få godkendelse til at producere efter de nye fleksible regler, hvor produktionsarealerne godkendes i stedet for antal dyr, alder, race, vægtinterval og mælkeydelse.

Denne godkendelse er baseret på de oplysninger, der er redegjort for i miljøkonsekvensrapporten, skema 223 967, version 3 og miljøansøgningen i kapitel E.

---

¹ Lovbekendtgørelse nr. 1486 af 4. december 2009 af lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug

² Bekendtgørelse nr. 1280 af 8. november 2013 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug

³ Bekendtgørelse nr. 1280 af 8. november 2013 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug

⁴ Bekendtgørelse nr. 1283 af 8. december 2014 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug

⁵ Lovbekendtgørelse nr. 868 af 3. juli 2015 af lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug

Landskabelige værdier og særkender

Placering af anlæg

Husdyrbruget er beliggende på grænsen mellem to forskellige landskabsområder. Mod øst ses Flensborg Fjord Kystlandskab. Landskabet er kendetegnet ved et varieret og kontrastfyldt terræn, hvor store skove, marker, hegn, moser og bebyggelse indgår som de væsentligste karaktergivende elementer og strukturer. Flensborg Fjord Kystlandskab er mod vest afgrænset ved en terrænmæssig overgang til det flade slettelandskab, der kendetegner den vestlige del af kommunen.

Mod vest ses landskabsområdet Ålandet. Landskabet er her kendetegnet ved et jævnt og lavtliggende terræn, hvor flere mindre ådale er eroderet ned i terrænet i et langstrakt, øst-vest gående forløb. Landskabet er et karakteristisk landbrugslandskab, hvor de dyrkede marker afgrænses af et netværk af parallelle hegn samt store og middelstore plantager. Langs de mange åer er landskabet præget af afgræssede enge, hvilket er med til at skabe en variation i det landbrugsdominerede landskab. Landskabet rummer desuden flere store moseområder som er med til at afspejle landskabets oprindelse inden opdyrkningen fandt sted. Den forholdsvis tætte bevoksningsstruktur er med til at skabe et transparent, stedvis lukket, landskab, hvor særligt de mange plantager skaber en ramme om landskabet.

Der sker intet nybyggeri i forbindelse med godkendelsen, kun lovliggørelse af udvidelse af eksisterende ensilageplads, som ligger skærmet bagved bygninger mod nord og skov mod øst, så den vurderes ikke at have en væsentlig påvirkning på de landskabelige værdier.

Bygge- og beskyttelseslinjer og kommunalplaner

Bygge- og beskyttelseslinjer:

Ejendommen er delvist beliggende inden for skovbyggelinje. Da ensilagepladsen er udvidet i tilknytning til det eksisterende bebyggelsesareal, og da det ansøgte er erhvervsmæssigt nødvendigt for ejendommens drift som landbrugsejendom, vurderer Aabenraa Kommune, at det ansøgte ikke er i strid med skovbyggelinjen, hvorfor der ikke skal søges om dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 17.

Kommuneplanområder:

Den sydlige ensilageplads og den sydligste gyllebeholder er delvist beliggende inden for udpegningerne 'Lavbundsareal der kan genoprettes' i kommuneplanen samt okkeklassificeringen 'Lavbund klasse III - Lille risiko for okkerudledning'. På lavbundsarealer kan der ved vandstandshævning genskabes områder med stor natur- og miljømæssig værdi. Udpegningen af lavbundsarealer har dog ingen betydning for, om områderne fortsat kan drives jordbrugsmæssigt eller for mulighederne for at opføre nødvendige landbrugsbygninger. På den baggrund vurderer Aabenraa Kommune, at den udvidede ensilageplads ikke er i strid med retningslinjerne for lavbundsarealer. Det vurderes endvidere, at det ansøgte ikke er i strid med okkeklassificeringen, da der ikke foretages dræning inden for det okkerpotentielle område.

Ejendommen er beliggende inden for udpegningen 'skovrejsning uønsket'. Da det ansøgte ikke omfatter skovrejsning, vurderer Aabenraa Kommune, at det ansøgte ikke er i konflikt med udpegningens retningslinjer.

Ejendommen er beliggende inden for områder i kommuneplanen udpeget som 'værdifulde landskaber' og 'værdifulde geologiske områder'. De værdifulde landskaber skal beskyttes mod påvirkning fra større byggeri, der kan forstyrre de bynære friluftslandskaber, og erhvervsmæssigt nødvendigt landbrugsbyggeri skal som udgangspunkt opføres i tilknytning til eksisterende bygninger. Inden for de værdifulde geologiske områder skal nyt landbrugsbyggeri søges udformet, så det understøtter landskabets dannelsesformer,

og byggeri, beplantning m.v., som kan sløre de geologiske landskabstræk, skal så vidt muligt undgås. Bygningsmæssige ændringer omfatter udelukkende lovliggørelse af en udvidet ensilageplads, som afskærmes af den eksisterende bygningsmasse mod nord og eksisterende beplantning mod øst. Aabenraa Kommune vurderer, at det ansøgte ikke ændrer væsentligt på ejendommens samlede visuelle udtryk, samt at det ansøgte ikke er i strid med hensynet til områdets landskabelige interesser.

Husdyrbruget er ikke beliggende inden for områder udpeget til råstofområde.

Grænseoverskridende virkninger

Da ejendommen på Hesteløkken 5A er beliggende med en afstand på ca. 5,1 km til Sønderborg Kommune og ca. 4,5 km til Tyskland, vurderer Aabenraa Kommune, at der ikke forekommer grænseoverskridende virkninger ved det ansøgte.

Erhvervsmæssigt nødvendigt

I miljøkonsekvensrapportens afsnit 3.17 har ansøger redegjort for, at det ansøgte er erhvervsmæssigt nødvendigt for ejendommens drift som landbrugsejendom. Heraf fremgår det, at en godkendelse af de eksisterende produktionsarealer uden begrænsninger i alder, vægt og antal dyr, vil gøre det nemmere at udnytte staldanlægget optimalt, og ejendommens indtjeningsmuligheder kan dermed optimeres. En udvidelse af ensilageanlægget vurderes endvidere at være erhvervsmæssigt nødvendigt for kunne opbevare den producerede ensilage optimalt.

Aabenraa Kommune vurderer, at en miljøgodkendelse efter den nye husdyrbruglov er erhvervsmæssigt nødvendigt for ejendommens drift som landbrugsejendom, jf. ansøgers begrundelse ovenfor.

Begrundelse for de stillede vilkår og øvrige krav

Natur

Ammoniakfølsom natur

For at beskytte biologisk værdifulde og kvælstoffølsomme naturarealer mod en tilstandsændring forårsaget af en næringsberigelse, der overskrider naturens tålegrænse, må den luftbårne ammoniakdeposition fra husdyrbrug til naturarealer omfattet af § 7 i husdyrbrugloven ikke overstige fastlagte beskyttelsesniveauer, som kan findes i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3 punkt D.

De naturområder, der er omfattet af § 7 i husdyrbrugloven, er inddelt i 3 kategorier efter deres ammoniakfølsomhed jf. nedenstående tabel.

Tabel 1. Tabel over ammoniakfølsom natur der er beskyttet efter husdyrbruglovens § 7.

Naturtyper	Fastsat beskyttelsesniveau
Kategori 1. Ammoniakfølsomme naturtyper beliggende indenfor internationale naturbeskyttelsesområder.	Maks totaldeposition afhængig af antal øvrige husdyrbrug i nærheden: 0,2 kg N/ha/år ved > 1 øvrige husdyrbrug 0,4 kg N/ha/år ved 1 øvrigt husdyrbrug 0,7 kg N/ha/år ved 0 øvrige husdyrbrug
Kategori 2. Ammoniakfølsomme naturtyper beliggende udenfor internationale naturbeskyttelsesområder, i form af højmoser, lobeliesøer, heder >10 ha og overdrev >2,5 ha.	Maks totaldeposition på 1,0 kg N/ha/år.

<p>Kategori 3. Heder, moser og overdrev, der er omfattet af § 3 i naturbeskyttelsesloven og ammoniakfølsomme skove større end 0,5 ha.</p>	<p>Maks merdeposition på 1,0 kg N/ha/år.</p> <p>Kommunen kan ved en konkret vurdering tillade en merdeposition på >1,0 kg N/ha/år indenfor de angivne tålegrænser⁶, men kan ikke stille krav om merdeposition på <1,0 kg N/ha/år.</p>
---	--

Det fremgår af husdyrbruglovens regelsæt, at beskyttelsesniveauet, der er fastlagt i lovgivningen, som udgangspunkt er tilstrækkeligt til at sikre natur og miljø og skabe overensstemmelse med habitatdirektivsforpligtelserne.

Tabel 2. Tabel over ammoniakdepositionen til nærliggende ammoniakfølsom natur, der er beskyttet efter husdyrbruglovens § 7.

Naturpunkt	Kategori	Merdeposition, kg N/ha/år	Totaldeposition, kg N/ha/år
Skov mod nord	1	0,0	0,0
Højmose mod sydøst	2	0,0	0,0
Overdrev mod nord 3	2	0,2	0,7
Overdrev mod nord 2	2	0,1	0,5
Overdrev mod nord 1	2	0,1	0,4
Mose mod nordvest	2	0,1	0,2
Mose mod nordvest	3	0,1	0,2
Mose mod nordøst	3	0,3	1,1
Mose 4	3	0,1	0,5
Skov - Gejlåvej	3	0,3	1,5
Vandhul mod sydøst	3	0,1	0,5
Vandhul mod sydvest	3	0,2	0,9
Vandhul mod vest	3	0,5	2,6
Mose mod syd ved sø	3	0,1	0,2
Skov, Kelstrup Plantage	3	0,5	2,1
Skov, Sønderbjerger	3	0,3	1,7

Idet at husdyrbruglovens depositionsgrænser til ammoniakfølsom natur er overholdt for det ansøgte, vurderer Aabenraa Kommune, at der ikke vil forekomme tilstandsændringer i disse naturarealer.

Beskyttet natur

Da merdepositionen for de nærmeste § 3-naturarealer er under 1 kg N/ha/år, hvorunder der ikke forventes tilstandsændringer i ammoniakfølsom natur som følge af atmosfærisk deposition, vurderer Aabenraa Kommune, at det ansøgte ikke medfører tilstandsændringer i beskyttet natur.

Den ammoniakfølsomme beskyttede natur er beskyttet efter husdyrbruglovens regler og behandles under afsnittet om ammoniakfølsom natur.

Fredede områder & kommunalplaner

Den sydlige ensilageplads og de to sydligste gyllebeholdere er beliggende inden for den kommunale udpegning for områder med særlige økologiske forbindelser, der løber langs Gejl Å. Inden for områder med særlige økologiske forbindelser må etableringen af nye større anlæg ikke i væsentlig grad forringe dyre- og plantelivets spredningsmuligheder. Ingen af husdyrbrugets anlæg er beliggende inden for de kommunale udpegninger for områder med særlige naturbeskyttelsesinteresser eller fredninger.

⁶ Notat fra DCE – National Center for Miljø og Energi af den 6. september 2018 om opdatering af empirisk baserede tålegrænser

Det ansøgte omfatter lovliggørelse af en udvidet ensilageplads, mens gyllebeholderne er lovlig eksisterende. Aabenraa Kommune vurderer, at det ansøgte ikke vil påvirke området funktion som økologisk forbindelse, idet der også efter udvidelsen af ensilagepladsen er bevaret en tilstrækkelig bred forbindelse, der kan fungere hensigtsmæssigt som spredningskorridor for både planter og dyr langs Gejl Å. Der lægges desuden vægt på, at ammoniakemissionen fra det ansøgte ikke vurderes at påvirke de nærliggende naturområder, jf. ovenstående afsnit om § 3-natur og ammoniakfølsom natur.

Internationale beskyttelsesområder

Da husdyrbruget ikke ligger i, eller i nær tilknytning til, et Natura 2000-område, vurderer Aabenraa Kommune, at ansøgningen ikke har en væsentlig indvirkning på internationale beskyttelsesområder. Det nærmeste Natura 2000-område er nr. 95 'Hostrup Sø, Assenholm Mose og Felsted Vestermark', der består af habitatområde H84. Området ligger cirka 4,5 km nord for bedriften.

Beskyttelsen af habitatnaturen i habitatområdet er indarbejdet i husdyrbruglovens regler for ammoniakfølsom natur, som vurderes i ovenstående afsnit om ammoniakfølsom natur. Det vurderes, at det ansøgte ikke har en væsentlig indvirkning på fuglebeskyttelsesområder, da det ikke medfører tilstandsændringer i områdets natur.

Planter og dyr

I forhold til plantearter optaget på habitatdirektivets bilag IV afsnit b) vurderer kommunen, at der ikke sker nogen ødelæggelse af disse som følge af projektet, da ingen af de syv plantearter er registreret på stedet eller vurderes at findes der.

Der er registreret stor vandsalamander (habitatdirektivets bilag IV og II), spidssnudet frø (habitatdirektivets bilag IV) og butsnudet frø (habitatdirektivets bilag V) i en sø ca. 600 m nordvest for husdyrbruget. Det vurderes dog, at der jf. de tidligere vurderinger som følge af det ansøgte ikke sker en tilstandsændring i områdets natur, der vil medføre en forværring af paddernes levevilkår.

Det kan ikke udelukkes, at der forekommer beskyttede flagermus omkring gården. Da der hverken fjernes gamle træer eller bygninger i det ansøgte eller forekommer tilstandsændringer i naturarealer, vurderer Aabenraa Kommune, at områdets dyre- og planteliv ikke forværres af det ansøgte.

Aabenraa Kommune har ikke kendskab til, at der er registreret andre dyre- eller plantearter som er beskyttet af habitatdirektivets bilag IV i bedriftens nærhed.

Jord, grundvand og overfladevand

Ejendommens afløbsforhold fremgår af den tilsendte afløbsplan. Afløb fra stalde og vaskeplads ledes til fortank og gyllebeholder. Vand fra ensilagepladser ledes til gyllebeholder, men kan sprinkles ud hvis forholdene tillader det. Der er indrettet en forbeholder på ca. 30 m³ øst for den nye ensilageplads, som ensilagevandet løber til, herfra ledes det til gyllebeholder og køres ud med gyllevogn.

Størstedelen af tagvand fra bygningerne ledes til forsinkelsesbassin sydøst for ejendommen. Da der ikke bygges nye bygninger, er der ingen ændringer af tagvandssystemet.

Spildevand fra wc i staldanlægget ledes til lukket tank, der tømmes med en slamsuger efter behov.

Aabenraa Kommune stiller vilkår til, at afløbsforholdene skal stemme overens med den indsendte afløbsplan.

Aabenraa Kommune vurderer, at der ikke forekommer en væsentlig virkning på den miljømæssige tilstand af jord, grundvand og overfladevand, såfremt de stillede vilkår og husdyrbrugloven med bekendtgørelser overholdes.

For at modvirke risikoen for olieforurening, har Aabenraa Kommune vurderet, at det er nødvendigt at stille vilkår til placering af olietanke og forholdsregler ved uheld, herunder at der på ejendommen skal være materiale til opsamling af spild.

Lugtgener

Aabenraa Kommune har vurderet, at lugtmarkørerne for nærmeste nabo, nærmeste samlet bebyggelse og nærmeste byzone er placeret korrekt i husdyrgodkendelse.dk.

Aabenraa Kommune vurderer endvidere, at da det nærmeste lokalplanlagte område i landzonen er beliggende længere væk end nærmeste samlet bebyggelse, er det ikke nødvendigt at vurdere lugt for nærmeste lokalplanlagte område i landzonen, da lugtgenekriteriet ved nærmeste samlet bebyggelse er overholdt. Ved det nærmeste lokalplanlagte område i landzone gælder der de samme lugtgenekriterier som ved samlet bebyggelse.

Der vurderes ikke at være kumulation med andre husdyrbrug i forhold til lugt, da der ikke er andre husdyrbrug (med en ammoniakemission på mere end 750 kg NH₃-N pr. år) nærmere end 300 m fra byzone og samlet bebyggelse eller nærmere end 100 m fra beboelsesbygninger.

Tabel 3. Lugtberegning – uddrag fra husdyrgodkendelse.dk., ansøgningsskema nr. 223 967.

Adresse	Område status	Kumulation	Korrigeret geneafstand (m)	Vægtet gennemsnitsafstand (m)	Genekriterie overholdt
Gejlåvej 16	Nærmeste nabo uden landbrugspligt	2	311,4	532	Ja
Gejlåvej 18	Nabo uden landbrugspligt	0	259,5	613,7	Ja
Hesteløkken 1	Nabo uden landbrugspligt	0	207,6	981,3	Ja
Aabenraavej 27	Nabo uden landbrugspligt	0	207,6	1069,2	Ja
Aabenraavej 34	Nærmeste samlet bebyggelse	0	702,2	1614,8	Ja
Holbøl	Nærmeste byzone	0	938,1	2389,1	Ja
Holbøl	Nærmeste 'byzone potentiel'	0	938,1	2352,6	Ja

Ud over beregning af lugtgeneafstanden, udregnes lugtkonsekvenszonen i husdyrgodkendelse.dk. Inden for denne radius kan lugt ind imellem registreres. Lugtkonsekvenszonen er udregnet til 732 m. Da den ukorrigerede geneafstand til nærmeste byzone er større end lugtkonsekvenszonen, og da kommunen skal vurdere lugt ud fra worst case, har Aabenraa Kommune udarbejdet et kort med en lugtkonsekvenszone på 938,1 m, svarende til den ukorrigerede geneafstand for byzone. Kortet er vedlagt som bilag 1 i afsnit D. Kommunens bilag.

Der er stillet driftsvilkår til renholdelse af staldarealer for at undgå forurening med ammoniak, som går ud over forudsætningerne i beregningerne i husdyrgodkendelse.dk.

Øvrige emissioner og gener

Støjgener

I miljøkonsekvensrapportens afsnit 3.8.1 er støjgenerne beskrevet. Aabenraa Kommune vurderer, at støjgenerne er beskrevet tilstrækkeligt, og at det ansøgte ikke vil medføre væsentlige støjgener for de nærmeste naboer.

Aabenraa Kommune stiller vilkår til, at husdyrbruget skal overholde de generelle støjgrænser for det åbne land og for samlet bebyggelse, som angivet i Miljøstyrelsens vejledning nr. 5/1984 "Ekstern Støj fra virksomheder".

Aabenraa Kommune gør opmærksom på, at støjgrænserne i det åbne land skal være overholdt ved nærmeste nabos udendørs opholdsarealer, dog maksimalt 15 meter fra beboelsen. Ved samlet bebyggelse, skal støjgrænserne være overholdt i hele området, så ved en evt. klage over støj, vil støjen blive målt ved nærmeste naboskel.

Støvgener

Støvgenerne er beskrevet i miljøkonsekvensrapportens afsnit 3.8.3. Aabenraa Kommune vurderer, at støvgenerne er beskrevet tilstrækkeligt, og at der gøres de nødvendige tiltag for at begrænse støvgenerne for de omkringboende.

Aabenraa Kommune stiller vilkår til, at der ikke må forekomme støvgener uden for ejendommens eget areal, og at dette vurderes af tilsynsmyndigheden.

Rystelsesgener

Evt. rystelser fra ejendommen er beskrevet i miljøkonsekvensrapportens afsnit 3.8.2. Aabenraa Kommune vurderer at evt. gener fra rystelser er beskrevet tilstrækkeligt, og at det ansøgte ikke vil medføre væsentlige gener i form af rystelser ved de nærmeste naboer.

For at sikre naboerne stilles der vilkår til, at der ikke må forekommer væsentligt gener fra rystelser og vibrationer uden for ejendommens eget areal, og at dette vurderes af tilsynsmyndigheden.

Flue- og rottegener

Husdyrbrugets skadedyrsbekæmpelse er beskrevet i miljøkonsekvensrapportens afsnit 3.8.5. Aabenraa Kommune vurderer, at bekæmpelse af fluer og rotter har et sådant omfang, at der ikke vil være væsentlige gener for omkringboende.

Aabenraa Kommune stiller vilkår til, at arealerne omkring staldene skal holdes ryddelige, således at rottetilhold forebygges. Der stilles derudover vilkår til, at fluebekæmpelse skal ske efter gældende retningslinjer fra Aarhus Universitet, Institut for Agroøkologi.

Transportgener

Ansøger har redegjort for antallet af transportere til og fra husdyrbruget samt husdyrbrugets til- og frakørselsforhold i miljøkonsekvensrapportens afsnit 3.8.6.

Aabenraa Kommune vurderer at transporterne til og fra ejendommen er beskrevet tilstrækkeligt, og at der ikke skal stilles vilkår til transporter til og fra ejendommen.

Lysgener

I miljøkonsekvensrapportens afsnit 3.8.4 beskrives det, at udendørsbelysningen ikke vil medføre væsentlige gener for de omkringboende.

Aabenraa Kommune stiller vilkår, til at der ikke må forekomme væsentlige lysgener for de omkringboende, og at dette vurderes af tilsynsmyndigheden.

Uhygiejniske forhold

Da døde dyr opbevares overdækket og på fast bund, samt at der forebygges mod skadedyr i den daglige drift, vurderer Aabenraa Kommune, at der, som følge af det ansøgte, ikke sker en væsentlig indvirkning på miljøet, hvad angår uhygiejniske forhold.

Miljøbeskyttelseslovens affaldshierarki

Husdyrbruget er forpligtet til at overholde Aabenraa Kommunes til enhver tid gældende regulativ for erhvervsaffald, hvorfor det vurderes, at kravet om iagttagelse af miljøbeskyttelseslovens affaldshierarki er overholdt.

Bedste tilgængelig teknik (BAT)

BAT Ammoniakemission

Der er et krav om vurdering af de væsentlige virkninger på miljøet og anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT) inden for ammoniakemissioner, når produktionen medfører en ammoniakemission på mere end 750 kg NH₃-N pr. år.

Anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT) i forhold til ammoniak- og lugtemission fra anlægget er omsat til et bestemt krav til størrelsen af ammoniak- og lugtemission, der må komme fra husdyrbruget. Beregningerne i husdyrgodkendelse.dk viser, at BAT-kravet til ammoniakemission fra husdyrbruget er 10.272 kg NH₃-N pr. år, og at den faktiske emission er 10.272 kg NH₃-N pr. år. BAT-kravet for husdyrbruget er således overholdt.

Aabenraa Kommune stiller vilkår til fast teltoverdækning på de eksisterende gyllebeholdere, jf. teknologibladet for fast teltoverdækning på gyllebeholdere.

Der er stillet driftsvilkår til renholdelse af staldarealer for at undgå forurening med ammoniak, som går ud over forudsætningerne i beregningerne i husdyrgodkendelse.dk.

Øvrige krav

Vurdering af om husdyrbruget har tilstrækkelig opbevaringskapacitet til husdyrgødning

Der er redegjort for håndtering og opbevaring af husdyrgødning i miljøkonsekvensrapportens afsnit 3.1.2. Lovkravet om minimum 9 måneders opbevaringskapacitet er opfyldt ved opbevaring af gylle i husdyrbrugets gyllekanaler, gyllebeholdere samt i lejet gyllebeholder ved den nuværende produktion.

Aabenraa Kommune vurderer, at håndteringen af husdyrgødning overholder BAT, og at der ikke er væsentlig virkning på miljøet herfra.

Vurdering af om afstandskrav er overholdt

Aabenraa Kommune vurderer, at da der er tale om lovlige eksisterende bygninger og anlæg, at alle afstandskrav er overholdt for de eksisterende bygninger og anlæg.

Aabenraa Kommune vurderer endvidere, at alle afstandskravene for ensilagepladsen som ønskes lovliggjort også er overholdt.

Vurdering af, om husdyrbruget er teknisk, forureningsmæssigt og driftsmæssigt forbundet med andre husdyrbrug

Husdyrbruget på Hesteløkken 5A er ikke teknisk, forureningsmæssigt og driftsmæssigt forbundet med andre husdyrbrug, da ansøger ikke har dyrehold på andre ejendomme.

Alternative løsninger

Ansøger har i afsnit 3.13 i miljøkonsekvensrapporten redegjort for de alternative løsninger der har været vendt i forbindelse med at ansøgningsmaterialet til denne miljøgodkendelse blev udarbejdet.

På baggrund af redegørelsen i miljøkonsekvensrapporten vurderer Aabenraa Kommune, at der er redegjort tilstrækkeligt for de alternative løsninger, og hvorfor den ansøgte løsning er den, der er valgt.

Ophør af husdyrbruget

Ud fra ansøgers redegørelse i miljøkonsekvensrapportens afsnit 2 vurderer Aabenraa Kommune, at ejendommen vil blive afviklet miljømæssigt forsvarligt, hvis husdyrbruget på Hesteløkken 5A ophører helt.

Samlet vurdering

Vurdering af VVM og BAT

På baggrund af de stillede vilkår og ovenstående begrundelse for og særkender på husdyrbruget er det Aabenraa Kommunes samlede vurdering, at det ansøgte projekt overholder anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT), og at projektet ikke indebærer væsentlige indvirkninger på miljøet, herunder i forhold til omgivelsernes sårbarhed og kvalitet, i forhold til navnlig:

- Landskabelige værdier
- Natur med dens bestande af vilde planter og dyr og deres levesteder, herunder områder, der er beskyttet mod tilstandsændringer eller fredet udpeget som internationalt naturbeskyttelsesområde eller udpeget som særlig sårbart overfor næringsstofpåvirkning.
- Jord, grundvand og overfladevand.
- Lugt-, støj-, rystelser-, støv-, flue-, transport-, og lysgener, uhygiejniske forhold, affaldsproduktion mv.

Samspillet mellem faktorer og sårbarhed i forhold til risici for større ulykker m.v.

Aabenraa Kommune vurderer på baggrund af det, der er beskrevet i miljøkonsekvensrapportens afsnit 3.14 og 3.15, at der ikke er væsentlige negative virkninger på miljøet på nedenstående faktorer, hverken når de vurderes enkeltvis, eller når der vurderes på samspillet imellem 2 eller flere af faktorerne.

1. Befolkningen og menneskers sundhed
2. Biologisk mangfoldighed med særlig vægt på kategori 1- og 2 natur samt bilag IV arter
3. Jordarealer, jordbund, vand, luft og klima
4. Materielle goder, kulturarv og landskabet
5. Samspillet imellem to, flere eller alle faktorer efter nr. 1-4 og
6. Sårbarhed i forhold til risici for større ulykker eller katastrofer som følge af ovenstående 5 faktorer

Lovgrundlag

Ansøgningen er behandlet i henhold til kravene i Lovbekendtgørelse nr. 520 af 1. maj 2019 om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v. med senere ændringer (husdyrbrugloven) med tilhørende bekendtgørelse nr. 443 af 26. april 2023 om godkendelse og tilladelse m.v. af husdyrbrug (husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen).

Husdyrbruget har en ammoniakemission på mere 3.500 kg NH₃-N pr. år og er derfor omfattet af husdyrbrugloven § 16 a, stk. 1. Husdyrbruget er godkendelsespligtigt, og Aabenraa Kommune er godkendelses- og tilsynsmyndighed.

Udnyttelsesfrist

Miljøgodkendelsen skal være udnyttet inden 6 år fra godkendelsen er meddelt. Godkendelsen, herunder lovliggørende dele, anses som udnyttet ved meddelelse.

Revurdering af miljøgodkendelsen

Miljøgodkendelser givet efter § 16a, stk. 1 skal ikke revurderes.

Retsbeskyttelse

Med denne miljøgodkendelse følger der 8 års retsbeskyttelse af husdyrbrugets indretning og drift. Retsbeskyttelsen gælder indtil den 5. oktober 2031.

Ophævelse af eksisterende godkendelse

Både den eksisterende miljøgodkendelse og tillæg nr. 1 til miljøgodkendelse til Hesteløkken 5A, 6340 Kruså ophæves ved meddelelse af denne miljøgodkendelse.

Miljøgodkendelsen blev meddelt den 24. september 2010 efter § 12, stk. 1 i lovbekendtgørelse nr. 1486 af 4. december 2009 om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug med senere ændringer.

Tillæg nr. 1 til miljøgodkendelsen blev meddelt den 18. januar 2016 efter § 12, stk. 3 i lovbekendtgørelse 868 af 3. juli 2015 om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug med senere ændring.

Andre tilladelser og dispensationer

Aabenraa Kommune gør opmærksom på, at den meddelte godkendelse udelukkende omfatter forholdet til husdyrbrugloven.

B. Vilkår for husdyrbruget

Vilkårene i denne miljøgodkendelse skal, hvis ikke andet er anført, være opfyldt fra det tidspunkt, hvor miljøgodkendelsen udnyttes.

Vilkår, der vedrører driften, skal være kendt af de ansatte, der er beskæftiget med den pågældende del af driften.

Denne miljøgodkendelse meddeles på nedenstående vilkår. Konkrete bestemmelser i lovgivningen og bekendtgørelser, der generelt er gældende for alle husdyrbrug, er ikke stillet som vilkår for godkendelsen.

Afgørelse

Vilkår 1. Virksomheden skal placeres, indrettes og drives i overensstemmelse med de oplysninger, der fremgår af det vedlagte ansøgningsmateriale, skema nr. 223 967, version 3, modtaget i Aabenraa Kommune den 22. december 2022, og med de vilkår, der fremgår af miljøgodkendelsen.

Vilkår 2. Denne miljøgodkendelse skal altid være at finde på ejendommen, enten udskrevet eller digitalt, og være tilgængelig for ejer og medarbejdere. Dens indhold skal være driftsleder bekendt. Relevante vilkår skal være medarbejderne bekendt.

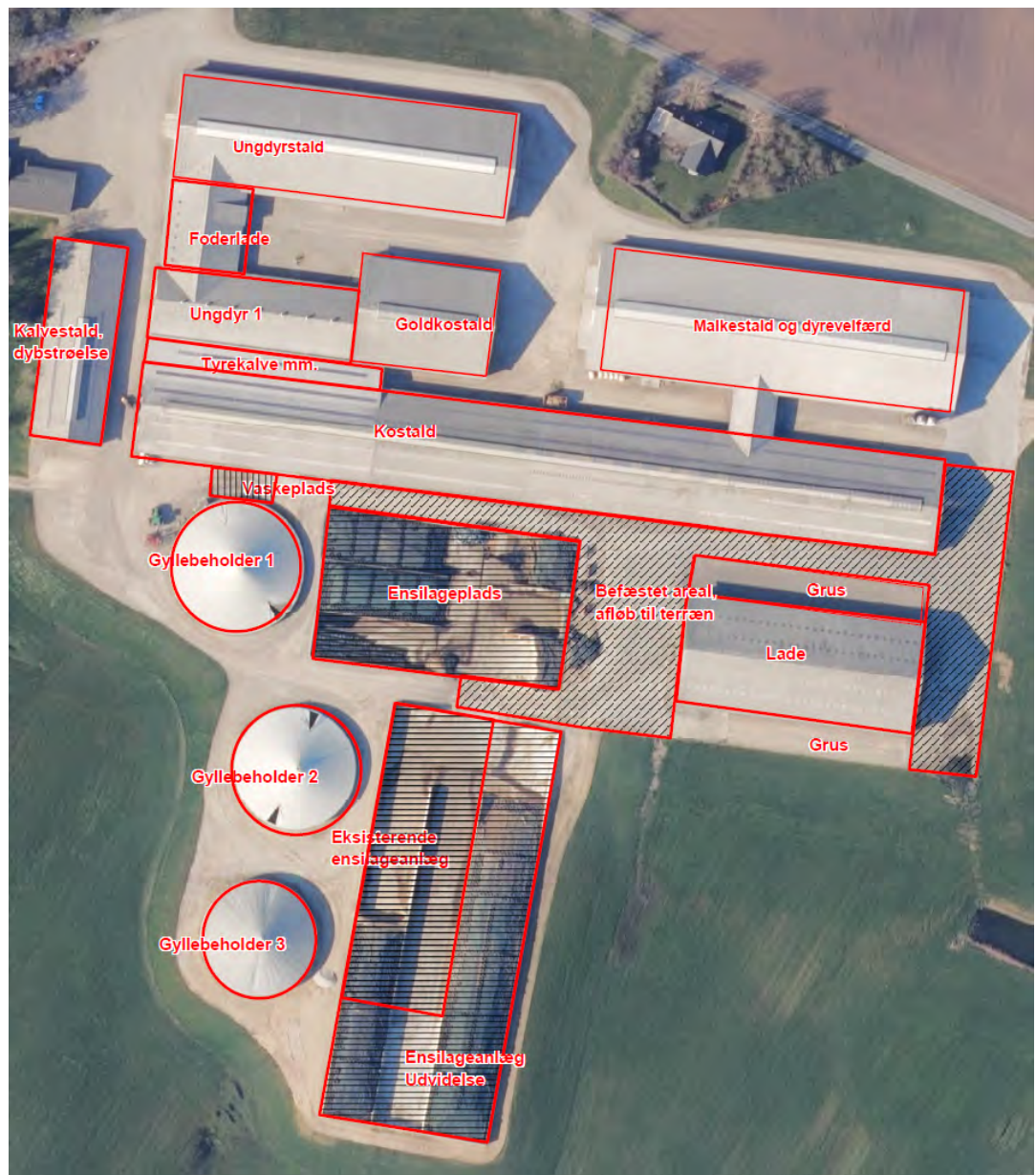
Indretning og drift

Husdyrhold, produktionsareal og staldsystem

Vilkår 3. Husdyrbrugets stalde, gulvtyper og produktionsarealer skal være i overensstemmelse med nedenstående tabel:

Stald	Produktion	Staldstørrelse m ²	Produktionsareal m ²
Kostald	Malkekøer, kvier og stude; dybstrøelse	5.497	490
	Malkekøer, kvier og stude; sengestald med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)		3.395
Kalvestald – dybstrøelse	Kalve, (under 6 mdr.); dybstrøelse	537	411
Ungdyr 1	Malkekøer, kvier og stude; sengestald med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)	1.077	733
Tyrekalve m.m.	Kalve, (under 6 mdr.); dybstrøelse	430	99
Goldkostald	Kalve, (under 6 mdr.); dybstrøelse	955	74
	Malkekøer, kvier og stude; sengestald med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)		466
Ny ungdyrstald	Malkekøer, kvier og stude; dybstrøelse	2.662	91
	Malkekøer, kvier og stude; sengestald med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)		1.576
Malkestald og dyrevelfærd	Malkekøer, kvier og stude; sengestald med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)	3.138	1.236
	Malkekøer, kvier og stude; dybstrøelse		200
I alt			8.771

Vilkår 4. Husdyrbruget skal indrettes med stalde og opbevaringsanlæg som vist på nedenstående kort. Dyretyper og staldsystem må ikke ændres, og størrelsen på produktionsarealerne må ikke øges, i forhold til det der fremgår af vilkår 3.

Opbevaring af fast husdyrgødning, dybstrøelse og kompost

Vilkår 5. I staldafsnit med dybstrøelse skal der strøs med halm eller andet tørstof i mængder, der sikrer, at dybstrøelsesmåtten altid er tør i overfladen.

Opbevaring og håndtering af flydende husdyrgødning

Vilkår 6. Hvis gyllen ikke suges direkte over i gyllevogn med påmonteret læssekran, skal påfyldning af gyllevogn foregå på støbt plads med afløb til opsamlingsbeholder. Pladsen skal rengøres for spild af flydende husdyrgødning umiddelbart efter en periode med daglig påfyldning er afsluttet.

Vilkår 7. Traktordrevne pumper skal, når de ikke anvendes, og ikke er under opsyn, f.eks. ved arbejdsdagens ophør, afbrydes ved kraftoverførselsakslen. Traktoren skal aflåses eller helt frakobles pumpeudstyret.

Lugt

Vilkår 8. Der skal til stadighed opretholdes en god staldhygiejne. Det skal bl.a. sikres at gulve holdes tørre, at gødnings- og foderrester i staldene fjernes, og at fodringssystemer holdes rene.

Øvrige emissioner og gener

Støj

Vilkår 9. Bidraget fra landbruget på Hesteløkken 5A, 6340 Kruså til det ækvivalente, korrigerede støjniveau i dB(A) må i det åbne land og ved samlet bebyggelse ikke overskride følgende værdier, som angivet i Miljøstyrelsens vejledning nr. 5/1984 "Ekstern støj fra virksomheder":

	Mandag – Fredag Kl. 07.00 – 18.00 Lørdag Kl. 07.00 – 14.00	Mandag – Fredag Kl. 18.00 – 22.00 Lørdag kl. 14.00 – 22.00 Søndag og helligdage Kl. 07.00 – 22.00	Alle dage Kl. 22.00 – 7.00
	dB(A)	dB(A)	dB(A)
Det åbne land	55	45	40
Samlet bebyggelse i landzone	45	40	35

Støjgrænserne må i det åbne land ikke overskrides ved nærmeste nabos udendørs opholdsarealer, maks. 15 m fra beboelsen. Støjgrænserne må i samlet bebyggelse og byzone ikke overskrides noget sted i området.

Vilkår 10. Hvis tilsynsmyndigheden, på baggrund af en orienterende støjmåling, finder det nødvendigt, skal den ansvarlige for husdyrbruget dokumentere, at de i vilkår 9 fastsatte støjgrænser overholdes. Tilsynsmyndigheden kan dog kun kræve dette dokumenteret en gang årligt.

Målingerne/beregningerne skal være en "Miljømåling – ekstern støj", og skal udføres af en person eller firma, som findes på Miljøstyrelsens sidste reviderede liste over firmaer/personer, der er godkendte til at udføre "Miljømåling – ekstern støj". Udgifterne til støjmålingen afholdes af husdyrbruget.

Støv, lys og rystelser

Vilkår 11. Driften må ikke medføre væsentlige støv- og lysgener eller gener i form af rystelser uden for ejendommens eget areal. Dette vurderes af tilsynsmyndigheden.

Skadedyr

Vilkår 12. Der skal på husdyrbruget foretages effektiv fluebekæmpelse som minimum i overensstemmelse med de nyeste fastsatte retningslinjer fra Aarhus Universitet, Institut for Agroøkologi.

Vilkår 13. Opbevaring af foder skal ske på en sådan måde, at der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr (rotter mv.).

Bedste tilgængelige teknik (BAT)

Gyllebeholdere

Vilkår 14. De tre eksisterende gyllebeholdere skal være forsynet med fast overdækning i form af teltoverdækning med indvendigt skørt. Teltdugen skal være grå.

Vilkår 15. Åbning af teltdugen må kun ske i forbindelse med omrøring, tømning og udbringning af gylle.

Vilkår 16. Skader på teltoverdækningen skal repareres inden for en uge efter skadens opståen.

Vilkår 17. Såfremt en skade ikke kan repareres inden for en uge, skal der indgås aftale om reparation inden to hverdage efter skadens opståen. Tilsynsmyndigheden underrettes straks herom.

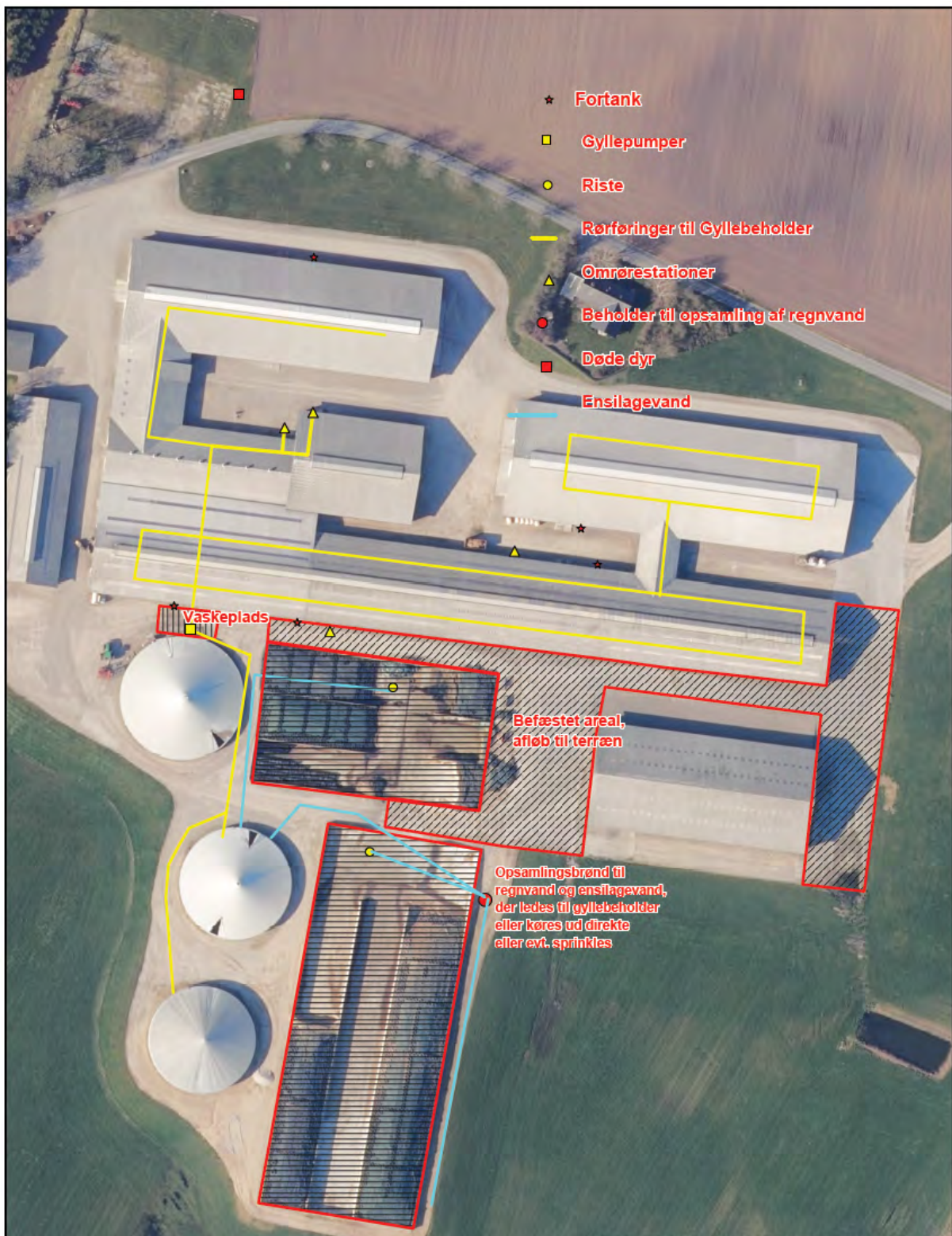
Jord, grundvand og overfladevand

Spildevand

Vilkår 18. Kemikalier, medicin, foderstoffer m.v., skal opbevares, således at de ikke kan ledes til jord, grundvand eller overfladevand, hvis der måtte ske udslip. Et eventuelt spild af sådanne stoffer med fare for forurening skal straks opsamles.

Vilkår 19. Afledning af spildevand skal foregå som vist på nedenstående kortudsnit.

Vaskepladsen

Vilkår 20. Vask af maskiner og redskaber, hvorfra der kan forekomme gødnings- og sprøjterester, skal foregå på støbt plads med tæt bund og med bortledning af spildevandet til gyllebeholder.

Udsprinkling af ensilagesaft og restvand

Vilkår 21. Udsprinklingsanlægget skal overholde Landbrugets Byggeblad nr. 103.09-05 'Udsprinkling af ensilagesaft og restvand'.

Olie og diesel

Vilkår 22. Der skal på ejendommen altid forefindes egnet materiale til opsamling af oliespild.

Vilkår 23. Olie og diesel, herunder spildprodukter, skal opbevares i overjordiske beholdere på fast bund uden afløb, så spild kan opsamles.

Egenkontrol

Generelt

Vilkår 24. Bedriftens årsproduktion skal kunne dokumenteres ved tilsyn i henhold til vilkår 3. Kvitteringer for aflevering af farligt affald og andre dokumentationer for vilkårenes overholdelse skal forevises Aabenraa Kommune på forlangende.

Vand- og elforbrug

Vilkår 25. Elforbruget skal mindst registreres en gang årligt. De årlige registreringer af elforbruget skal opbevares i mindst 5 år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.

Vilkår 26. Vandforbruget til dyreholdet skal registreres mindst en gang årligt. De årlige registreringer for vandforbruget skal opbevares i mindst 5 år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.

Overdækning af gyllebeholdere

Vilkår 27. Der skal føres en logbog for gyllebeholderne, hvori eventuelle skader på teltoverdækningen noteres med angivelse af dato for skaden samt dato for reparation. Logbogen skal opbevares på husdyrbruget i mindst fem år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.

Beredskabsplan

Vilkår 28. Beredskabsplanen skal opbevares på et kendt og tilgængeligt sted for alle medarbejderne. Den skal ajourføres løbende og minimum 1 gang årligt. Datoen for ajourføringen skal fremgå af planen. Ved ansættelse af udenlandsk arbejdskraft skal beredskabsplanen oversættes til et sprog de forstår. I tilfælde af uheld skal beredskabsplanens forskrifter følges.

Vilkår 29. Beredskabsplanen skal gennemgås med nyansatte, når de tiltræder og derefter med de ansatte mindst én gang årligt.

C. Offentlighed og klagevejledning

Annoncering

Ansøgning om miljøgodkendelse har været offentlig annonceret den 29. juni 2023 på Aabenraa Kommunes hjemmeside for at informere offentligheden om ansøgningen og tidligt inddrage denne i beslutningsprocessen.

Aabenraa Kommune har ikke modtaget henvendelser angående anmodning om at få tilsendt udkast til miljøgodkendelse.

Naboorientering og partshøring

Et udkast til miljøgodkendelsen blev den 24. september 2023 sendt i høring hos ansøger, naboer og andre berørte, samt til andre, som har anmodet herom. Samtidig blev den lagt på Aabenraa kommunes hjemmeside. Der var en frist på 30 dage til at fremsende kommentarer.

Udkastet til miljøgodkendelsen er blevet sendt til alle beboere der er beliggende inden for den ukorrigerede geneafstand til byzone, da geneafstanden er større end den beregnede lugtkonsekvenszone.

Annoncering og afgørelse

Den meddelte miljøgodkendelse bliver offentligt annonceret på Aabenraa Kommunes hjemmeside den 5. oktober 2023, og afgørelsen bliver fremsendt til de klageberettigede.

Du har ifølge forvaltningslovens⁷ § 9 ret til aktindsigt i alle dokumenter, der vedrører sagen. Eventuel aftale herom skal aftales med Team Miljøs landbrugsgruppe på landbrug@aabenraa.dk.

Klagevejledning

Miljøgodkendelsen kan i medfør af husdyrbrugloven § 76 påklages til Miljø- og Fødevarerklagenævnet.

Hvis du ønsker at klage over denne afgørelse, kan du klage til Miljø- og Fødevarerklagenævnet. Du klager via Klageportalen, som du finder et link til på forsiden af www.naevneneshus.dk. Klageportalen ligger på www.borger.dk og www.virk.dk. Du logger på www.borger.dk eller www.virk.dk, ligesom du plejer, typisk med NEM-ID. Klagen sendes gennem Klageportalen til Aabenraa Kommune, der har truffet afgørelsen. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for kommunen i Klageportalen. Når du klager, skal du som privatperson betale et gebyr på kr. 900. For virksomheder og organisationers vedkommende er gebyret på 1.800 kr. Du betaler gebyret med betalingskort i Klageportalen.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om Klageportalen, hvis der ikke er særlige grunde til det. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til Aabenraa Kommune, der har truffet afgørelse i sagen. Aabenraa Kommune videresender herefter anmodningen til Miljø- og Fødevarerklagenævnet, som træffer afgørelse om, hvorvidt din anmodning kan imødekommes.

Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

---

⁷ Lovbekendtgørelse nr. 433 af 22. april 2014 Forvaltningsloven

Afgørelsen annonceres offentligt den 5. oktober 2023 på Aabenraa Kommunes hjemmeside. En eventuel klage skal være modtaget senest den 2. november 2023, der er dagen for klagefristens udløb.

Aabenraa Kommune kan oplyse, at det af husdyrbrugloven § 81, stk. 1 fremgår, at en klage ikke har opsættende virkning, med mindre Miljø- og Fødevareklagenævnet bestemmer andet.

Når Aabenraa Kommune modtager en klage, underretter kommunen straks ansøger om klagen.

Afgørelsen kan påklages af:

- Afgørelsens adressat
- Miljøministeren, når væsentlige nationale eller internationale interesser er berørt.
- Enhver, der har en individuel, væsentlig interesse i sagens udfald
- Styrelsen for Patientsikkerhed
- Danmarks Fiskeriforening, Ferskvandsfiskeriforeningen for Danmark, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd og Forbrugerrådet, alle i henhold til lovens § 85
- Lokale foreninger og organisationer, i henhold til lovens § 86
- Landsdækkende foreninger og organisationer, i henhold til lovens § 87

Søgsmål til prøvelse af afgørelsen skal være anlagt inden 6 måneder efter, at afgørelsen er offentligt bekendtgjort.

Udkastet til miljøgodkendelsen er forud for meddelelse af godkendelsen blevet sendt til ansøger og ansøgers rådgiver, parter, naboer og andre berørte (beboelser der er beliggende inden for det beregnede konsekvensområde for lugtemission, jf. D).

Den 5. oktober 2023

Peter Møller Thomsen
Team Miljø
Byg, Natur & Miljø

Aabenraa Kommune
Skelbækvej 2, 6200 Aabenraa

D. Kommunens bilag

Lugtkonsekvenszonen

Aabenraa Kommune har udarbejdet et kort over lugtkonsekvenszonen med en konsekvenszone på 938,1 m:

E. Miljøkonsekvensrapport

Ansøger har indsendt en ansøgning om miljøgodkendelse med tilhørende bilag. Miljøkonsekvensrapporten (MKR) er udarbejdet af miljørådgiver Britt Bjerre Paulsen, LandboSyd.

Aabenraa Kommune vurderer, at de oplysninger, som ansøger har fremlagt i MKR, er fuldstændige og af tilstrækkelig høj kvalitet.

Ansøgningsmaterialet, der indeholder MKR inklusive bilag, er vedlagt som bilag 1 til miljøgodkendelsen.

Ansøgningsskemaet fra husdyrgodkendelse.dk er ikke vedlagt, da resultaterne er indarbejdet i enten MKR eller i miljøgodkendelsen. Hvis skemaet fra husdyrgodkendelse.dk ønskes tilsendt, kan de fås ved henvendelse til landbrug@aabenraa.dk eller på tlf. 7376 7864.

Jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 1, pkt. F, litra 6, er der ved ansøgninger efter husdyrbruglovens § 16a, krav til at der skal være en beskrivelse af hvilke metoder der er anvendt til identificering og forudberegning af de væsentlige virkninger på miljøet. Til udarbejdelse af MKR, har ansøger benyttet sig af beregningerne i husdyrgodkendelse.dk, hvor emissionsfaktorerne tager afsæt i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3. Aabenraa Kommune vurderer at metoderne er tilstrækkeligt beskrevet.

Jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 1, pkt. F, litra 10 er der et krav om, at der i MKR skal være en referenceliste med oplysninger om kilderne til miljøkonsekvensrapportens beskrivelser og vurderinger. Referencelisten fremgår af afsnit 7 i MKR.

Vedlagte relevante bilag:

Bilag 1: Miljøkonsekvensrapport (MKR)

Miljøkonsekvensrapport til § 16a

Hesteløkken 5a 6340 Kruså

Ansøgning om udvidelse af kvægbrug
Skema 223967 i Husdyrgodkendelse.dk

Datablad (A1, A2, A3, A4, A5, E3)

Ansøger og ejer	Peder Dalgas Nissen Hesteløkken 5a 6340 Kruså mail@nissenagro.dk
Husdyrbrugets adresse	Hesteløkken 5a 6340 Kruså
CVR-nummer	19925374
CHR-nummer	48171
Kommune	Aabenraa Kommune
Ejendomsnummer	5800000750
Matrikel-nr.	Matrikel: 1, Øster Gejl, Holbøl
Andre husdyrbrug drevet af ansøger	Ingen
Biaktiviteter	Ingen biaktiviteter
Ansøgningskema	223967
Rådgiver	Britt Bjerre Paulsen LandboSyd, CVR-nr. 25160428 Jens Terp-Nielsens Vej 13, 6200 Aabenraa E-mail: bbp@landbosyd.dk Tlf.: 74 36 50 79

Forord / læsevejledning

Dette dokument beskriver det ansøgte projekt på Hesteløkken 5a, Gejlå. Ansøgningen indeholder en beskrivelse af husdyrbruget og det ansøgte og de potentielle miljøpåvirkninger.

Rapporten er en miljøkonsekvensrapport og behandler de potentielle væsentlige miljøpåvirkninger ved husdyrbrugets produktion og de ansøgte ændringer. Rapporten danner grundlaget for kommunens afgørelse om miljøgodkendelse af husdyrbruget.

Miljøkonsekvensrapporten dækker alle oplysningskrav efter Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen¹ og er en videreudvikling af Miljøstyrelsens forslag til en skabelon. Det er valgt at samle beskrivelserne og vurderingerne i samme afsnit. De angivne parenteser med bogstaver og tal henviser til oplysningskravene jf. bilag 1 i bekendtgørelsen. I afsnit, hvor der er behov for at foretage en vurdering af påvirkningen af det omgivende miljø, afsluttes afsnittet med en vurdering heraf. I afsnit, hvor der kun står faktuelle oplysninger og der ikke er behov for en vurdering, er dette udeladt.

Tabeller og figurer (skærmdumps fra Husdyrgodkendelse.dk) samt kort tegnet af LandboSyd i AgroGIS er angivet uden kildehenvisning. Øvrige figurer og tabeller er angivet med kildehenvisning.

Til miljøkonsekvensrapporten er der ud over de indsatte bilag sidst i dokumentet indsendt bilag til kommunen i form af regneark for kapacitetsberegning og beredskabsplan. Det antages, at det er tilstrækkeligt at offentliggøre selve miljøkonsekvensrapporten med indbyggede bilag i forbindelse med offentliggørelsen af ansøgningen og miljøgodkendelsen.

Miljøansøgningen er udarbejdet på baggrund af oplysninger modtaget fra ansøger Peder Dalgas Nissen, som indestår for, at oplysningerne om selve husdyrbruget er korrekte.

---

¹ Bekendtgørelse om godkendelse og tilladelse m.v. af husdyrbrug BEK nr. 2225 af 27/11/2021

Datablad (A1, A2, A3, A4, A5, E3)	1
Forord / læsevejledning	2
1. Indledning	5
1.1 Metode (F6)	5
2. Ikke-teknisk resume (E2, F9)	6
3. Husdyrbruget og det ansøgte samt projektets indvirkninger for miljø, natur og mennesker og tiltag for at mindske virkningerne	9
3.1 Indretning og drift af anlægget (B1, B5, E1a, F1a-c)	9
3.1.1 Produktionsarealer (B1)	10
3.1.2 Opbevaring og håndtering af husdyrgødning	13
3.1.3 Drift af anlægget (B1).....	14
3.2 Bygningsmæssige ændringer og anlægsarbejde (B2, E1a, F1a-b)	14
3.3 Produktionsmæssig sammenhæng med andre husdyrbrug (A5, B3)	15
3.4 Husdyrbruget og det ansøgtes beliggenhed samt generelle afstandskrav (B4, Ec1, E4, F1a-c)	15
3.4.1 Jordarealer og jordbund (F1b-d, F4, F5b).....	18
3.5 Ammoniakemission og -deposition (B5, B4, D1b)	19
3.5.1 BAT-Ammoniakemission (B9, C2)	19
3.6 Biologisk mangfoldighed/biodiversitet (F4, F1c).....	30
3.7 Lugtemission (B6, B4, D1b, D1c)	33
3.8 Øvrige emissioner og gener (B7, D1b)	34
3.8.1 Støj (B7, D1b)	34
3.8.2 Rystelser og vibrationer (B7, D1b)	36
3.8.3 Støv (B7, D1b)	36
3.8.4 Lys (B7, D1b)	36
3.8.5 Skadedyr (B7)	37
3.8.6 Transporter (B7).....	38
3.8.7 Klima	39
3.9 Reststoffer, affald og naturressourcer (B8, D1b)	42
3.9.1 Døde dyr (B8)	42
3.9.2 Affald (B8)	42
3.9.3 Olie- og kemikalier (B7 og B8).....	43
3.9.4 Råvarer (B7)	44
3.9.5 Energiforbrug (B8)	45
3.9.6 Vandforbrug (B8)	46
3.9.7 Spildevand og restvand (B8)	46
3.9.8 Naturressourcer (F5b)	47
3.10 Kumulation med andre husdyrbrug m.m. (B7, B10, E1b, F5e, F5f)	47
3.11 Forurenings- og genebegrænsende tiltag og risiko (B7, F7, F5d).....	47

3.12	Forslag til egenkontrol (B7).....	48
3.13	Alternative løsninger og 0-alternativet (E1d, F2, F3).....	49
3.14	Sårbarhed i forhold til risici for større ulykker mv. jf. § 4 stk. 8 nr. 6 (F8).....	49
3.15	Andet om befolkningen og menneskers sundhed (F4, F5d).....	49
3.16	Samspillet mellem faktorer jf. § 4 stk. 8 nr. 5 (F4).....	50
3.17	Erhvervsmæssig nødvendighed.....	50
4.	BAT	50
4.1	BAT-Ammoniakemission (B9, F5g).....	50
5.	Oplysninger om konsulenten (A4)	51
6.	Konklusion	51
7.	Reference (F10)	51
8.	Bilag	51

1. Indledning

Denne miljøkonsekvensrapport beskriver og vurderer husdyrproduktionen på Hesteløkken 5a, 6340 Kruså, som består af en konventionel malkekvægsbesætning.

Ansøgningen om miljøgodkendelse indsendes for at få godkendt de eksisterende produktionsarealer til fri produktion efter areal-godkendelsesmodellen, samt godkendelse af udvidelse af ensilageanlæg på ejendommen.

Beskyttelsesniveauerne for lugt til naboer og for ammoniak til nærliggende natur er overholdt. Husdyrbruget lever også op til BAT-kravet i forhold til den totale ammoniakemission.

1.1 Metode (F6)

Til udarbejdelse af miljøkonsekvensrapporten er beregningerne i Husdyrgodkendelse.dk anvendt. Forudsætningen for beregningen af ammoniak- og lugtemissionen fra stald og lager, tager afsæt i emissionsfaktorerne i Husdyrbruglovens bilag 3.

Husdyrgodkendelse.dk beregner lugtgeneafstande ud fra standardiserede kurver udarbejdet på baggrund af OML-beregninger (OML = Operationelle Meteorologiske Luftkvalitetsmodeller). De standardiserede kurver tager udgangspunkt i standardstalde, normal ventilation og standardomgivelser.

Beregningen af ammoniakspredningen og -afsætningen foretages med sprednings- og afsætningsmodeller udarbejdet af Aarhus Universitet (baseret på standardafsætningskurver beregnet med OML-DEP, som er en variant af OML-modellen).

I forhold til drivhusgasemissioner, så indeholder miljøgodkendelseslovgivningen ikke præcise krav til kvantificering eller reduktion af drivhusgasemissioner, men til gengæld stiller mejerierne omfattende krav til dokumentation og til at mælkeproducenterne holder skarpt fokus på at nedbringe mælkens klimaaftryk.

2. Ikke-teknisk resume (E2, F9)

Det er valgt at skrive et læsevenligt resumé, der beskriver de væsentligste forhold på husdyrbruget og ændringer som følge af udvidelsen, frem for at skrive et resumé af de enkelte underpunkter i miljøkonsekvensrapporten.

Husdyrbruget og produktionsomfang

Denne miljøkonsekvensrapport vedrører husdyrbruget på Hesteløkken 5a, 6340 Kruså. Husdyrbruget består af en konventionel malkekvægsbesætning med en miljøgodkendelse fra januar 2016. Den nuværende tilladte husdyrproduktion på ejendommen er 805 årskøer af tung race, 240 årsopdræt 0-8 mdr., 480 årsopdræt 8-24 mdr. og 400 producerede tyrekalve 40-60 kg.

Ansøgningen er indsendt for at få godkendelse til at kunne producere efter produktionsarealmodellen, og for at få godkendt en udvidelse af et eksisterende ensilageanlæg fra 2200 m² til 5120 m².

Landskabelige forhold

Ejendommen ligger på Hesteløkken 5a i Øster Gejl. Området er udpeget som et bevaringsværdigt landskab, og den sydlige del af ejendommen ligger indenfor Økologiske Forbindelser, jf. Aabenraa Kommunes kommuneplan. Syd for ejendommen løber vandløbet Gejl Å.

Ejendommen ligger som en samlet enhed og har et meget ensartet bygningsmæssigt udseende, idet alle staldbygningerne ligger parallelt med hinanden eller i rette vinkler, gavlenderne flugter og farver og bygningsmaterialer er ensartede grå og hvide. De befæstede arealer er velholdte og renholdte, og ejendommen fremstår ryddelig og præsentabel. Udenom de befæstede kørearealer er der velholdte græsarealer, samt mindre prydbepantninger. Alle gyllebeholdere har fast teltoverdækning, og ensilagepladser og gyllebeholdere ligger bag ved ejendommen og er ikke synlige fra vejen.

Husdyrbruget ligger i et rummeligt landskab, der er relativt fladt, med store marker, en del skov, plantage og naturarealer og kun få beboelser og landbrugsejendomme. Øster Gejl er en klynge af 4-5 landbrugsejendomme og nogle aftægtshuse / medhjælperboliger.

Potentielle gener

Beregningerne i ansøgningssystemet Husdyrgodkendelse.dk viser, at lugtgenafstandene overholdes til byzone, samlet bebyggelse og enkelt bolig.

Støj og vibrationer fra selve husdyrbrugets faste bygninger og installationer vurderes ikke at være til væsentlig gene for naboer, idet der er god afstand til de nærmeste naboer. Fluer og skadedyr bekæmpes ved omhyggelig orden og renholdelse i anlægget, mens døde dyr opbevares på en plads nord for anlægget på den anden side af vejen. Også dette vurderes ikke at medføre væsentlige gener for naboer pga. af den forholdsvis store afstand.

Transport til og fra ejendommen sker via to indkørsler fra Hesteløkken, samt en privat markvej, der fører over Gejl Å og til markerne syd for ejendommen.

Samlet set vurderes husdyrbruget ikke at medføre væsentlige gener i form af lugt, støj, støv, rystelser, vibrationer, lysgener, fluer, skadedyr, opbevaring af døde dyr eller transport i forhold til naboer, samlet bebyggelse og byzone.

Husdyrgødning

Der produceres gylle og dybstrøelse, som hentes direkte fra fortank / stald til forarbejdning i biogasanlæg. Den afgassede gylle leveres retur og opbevares i ejendommens gyllebeholdere. Husdyrgødningen udbringes på markerne af maskinstation.

Ammoniakdeposition til natur

Der er i Husdyrbrugloven² og tilhørende bekendtgørelse om godkendelse og tilladelse m.v. af husdyrbrug fastsat krav til den maksimale mængde ammoniak som forskellige naturtyper må belastes med.

Ifølge beregningerne i Husdyrgodkendelse.dk overholder husdyrbruget beskyttelsesniveauerne for deposition af ammoniak til alle nærliggende naturområder, både kravene til totaldeposition til de mest sårbare naturtyper samt kravet om mer-deposition til mindre sårbare naturtyper.

Anvendelse af BAT

BAT er en forkortelse for "bedste tilgængelige teknik" (på engelsk: "best available techniques"). Da husdyrbruget har en ammoniakfordampning over 750 kg NH₃ N/år, er der krav til at anvende den bedste tilgængelige teknik i forhold til minimering af miljøbelastninger fra husdyrbruget. Der er dels faste krav til den totale ammoniakemission i forhold til BAT i Husdyrloven og tilhørende bekendtgørelse om godkendelse og tilladelse m.v. af husdyrbrug.

Beregningerne i Husdyrgodkendelse.dk viser, at husdyrbruget overholder BAT.

Forurenings- og genebegrænsende tiltag

Husdyrbruget lever op til beskyttelsesniveauerne for ammoniak og lugt og til kravet om anvendelse af bedste tilgængelige teknik (BAT).

Husdyrbrugets har en række daglige tiltag for at begrænse forurening og gener som er beskrevet i afsnittene 3.7 -3.8. Forholdsregler i forbindelse med uheld med olie, kemikalier, gylle og brand er beskrevet i husdyrbrugets beredskabsplan.

Det vurderes derfor, at ansøger gør hvad han kan for at imødegå påvirkninger fra husdyrbruget.

Alternative løsninger og 0-alternativ

I forbindelse med ansøgningen er alternative løsninger blevet drøftet med ejeren. Nyt byggeri med udvidelse af produktionsarealet er under overvejelse i forhold til at leve op til fremtidige krav om dyrevelfærd og plads til køerne, og en skitse af fremtidigt byggeri syd for ejendommen og i tilknytning til eksisterende bygninger har været forelagt Aabenraa Kommune, der har foretaget en foreløbig vurdering af, at byggeriet med de nuværende beskyttelsesniveauer formentlig ville kunne godkendes. Da planerne for byggeriet endnu er uafklarede, er det dog valgt for nuværende at søge om at få det eksisterende staldanlæg godkendt efter produktions-areal modellen, så staldanlægget kan udnyttes optimalt, som det står i dag. Dog søges der om godkendelse af en udvidelse af det eksisterende plansiloanlæg med ca. 3000 m².

Det har også været undersøgt, om et nyt anlæg kunne placeres over for det eksisterende anlæg på den modsatte side af Hesteløkken. Dette er ikke muligt, da anlægget i så fald kommer for tæt på beskyttet natur og naboer.

0-alternativet er at fortsætte med den eksisterende produktion på den gamle miljøgodkendelse fra 2016, med 805 køer, men det vil være en sub-optimal udnyttelse af produktionsapparatet.

Husdyrbrugets ophør

---

² Bekendtgørelse af lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v. LBK nr 520 af 01/05/2019

Hvis husdyrbruget ophører helt, vil stalde, gødningsopbevarings- og foderanlæg blive tømt for dyr, gødning og foder og efterfølgende rengjort. Rester af affald vil blive bortskaffet iht. kommunens affaldsregulativ.

3. Husdyrbruget og det ansøgte samt projektets indvirkninger for miljø, natur og mennesker og tiltag for at mindske virkningerne

I dette kapitel beskrives husdyrbrugets indretning og drift, husdyrbrugets beliggenhed i forhold til omgivelserne, samt husdyrbrugets påvirkning af omgivelserne med hensyn til ammoniak- og lugtemission og -deposition, støj, støv, lys, skadedyr, transport, affald og forbrug af ressourcer.

Udvalgte forhold vil efterfølges af en vurdering af det ansøgte væsentlige direkte og indirekte virkninger i forhold til:

- 1) befolkningen og menneskers sundhed,
- 2) biologisk mangfoldighed med særlig vægt på kategori 1- og 2-natur samt bilag IV-arter,
- 3) jordarealer, jordbund, vand, luft og klima,
- 4) materielle goder, kulturarv og landskabet,
- 5) samspillet mellem to, flere eller alle faktorer efter nr. 1-4 og
- 6) sårbarhed i forhold til risici for større ulykker eller katastrofer som følge af faktorerne efter nr. 1-5.

3.1 Indretning og drift af anlægget (B1, B5, E1a, F1a-c)

Ejendommen ligger i Øster Gejl, mellem Bommerlund og Kelstrup Plantager. Øster Gejl er en lille gruppe på 5 landbrugsejendomme, hvoraf ansøger ejer Hesteløkken 5 A og Hesteløkken 2.

Driftsbygningerne på Hesteløkken 5a består af et stort staldanlæg opført etapevist med udgangspunkt i gårdens gamle driftsbygninger i perioden 2002 – 2018 samt en foderlade, et ensilageopbevaringsanlæg og 3 gyllebeholdere. Det ene af de to ensilageanlæg er udvidet med 3000 m², hvilket søges godkendt. Staldene er opført i hvide og grå materialer, og er placeret, så de alle ligger parallelt eller retvinklet på hinanden, og med flugtende gavlender. Dette giver anlægget et harmonisk og ensartet udtryk.

Hele bedriftens dyrehold er opstaldet i staldanlægget på Hesteløkken 5a, som ligger som en samlet enhed. Der flyttes ikke dyr til og fra andre ejendomme, og dyrene er på stald hele året. Det bevirker – sammen med en generelt høj standard af oprydning og renholdelse omkring bygningerne – at anlægget fremstår meget ryddeligt og ordentligt, med rene og velholdte kørearealer, oplagsarealer mv.

Det samlede produktionsareal er på 8610 m² ud over malkestald og opsamlingsareal, hvoraf størsteparten er sengestalde med spalter og en mindre del er dybstrøelse. Se bilag 2.

Placering af det eksisterende staldanlæg, opbevaringsanlæg og øvrige bygninger fremgår af oversigtskortene i Bilag 1 samt af Figur 1.

Figur 1: Husdyrbrugets stalde og opbevaringsanlæg. Foto: husdyrgodkendelse.dk

3.1.1 Produktionsarealer (B1)

Det følger af husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen, at der skal foretages beregninger for før- og efter-situationen for husdyrbruget. Der skal desuden foretages beregninger for husdyrproduktionen for 8 år siden. Derfor skal 8 årsdriften og nudriften fastsættes.

Opgørelse af produktionsarealerne i staldene er baseret på opmålinger foretaget af ansøger Peder Dalgas Nissen og konsulent Britt Bjerre Paulsen i 2021. Staldtegningerne er vedhæftet ansøgningen som kortbilag.

8-årsdriften

Den lovlige drift for 8 år siden på husdyrbruget tager afsæt i afgørelse om etablering af velfærdsstald på ejendommen fra 13. maj 2015. Idet nærværende ansøgning indsendes i ultimo januar 2023, vil der formentlig være gået 8 år siden afgørelsen fra 2015 er truffet, før nærværende ansøgning er færdigbehandlet.

Produktionsarealerne for 8 års driften fremgår af Tabel 1.

Tabel 1: Stalde, dyre- og gulvtype og produktionsarealer i 8-års drift. Kilde: Husdyrgodkendelse.dk

8 års drift						
Kostald	5497	Blandet ventilation	3 m	(#376391) Malkekøer, kvier og stude. Sengestald med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)	0	3395
				(#376390) Malkekøer, kvier og stude. Dybstrøelse	0	490
Kalvestald - dybstrøelse	537	Blandet ventilation	3 m	(#376392) Kalve, (under 6 mdr.). Dybstrøelse	0	411
Ungdyr 1	1077	Blandet ventilation	3 m	(#376393) Malkekøer, kvier og stude. Sengestald med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)	0	733
Tyrekalve m.m.	430	Blandet ventilation	3 m	(#376394) Kalve, (under 6 mdr.). Dybstrøelse	0	99
				(#376397) Kalve, (under 6 mdr.). Dybstrøelse	0	74
Goldkostald	955	Blandet ventilation	3 m	(#376396) Malkekøer, kvier og stude. Sengestald med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)	0	466
				(#574415) Malkekøer, kvier og stude. Sengestald med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)	0	1050
Ny ungdyrstald	2662	Blandet ventilation	3 m			
Sum						6718

Nudriften

Nudriften tager afsæt i tillæg til miljøgodkendelse fra 17. maj 2016. Produktionsarealerne for nudriften fremgår af Tabel 2.

Tabel 2: Stalde, dyre- og gulvtype og produktionsarealer i nudrift. Kilde: Husdyrgodkendelse.dk

Staldnavn	Staldstørrelse (m ²)	Ventilation	Kildehøjde	Produktion	Antal måneder udegående	Produktionsareal (m ²)
Nudrift						
Kostald	5497	Blandet ventilation	3 m	(#369556) Malkekøer, kvier og stude. Sengestald med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)	0	3395
				(#369551) Malkekøer, kvier og stude. Dybstrøelse	0	490
Kalvestald - dybstrøelse	537	Blandet ventilation	3 m	(#369562) Kalve, (under 6 mdr.). Dybstrøelse	0	411
Ungdyr 1	1077	Blandet ventilation	3 m	(#369565) Malkekøer, kvier og stude. Sengestald med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)	0	733
Tyrekalve m.m.	430	Blandet ventilation	3 m	(#369568) Kalve, (under 6 mdr.). Dybstrøelse	0	99
Goldkostald	955	Blandet ventilation	3 m	(#369572) Malkekøer, kvier og stude. Sengestald med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)	0	466
				(#369571) Kalve, (under 6 mdr.). Dybstrøelse	0	74
Ny ungdyrstald	2662	Blandet ventilation	3 m	(#574414) Malkekøer, kvier og stude. Sengestald med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)	0	1576
				(#369575) Malkekøer, kvier og stude. Dybstrøelse	0	91
Malkestald og dyrevelfærd	3138	Blandet ventilation	3 m	(#369581) Malkekøer, kvier og stude. Dybstrøelse	0	200
				(#369580) Malkekøer, kvier og stude. Sengestald med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)	0	1236
Sum						8771
8 års drift						

Ansøgt drift

Produktionsarealerne i ansøgt drift fremgår af Tabel 3. Der søges ikke om nye produktionsarealer, hvorfor ansøgt drift er magen til nudriften.

Tabel 3: Stalde, dvre- og aulvtvøe og produktionsarealer i ansøgt drift. Kilde: Husdvraadkendelse.dk

Staldnavn	Staldstørrelse (m ²)	Ventilation	Kildehøjde	Produktion	Antal måneder udegående	Produktionsareal (m ²)
Ansøgt drift						
Kostald	5497	Blandet ventilation	3 m	(#369550) Malkekøer, kvier og stude. Dybstrøelse	0	490
				(#369548) Malkekøer, kvier og stude. Sengestald med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)	0	3395
Kalvestald - dybstrøelse	537	Blandet ventilation	3 m	(#369557) Kalve, (under 6 mdr.). Dybstrøelse	0	411
Ungdyr 1	1077	Blandet ventilation	3 m	(#369563) Malkekøer, kvier og stude. Sengestald med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)	0	733
Tyrekalve m.m.	430	Blandet ventilation	3 m	(#369566) Kalve, (under 6 mdr.). Dybstrøelse	0	99
Goldkostald	955	Blandet ventilation	3 m	(#369570) Kalve, (under 6 mdr.). Dybstrøelse	0	74
				(#369569) Malkekøer, kvier og stude. Sengestald med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)	0	466
Ny ungdyrstald	2662	Blandet ventilation	3 m	(#369574) Malkekøer, kvier og stude. Dybstrøelse	0	91
				(#369573) Malkekøer, kvier og stude. Sengestald med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)	0	1576
Malkestald og dyrevelfærd	3138	Blandet ventilation	3 m	(#369579) Malkekøer, kvier og stude. Sengestald med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)	0	1236
				(#369578) Malkekøer, kvier og stude. Dybstrøelse	0	200
Sum						8771

3.1.2 Opbevaring og håndtering af husdyrgødning

Husdyrbrugets opbevaringsanlæg fremgår af Tabel 4. De eksisterende opbevaringsanlæg består af tre gyllebeholdere etableret hhv. 1986, og så i hhv. 2007 og november 2015. De to af gyllebeholderne indgår derfor i 8-årsdriften, og alle 3 indgår i nudrift og ansøgt drift.

Tabel 4: Opbevaringsanlæg på husdyrbruget. Kilde: Husdyrgodkendelse.dk

Opbevaringslagre					
Navn	Lagertype	Yderligere oplysninger	Bedste tilgængelige opbevaringsteknik	Dimension	Areal (m ²)
Ansøgt drift					
Gyllebeholder 4000 - 1	Flydende				1048
Gyllebeholder 4000 - 2	Flydende				853
Gyllebeholder 3	Flydende				769
Nudrift					
Gyllebeholder 4000 - 1	Flydende				1048
Gyllebeholder 4000 - 2	Flydende				853
Gyllebeholder 3	Flydende				769
8 års drift					
Gyllebeholder 4000 - 1	Flydende				1048
Gyllebeholder 4000 - 2	Flydende				853

I sengestaldene udsluses gyllen til forbeholderne dagligt. Herfra hentes gyllen til biogas hver anden dag. Dybstrøelsen udmuges hver 5. uge til container, som hentes og køres til biogas.

Biogasanlægget leverer den afgassede husdyrgødning tilbage i lagertankene.

Gyllen i gyllebeholderne omrøres udelukkende forud for gylleudbringning. Udbringning af gyllen foretages af maskinstation og der anvendes en 25 m³ gyllevogn med læssekran.

Med en forventet fremtidig produktion på 850 årskøer, 760 opdræt (0-24 mdr.) og tyrekalve til 14 dage vil den samlede årlige produktion af husdyrgødning være ca. 28.000 m³ gylle og 1900 tons dybstrøelse.

Størsteparten af ensilagevandet opsamles i gyllebeholder, og køres ud som husdyrgødning. En mindre del køres eller sprinkles ud fra opsamlingsbeholderen på østsiden af det nye ensilageanlæg. Gyllebeholderne er alle med teltoverdækning, så der ikke opsamles unødigt regnvand.

Kapaciteten i de eksisterende gyllebeholdere på ejendommen er samlet på 12.000 m³. Dertil kommer kapacitet i kanaler i de nuværende stalde på ca. 4720 m³, i alt ca. 16.720 m³.

Biogasanlægget leverer den del af den afgassede husdyrgødning, der skal bruges på bedriften tilbage til opbevaring på ejendommen. Den øvrige gylle afsættes via gylleaftaler, der også indebærer lejet opbevaringskapacitet. Den gødning, der afsættes, bringes direkte ud til aftagerne fra biogasanlægget, og kommer således ikke retur til Hesteløkken.

Vurdering

Det sikres via lejet kapacitet, at der er tilstrækkelig opbevaringskapacitet til husdyrgødningen fra bedriften. Der sker ingen udvidelse af produktionen i forhold til den nuværende drift, så opbevaringsbehovet er velkendt.

3.1.3 Drift af anlægget (B1)

Der er 5 ansatte, der varetager driften på ejendommen. Driften af anlægget er beskrevet i de følgende afsnit i denne rapport, men derudover kan der nævnes at der er følgende faste procedurer på husdyrbruget:

- I løbet af dagen bliver dyr, anlæg, installationer og materiel holdt under opsyn
- Slidte dele repareres eller udskiftes løbende
- Der registreres dyr i CHR
- Gyllepumpningen overvåges og der tjekkes først om der er plads i gyllebeholderne
- Der er sundhedsrådgivning af besætningen
- Der føres journal over antal dyr bortskaffet til DAKA og antal dyr til slagtning
- Der føres journal over medicinforbrug
- Serviceeftersyn på malkeanlæg og køletanke overholdes
- Indlægssedler for indkøbt foder gemmes. Der udarbejdes foderplaner, og forbruget af foder registreres.
- Opgørelse over ressourceforbruget (brændstof, el, vand og foder) registreres årligt
- Der gennemføres 5-års kontrol af el-installationer af autoriseret el-installatør
- Der udføres årlig kontrol af slukningsudstyr
- Der udarbejdes gødningsregnskab og mark/gødningsplaner for ejendommen

3.2 Bygningsmæssige ændringer og anlægsarbejde (B2, E1a, F1a-b)

Der sker ingen bygningsmæssige ændringer i stalde eller gødningsopbevaringsanlæg. Plansiloanlægget er udvidet med ca. 3000 m².

3.3 Produktionsmæssig sammenhæng med andre husdyrbrug (A5, B3)

Ansøger har ikke dyrehold på andre ejendomme, så der er ikke tale om produktionsmæssig sammenhæng med andre dyrehold.

Vurdering

Det vurderes, at husdyrbruget ikke er teknisk, forurenings- eller driftsmæssigt forbundet med andre ejendomme, da ansøger kun har dyr på denne ejendom.

3.4 Husdyrbruget og det ansøgtes beliggenhed samt generelle afstandskrav (B4, Ec1, E4, F1a-c)

Landskab

Husdyrbruget ligger i landzone uden for lokal- eller kommuneplanlagte områder. Ejendommen ligger ca. 4,5 km fra den dansk/tyske grænse. Ejendommen ligger indenfor et område, der er udpeget som Skovrejsning Uønsket. Skovene omkring ejendommen og nogle af de tilstødende landbrugsarealer er udpeget som områder med potentielle naturbeskyttelsesinteresser, og der er udpeget "økologiske forbindelseslinier" langs med vandløbet Gejlå, der løber syd for ejendommen, og mod nord og syd langs levende hegn og småbiotoper, der udgør trædesten i det åbne land mellem de store skov- og naturarealer, som omgiver ejendommen. Hele ejendommen ligger indenfor en meget stor udpegningsaf "bevaringsværdigt landskab", der omfatter ca. 1/3 af kommunen.

Vurdering af Landskab

Det vurderes, at de eksisterende bygninger ikke er i strid med kommunens landskabelige udpegninger. Også udvidelsen af plansiloanlægget, der er sket i tilknytning til det eksisterende anlæg, vurderes at være foreneligt med kommunens landskabsmæssige udpegninger.

Kulturarv

Det nærmeste fredede fortidsminde ligger cirka 300 meter sydøst for ejendommen og er et fredet jernbaneanlæg. Der er en 100 m beskyttelseszone rundt om jernbaneanlægget. Da der ikke bygges noget nyt indenfor beskyttelseszonen, har det ingen betydning for det ansøgte.

Ejendommen ligger ikke indenfor udpegninger af kulturhistoriske bevaringsværdier eller kulturarvsarealer i kommuneplanen for Aabenraa Kommune.

Vurdering af kulturarv

Placeringen af de eksisterende bygninger tilsidesætter ikke kulturudpegningerne i kommuneplanen for Aabenraa Kommune. Også udvidelsen af plansiloanlægget, der er sket i tilknytning til det eksisterende anlæg, vurderes at være foreneligt med kommunens kulturarvsudpegninger.

Materielle goder

Med materielle goder menes materielle ting og ejendom. Ud fra denne betragtning skal der redegøres for, om ting og ejendomme kan blive væsentligt påvirket af husdyrbruget og dets udvidelse. Som beskrevet i efterfølgende afsnit, overholdes alle afstandskrav.

Vurdering af materielle goder

Husdyrbruget overholder de gældende afstandskrav og lugtgenekrav, hvorfor det vurderes at husdyrbruget ikke vil påvirke naboers materielle ting og ejendomme væsentligt.

Afstandskrav

Husdyrbruglovens afstandskrav jf. § 6 og 8 overholdes.

Husdyrbruget ligger mere end 50 m fra:

- eksisterende eller ifølge kommuneplanens rammedel fremtidigt byzone- eller sommerhusområde,
- område i landzone, der i lokalplan er udlagt til boligformål, blandet bolig- og erhvervsformål eller til offentlige formål med henblik på beboelse, institutioner, rekreative formål og lign.,
- nabobeboelse

I tabel 5 nedenfor er afstande jf. Husdyrlovens § 8 vist:

Der gælder følgende afstandskrav til stalde, gødningsopbevaringsanlæg og ensilageanlæg:

- 15 m til vandløb (herunder dræn) og søer større end 100 m² (dog 100 m fra gyllebeholdere)
- 15 m til offentlig vej og privat fællesvej
- 15 m til beboelse på samme ejendom (gælder ikke ensilageanlæg)
- 25 m vandforsyningsanlæg, der ikke er til almen vandforsyning og
- 25 m til levnedsmiddelvirksomhed
- 30 m til naboskel er på 30 m
- 50 m til almen vandforsyning

På kortudsnittet i figur 2 er vist nærmeste vandløb, naboskel, offentlig vej, ikke almene vandboringer og beboelsen på ejendommen. Nærmeste levnedsmiddelvirksomhed og vandværksboring ligger så langt væk, at disse punkter ikke ville kunne ses ordentligt på kortudsnittet, hvis alle punkter skulle vises.

Vurdering af afstandskrav

Afstandskravene jf. Husdyrbrugslovens §8 er overholdt, også for det nye ensilageanlæg. Husdyrbruget ligger desuden udenfor bygge- og beskyttelseslinjer.

Gejlå - Vandløb og søer over 100 kvm		
Type	Navn	Afstand [m]
Driftsbygning	Udvidet ensilageanlæg	121
Staldbygning	Kalvestald - dybstrøelse	240
Gødningslager	Gyllebeholder 3	122

Naboskel - Naboskel		
Type	Navn	Afstand [m]
Driftsbygning	Eks. ensilageanlæg	135
Staldbygning	Kalvestald - dybstrøelse	50
Gødningslager	Gyllebeholder 4000 - 1	101

DGU nr. 168.1550 - Vandforsyningsanlæg (ikke almen)		
Type	Navn	Afstand [m]
Driftsbygning	Eks. ensilageanlæg	124
Staldbygning	Kalvestald - dybstrøelse	35
Gødningslager	Gyllebeholder 4000 - 1	102

Markvandingsboring - Vandforsyningsanlæg (ikke almen)		
Type	Navn	Afstand [m]
Driftsbygning	Eks. ensilageanlæg	140
Staldbygning	Ungyrstald	28
Gødningslager	Gyllebeholder 4000 - 1	141

Beboelse på ejendommen - Beboelse på samme ejendom		
Type	Navn	Afstand [m]
Driftsbygning	Eks. ensilageanlæg	106
Staldbygning	Ungdyr 1	28
Gødningslager	Gyllebeholder 4000 - 1	88

Offentlig vej - Hesteløkken - Offentlig vej og privat fællesvej		
Type	Navn	Afstand [m]
Driftsbygning	Eks. ensilageanlæg	140
Staldbygning	Ungyrstald	17
Gødningslager	Gyllebeholder 4000 - 1	132

Nærmeste nabobeboelse - Nabobeboelse		
Type	Navn	Afstand [m]
Driftsbygning	Eks. ensilageanlæg	153
Staldbygning	Kalvestald - dybstrøelse	61
Gødningslager	Gyllebeholder 4000 - 1	126

Markvandingsboring - Vandforsyningsanlæg (ikke almen)		
Type	Navn	Afstand [m]
Driftsbygning	Eks. ensilageanlæg	141
Staldbygning	Ungyrstald	29
Gødningslager	Gyllebeholder 4000 - 1	143

Markvandingsboring - Vandforsyningsanlæg (ikke almen)		
Type	Navn	Afstand [m]
Driftsbygning	Eks. ensilageanlæg	143
Staldbygning	Ungyrstald	31
Gødningslager	Gyllebeholder 4000 - 1	147

Tabel 5: Afstande jf. Husdyrlovens § 8 stk. 1. Tabellen angiver den bygning/gødningslager der ligger tætteste på punktet, der refereres til i Husdyrlovens § 8. Kilde: Husdyrgodkendelse.dk

Figur 2: Placering af afstandsmarkører. Kilde: Ansøgning i Husdyrgodkendelse.dk

3.4.1 Jordarealer og jordbund (F1b-d, F4, F5b)

Alle stalde, kanaler, omrøretanke, gyllerør og gyllebeholdere er udført i tætte og stabile materialer. Der ændres ikke i udformning af driftsbygninger. Ensilageanlægget er udvidet med 3000 m², herved er der inddraget og befæstet noget dyrkningsjord.

Ejendommen og dens jordtilliggende ligger i en stor udpegning af områder med Særlige drikkevandsinteresser. Al udbringning af husdyrgødning på markerne er reguleret gennem gødningsregnskabet, så der kun udbringes det, der er nødvendigt for afgrødernes vækst, ligesom brugen af

plantebeskyttelsesmidler også er nøje reguleret og afgiftsbelagt, hvorved der kun bruges det absolut nødvendige af hensyn til at sikre afgrøderne.

Vurdering

Da stalde, kanaler, omrøretanke, gyllerør og gyllebeholdere er udført i tætte og stabile materialer, vurderes det, at der fra selve husdyrbruget ikke ved normal drift kan ske væsentlige direkte eller indirekte påvirkninger af jordarealer og jordbund.

3.5 Ammoniakemission og -deposition (B5, B4, D1b)

Ud fra oplysningerne om størrelsen af produktionsarealerne, dyre- og gulvtype i ansøgt drift, nudrift og 8-års drift samt evt. oplysninger om miljøteknologier beregnes husdyrbrugets ammoniakemission i de tre drifter.

Ammoniakemissionen fra stalde og opbevaringslagre på Hesteløkken 5a fremgår af Tabel 6. Den totale ammoniakemission fra husdyrbruget er i ansøgt drift beregnet til 10.271,5 kg N/år. Der er ingen meremission i forhold til nudrift og en meremission på 2442,1 kg N/år i forhold til 8-års driften.

Driftstype:	Ammoniakemission fra staldafsnit (kg NH ₃ -N/år)	Ammoniakemission fra lagre (kg NH ₃ -N/år)	Ammoniakemission fra husdyrbruget (kg NH ₃ -N/år)
Ansøgt drift	9737,6	534,0	10271,5
Nudrift	9737,6	534,0	10271,5
8 års-drift	7449,2	380,2	7829,4

Tabel 5: Ammoniakemission fra staldafsnit, opbevaringslagre og totalt fra husdyrbruget. Kilde: Husdyrgodkendelse.dk

I ansøgningssystemet Husdyrgodkendelse.dk er udpeget de nærmeste naturtyper. Udpegningerne kan ses i figur 3, 4, 5 og 6 på de følgende sider.

Husdyrbrugets ammoniakemission må ikke give anledning til væsentlige påvirkninger af naturområder, der er beskyttede af europæisk lovgivning (Natura 2000 områder). Der må heller ikke ske påvirkning af naturområder, der er beskyttet af dansk lovgivning eller som kan være leve- eller ynglelokaliteter for særligt beskyttede dyrearter (bilag IV arter).

I Fejl! Henvisningskilde ikke fundet. ses de specifikke krav for maksimal total- og merdeposition af ammoniak til kategori 1 og 2 natur, samt krav, der kan stilles til kategori 3 natur.

3.5.1 BAT-Ammoniakemission (B9, C2)

BAT-niveauet for husdyrbruget beregnes i Husdyrgodkendelse.dk og fremgår af Tabel 7.

Forudsætningen for BAT-beregning tager afsæt i, at der allerede foreligger en miljøgodkendelse efter Husdyrloven på de eksisterende staldafsnit. Der er ingen nye produktionsarealer. BAT-beregningen er dermed baseret på forudsætningen at alle staldafsnit er "Eksisterende staldafsnit, BAT-krav fastsat i tidligere afgørelse" som det fremgår af Tabel 8.

Bortfald af vilkår om spalteskrabere

I den eksisterende godkendelse er der fastsat krav om, at spaltegulvet i sengestaldene skrubes hver. 4 time med skraberoboter. Spalteskrabere er siden den nuværende godkendelse taget af Miljøstyrelsens Teknologiliste, da test har dokumentet, at skraberne ikke har effekt på ammoniakfordampningen, som først antaget. Derfor kan den hidtidige miljøeffekt af spalteskrabere i forbindelse med behandlingen af ansøgninger om miljøgodkendelser eller tilladelse efter lovens nye §§ 16a og 16b ikke anvendes. Det følger

af husdyrgødningsbekendtgørelsens bilag 3, Nr. 2.1.2, at ved genberegningen af virkemidler og teknologi, der er anført i den gældende godkendelse eller tilladelse, men som ved afgørelsen for den nye godkendelse eller tilladelse ikke er optaget på Miljøstyrelsens Teknologiliste, reduceres BAT-kravet til staldafsnittet.

Dette betyder, at BAT-kravet til en eksisterende stald, der har en miljøgodkendelse med et vilkår om spalteskraber, ved en ny ansøgning skal reduceres til det niveau, der beregnes uden effekten fra spalteskraber. BAT-kravet til sengestaldene-staldene bliver dermed lig BAT-krav som automatisk beregnes i Husdyrgodkendelse.dk.

Bortfald af fodervilkår

Som følge af den nye regulering, der blev indført den 1. august 2017, er eksisterende vilkår om fodereffektivitet indarbejdet i stipladsmodellen. Fodervirkemidler som f.eks. nedsat råproteinprocent er ikke længere optaget på Miljøstyrelsens teknologiliste. Derfor kan den hidtidige miljøeffekt af et fodervilkår ikke længere anvendes i forbindelse med en ansøgning om en ny miljøgodkendelse eller tilladelse efter lovens nye § 16a eller § 16b.

Det følger af husdyrgødningsbekendtgørelsen bilag 3 (Nr. 2.1.2), at ved genberegningen af et virkemiddel, der er anført i den gældende godkendelse, men som ved afgørelsen for den nye godkendelse ikke længere er optaget på Miljøstyrelsens teknologiliste, reduceres BAT-kravet til staldafsnittet.

Det vil sige, at BAT-kravet til en eksisterende stald, der har en miljøgodkendelse med et fodervilkår, ved en ny ansøgning om udvidelse/ændring skal reduceres til det niveau, der beregnes uden effekten fra fodervilkåret. Denne genberegnete emission anses herefter som værende det fastsatte BAT-krav for den eksisterende stald.

Fodervilkåret i den nuværende miljøgodkendelse skal derfor ikke videreføres og BAT-kravet til staldene bliver dermed lig BAT-krav som automatisk beregnes i Husdyrgodkendelse.dk.

Vilkår om fast overdækning af gyllebeholdere

Der er vilkår i nuværende godkendelse om at alle 3 gyllebeholdere skal være forsynede med fast overdækning. Dette videreføres således i den nye ansøgning, da alle tre beholdere angives som eksisterende opbevaringsanlæg, hvor BAT-kravet er fastsat i tidligere godkendelse.

Det samlede BAT-krav for stalde og lagre er dermed i Husdyrgodkendelse.dk beregnet til 10272 kg NH₃-N/år, og ammoniakemissionen er på 10272 kg NH₃-N/år. Dermed er det vejledende emissionsniveau overholdt.

Tabel 6: Samlet BAT-beregning for ammoniakemission fra husdyrbruget. Kilde: Husdyrgodkendelse.dk

Samlet BAT beregning			
	Stalde	Lagre	Total
Samlet BAT krav (kg NH ₃ -N /år)	9738	534	10272
Faktisk emission (kg NH ₃ -N /år)	9738	534	10272
Forskel (kg NH ₃ -N /år)	-	-	0
Vejledende BAT Overholdt?	-	-	Ja

Tabel 7: Forudsætning for BAT-beregningen (ny eller eksisterende stald). Kilde: Husdyrgodkendelse.dk

BAT krav opnåelig ved anvendelse af BAT for nye og eksisterende stalde					
Staldnavn	Navn på dyretype og staldsystem eller flexgruppe	Forudsætning for BAT-beregning	BAT krav ved ny stald (kg NH ₃ -N / (m ² · år))	BAT krav ved eksisterende stald (kg NH ₃ -N / (m ² · år)) ^c	
Kostald	Mælkekøer, kvier og stude. Sengestald med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)	Eksisterende staldafsnit, BAT-krav fastsat i tidligere afgørelse	0,89	1,16	
Kostald	Mælkekøer, kvier og stude. Dybstrøelse	Eksisterende staldafsnit, BAT-krav fastsat i tidligere afgørelse	0,84	0,84	
Kalvestald - dybstrøelse	Kalve, (under 6 mdr.). Dybstrøelse	Eksisterende staldafsnit, BAT-krav fastsat i tidligere afgørelse	0,84	0,84	
Ungdyr 1	Mælkekøer, kvier og stude. Sengestald med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)	Eksisterende staldafsnit, BAT-krav fastsat i tidligere afgørelse	0,89	1,16	
Tyrekalve m.m.	Kalve, (under 6 mdr.). Dybstrøelse	Eksisterende staldafsnit, BAT-krav fastsat i tidligere afgørelse	0,84	0,84	
Goldkostald	Mælkekøer, kvier og stude. Sengestald med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)	Eksisterende staldafsnit, BAT-krav fastsat i tidligere afgørelse	0,89	1,16	
Goldkostald	Kalve, (under 6 mdr.). Dybstrøelse	Eksisterende staldafsnit, BAT-krav fastsat i tidligere afgørelse	0,84	0,84	
Ny ungdyrstald	Mælkekøer, kvier og stude. Sengestald med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)	Eksisterende staldafsnit, BAT-krav fastsat i tidligere afgørelse	0,89	1,16	
Ny ungdyrstald	Mælkekøer, kvier og stude. Dybstrøelse	Eksisterende staldafsnit, BAT-krav fastsat i tidligere afgørelse	0,84	0,84	
Malkestald og dyrevelfærd	Mælkekøer, kvier og stude. Dybstrøelse	Eksisterende staldafsnit, BAT-krav fastsat i tidligere afgørelse	0,84	0,84	
Malkestald og dyrevelfærd	Mælkekøer, kvier og stude. Sengestald med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)	Eksisterende staldafsnit, BAT-krav fastsat i tidligere afgørelse	0,89	1,16	

Tabel 8: Krav til maksimal total- og merdeposition af ammoniak

Ammoniakfølsom natur	Beskrivelse	Krav
Kategori 1	Ammoniakfølsomme Natura 2000-naturtyper uanset størrelse jf. bilag 3 pkt. D i bekendtgørelse om godkendelse og tilladelse m.v. af husdyrbrug hvis de er beliggende inden for et Natura 2000 område og er omfattet af udpegningsgrundlaget og kortlagt, samt heder og overdrev inden for et Natura 2000 område som er omfattet af § 3 i NBL ³ (dvs. større end 2.500 m ²)	Max. totaldeposition (stald og lager) afhængig af antal husdyrbrug i nærheden*: 0,2 kg N/ha/år ved > 1 husdyrbrug 0,4 kg N/ha/år ved 1 husdyrbrug 0,7 kg N/ha ved 0 husdyrbrug.
Kategori 2	Ammoniakfølsomme naturtyper som ligger udenfor Natura 2000 område: højmoser, lobeliesøer, heder der i sig selv er større end 10 ha og omfattet af § 3 i NBL og overdrev der i sig selv er større end 2,5 ha og omfattet af § 3 i NBL.	Max. totaldeposition på 1,0 kg N/ha pr. år.
Kategori 3	Ammoniakfølsomme naturtyper der ikke er omfattet af kategori 1 og 2 og som ligger uden for Natura 2000 område i form af heder, moser og overdrev der er omfattet af § 3 i NBL samt ammoniakfølsomme skove. For at være ammoniakfølsom skal skove være større end 0,5 ha og mere end 20 m bred og bevokset med træer, der danner eller inden for et rimeligt tidsrum vil danne en sluttet skov af højstammede træer og 1) hvor der har været skov på arealet i lang tid (i størrelsesorden mere end ca. 200 år), så der er tale om gammel »skovjordbund«, 2) hvor skoven er groet frem af sig selv på et naturareal, fx tidligere hede, mose eller overdrev, så jordbunden ikke har været dyrket mark inden for en periode svarende til perioden for gammel »skovjordbund« (dvs. i størrelsesorden mere end ca. 200 år), eller 3) hvor der i skoven er forekomst af naturskovindikerende eller gammelskovsarter, som er medtaget på listen "Arter, der er brugt ved prioritering af naturmæssigt særligt værdifulde skove omfattet af § 25 i lov om skove" og arterne har væsentlig, definerende betydning for skovens naturværdi.	Kommunen vurderer konkret, om der skal fastsættes vilkår om max. merdeposition, og hvad det nødvendige krav til max. deposition skal være. Kravet må dog ikke være under en max. merdeposition på 1,0 kg N/ha pr. år.
Beskyttede naturtyper der ikke hører under Kategori 1-3, men som efter en konkret vurdering, er ammoniakfølsomme.	Kan fx være enge, strandenge og søer	
<p>* Antallet af husdyrbrug ud over det ansøgte opgøres på følgende måde (kumulationsmodel):</p> <ul style="list-style-type: none"> Antal husdyrbrug med en emission på mere end 150 kg NH₃-N pr. år indenfor 200 m Antal husdyrbrug med en emission på mere end 450 kg NH₃-N pr. år indenfor 200-300 m Antal husdyrbrug med en emission på mere end 750 kg NH₃-N pr. år indenfor 300-500 m Antal husdyrbrug med en emission på mere end 1.500 kg NH₃-N pr. år indenfor 500-1.000 m Antal husdyrbrug med en emission på mere end 5.000 kg NH₃-N pr. år indenfor 1.000-2.500 m 		

³ Bekendtgørelse af lov om naturbeskyttelse LBK nr. 1392 af 04/1003/2022

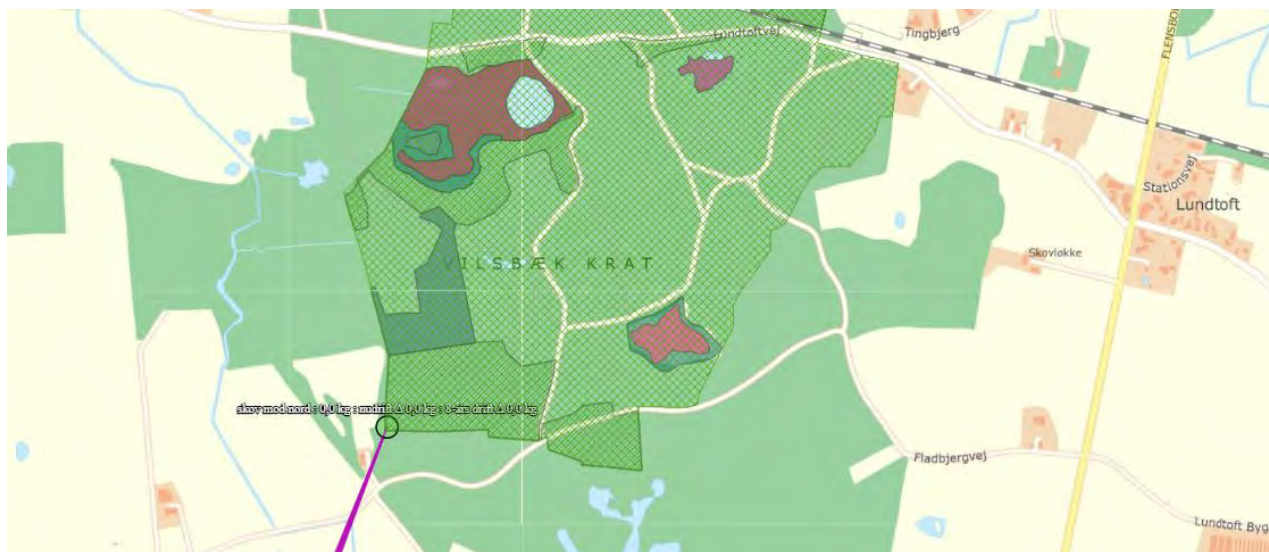

Kategori 1 natur

Det nærmeste kategori 1 naturområde er et skovareal med i Natura 2000 Habitatområde H84, som blandt andet omfatter Vilsbæk Krat, syd for Søgård Sø. Området ligger ca. 4,5 km nord for husdyrbruget.

Da totaldepositionen til kategori 1 naturen er på 0,0 kg N/ha/år, er det ikke relevant at se på kumulation i forhold til ammoniakdeposition fra andre husdyrbrug til naturpunktet, hvorfor der ikke er brugt tid på at finde ud af, hvor stor ammoniakemission der er fra husdyrbrug inden for en radius af 2,5 km af den nærmeste kategori 1 natur.

I Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen er det strengeste krav til den maksimale totaldeposition på kategori 1 natur med kumulation på 0,2 kg N/ha/år.

Figur 3: Nærmeste kategori 1 natur, Vilsbæk Krat. Kilde: Husdyrgodkendelse.dk. Udklip fra den 25-01-2023.

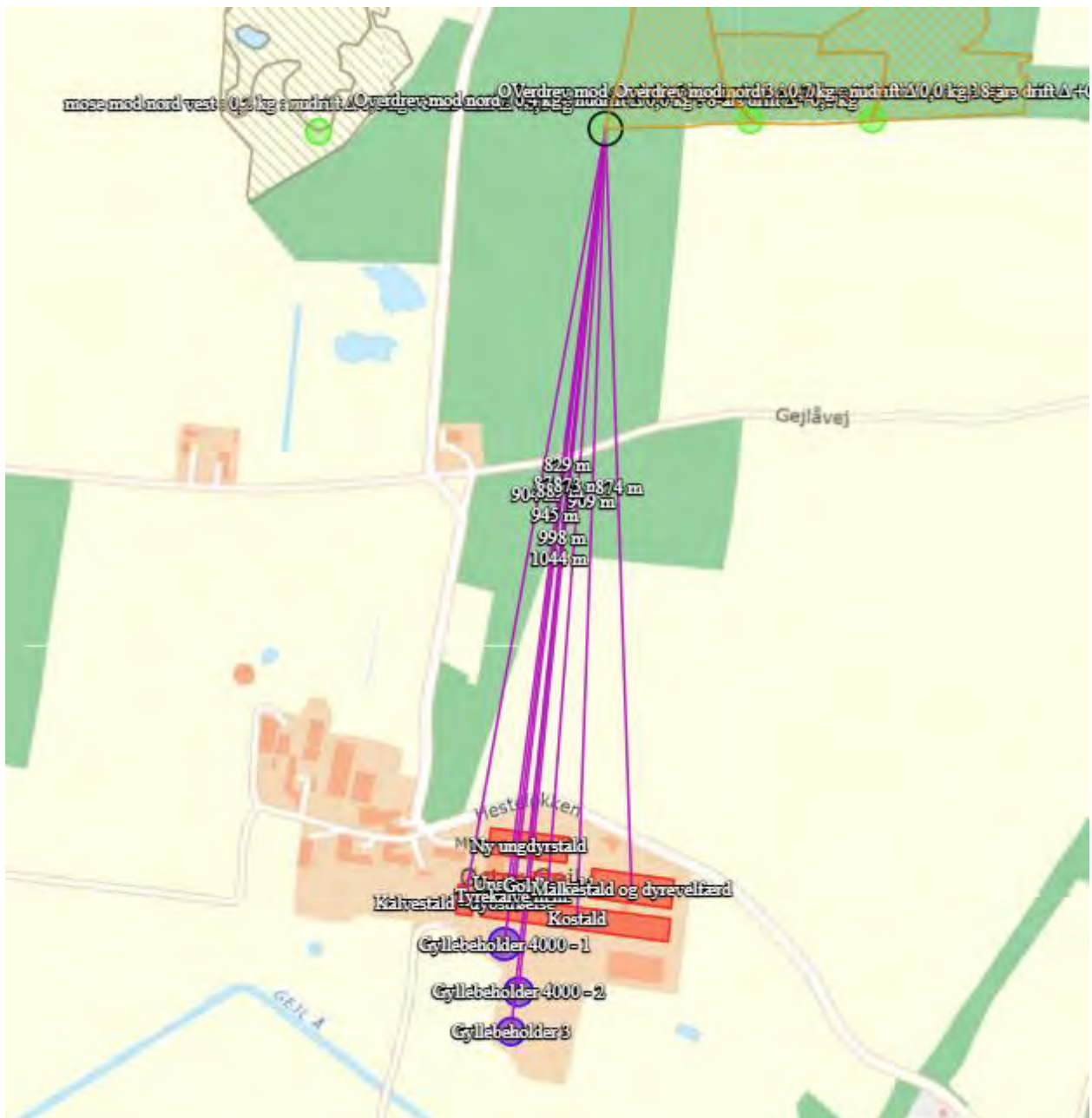
Kategori 2 natur

Den nærmeste kategori 2 mose er et overdrevsareal, der ligger ca. 1 km nord for anlægget. Der er beregnet til 3 punkter i kanten af overdrevet, da vindretningen og afstanden har lidt betydning for beregningen af ammoniakafsætningen til arealet. Ifølge beregningerne i www.husdyrgodkendelse.dk ligger den totale ammoniakafsætning her mellem 0,4 og 0,7 kg N/ha/år.

Ifølge Aabenraa Kommune er der og Kategori 2 natur i en mose, der ligger lidt vest for ovennævnte overdrev. Her er total-ammoniakafsætningen beregnet til 0,2 kg N/ha/år.

Der ligger en Kategori 2-mose ca. 3 km syd-øst for anlægget. Her beregnes totaldepositionen af ammoniak til 0,0 kg N/ha/år.

Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens totaldepositionskrav til kategori 2 natur på maksimalt 1,0 kg N/ha/år er derved overholdt.

Figur 4: Kategori 2-natur nord for ejendommen. Udklip fra den 25-01-2021

Kategori 3 natur og § 3 områder

Kategori 3-natur

Det nærmeste kategori 3 natur angivet i Husdyrgodkendelse.dk er er en mose, der ligger nordøst for staldanlægget inde i en skov. Her er mer-depositionen som følge af udvidelsen beregnet til 0,3 kg N/ha/år. Total-depositionen er på 1,1 kg N/ha/år. Ruheden er sat til skov, da arealet er skovbevokset. Ifølge Aabenraa Kommunes notater er det en birkemose med middel tilstand. Beskyttelsesniveauet er overholdt.

Figur 5: Kategori 3 natur nordøst for anlægget. Udklip fra den 25-01-2021. Kilde: Husdyrgodkendelse.dk

Figur 6: Kategori 3 natur moser syd for anlægget. Udklip fra den 25-01-2021. Kilde: Husdyrgodkendelse.dk

Der er to moseområder syd for ejendommen, som er kategori 3-natur. Her er mer-depositionen beregnet til 0,1 kg N/ha/år til begge moser, hvilket vil sige, at der ikke vil kunne registreres tilstandsændringer af moserne som følge af den ekstra tilførte ammoniak. Beskyttelsesniveauet er overholdt.

Nord for Øster Gejl er der et moseområde med et par søer i en afstand af ca. 700 m fra staldanlægget. Her er der en beregnet mer-deposition på 0,1 kg N/ha/år. Her er beskyttelsesniveauet også overholdt.

Ammoniakfølsom skov omkring ejendommen

Aabenraa Kommune har registreret en hel del skovområder rundt om ejendommen som potentielt ammoniakfølsom. Men da mer-tilførslen af ammoniak til alle områderne er under 1 kg N/ha/år, er beskyttelsesniveauet overholdt.

Figur 7: Ammoniakfølsom natur og skov omkring ejendommen. Kilde: Aabenraa Kommunes hjemmeside <https://netgis.aabenraa.dk/NetGISRuntime/basis/index.jsp?custid=228&login=Pub-Pro&password=Pub-Pro>

§3 søer ved ejendommen

Der er to mindre vandhuller hhv. sydvest og syd for ejendommen. Her er mer-tilførslen af ammoniak beregnet til hhv. 0,2 og 0,1 kg N/ha/år. Dette vil ikke kunne medføre tilstandsændringer af den beskyttede natur.

Samtlige natur-beregningspunkter samt kort over deres beliggenhed kan ses i www.husdyrgodkendelse.dk.

Vurdering af ammoniakdeposition til naturområder

Da Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens krav til total- og merdeposition af ammoniak til kategori 1 og 2 natur overholdes og endvidere ligger langt under beskyttelsesniveauerne, vurderes ammoniakdepositionen til de nærliggende naturområder ikke at kunne påvirke naturarealerne negativt.

De øvrige naturområder – både kategori 3 natur og §3 områder vil modtage under 1 kg N/ha/år i merdeposition. Merdeposition på op 1,0 kg N/ha/år medfører normalvis ikke en tilstandsændring i naturarealer, der ikke er udpræget kvælstoffølsomme.

Bilag IV-arter

Bilag IV-arter er særligt beskyttede dyrearter, der fremgår af bilag IV i EU's habitatdirektiv. Det betyder, at arternes yngle- og rasteområder ikke må beskadiges eller ødelægges.

Af faglig rapport fra DMU nr. 635, Håndbog over dyrearter på habitatdirektivets bilag IV fremgår udbredelsen af forskellige arter i et grid på 10 km x 10 km fordelt over hele landet. Der er desuden udgivet en videnskabelig rapport i 2013 over overvågning af arter⁴ samt en videnskabelig rapport fra DCE over overvågningen af arter 2004-2011⁵. Af rapporterne fremgår, at nedenstående arter kan være registreret i nærområdet til husdyrbruget, se tabel 10.

Derudover er der indhentet data for registreringer af bilag IV-arter fra Miljøportalen, hvor Miljøstyrelsens og Aabenraa Kommunes registreringer af bilag IV-arter er tilgængelige. I Tabel 10 fremgår de bilag-IV arter, der kan være til stede i området omkring husdyrbruget (en radius på cirka 1 kilometer).

Miljøstyrelsen har kigget efter Stor Vandsalamander og Spidssnudet frø i en sø nord for ejendommen i 2008 og i 2014. I 2008 blev der fundet yngel af Lille og Stor Vandsalamander, Spidssnudet frø og Butsnudet frø. I 2014 blev der alene fundet Skrubtudse-haletudser. Eftersom ammoniak-belastningen af området ligger på omkring 0,5 kg N/ha/år, og øgningen i forhold til for 8 år siden er beregnet til 0,1 kg N/ha/år, må det formodes at det er andre forhold, der har haft betydning for området som levested for salamandre og frøer. En ændring af arealanvendelsen af den omkringliggende mark, selvom marken ikke grænser direkte op til søen, kan have haft betydning for søens egnethed som levested.

---

⁴ Søgaard, B. & Asferg, T. (red.) 2007: Håndbog om arter på habitatdirektivets bilag IV – til brug i administration og planlægning. Danmarks Miljøundersøgelser, Aarhus Universitet. – Faglig rapport fra DMU nr. 635. 226 s. <http://www.dmu.dk/Pub/FR635.pdf>

⁵ AARHUS UNIVERSITET DCE – NATIONALT CENTER FOR MILJØ OG ENERGI Videnskabelig rapport nr. 50 fra 2013 Overvågning af arter 2004-2011 <https://www2.dmu.dk/Pub/SR50.pdf>

Miljøstyrelsen har både i 2008 og i 2014 fundet haletudser af Spidssnudet frø og Butsnudet frø i sø lidt længere mod nordvest, i et område, som Aabenraa Kommune betegner som Kategori 2 natur.

Figur 8: Artsfund og besøgtede områder mht. bilag 4-arter omkring Hesteløkken 5a. Udklip fra den 25-01-2021. Kilde: www.arealinformation.dk

Stik nord for ejendommen ligger et overdrev som Miljøstyrelsen har besøgt i 2015 i forbindelse med registrering af Markfirben, som også er opført på Habitatdirektivets bilag IV. Ved den lejlighed er der ikke fundet markfirben, men det udelukker ikke, at der findes markfirben i området, især hvis området holdes lysåbent med afslåning eller afgræsning.

I vandhul i skoven sydøst for ejendommen er der registreret Butsnudet frø, men ingen bilag IV-arter.

Der er registreret Stor Vandsalamander i en del vandhuller i området nord for ejendommen.

Det er derfor vigtigt i forbindelse med tilrettelæggelse af markarbejdet på bedriften, at der tages udstrakt hensyn til småbiotoper, vandhuller, moser mv. Nogle forhold ændrer sig strukturelt i landbruget, og kan være svære at imødegå – nogle steder ophører afgræsning, og arealerne tages i omdrift, hvis de ikke er naturbeskyttede, eller gror til.

Pattedyr:

I Kelstrup Plantage mod øst har Miljøstyrelsen eftersøgt Hasselmus, uden at gøre fund af denne art. Hasselmusen er dog tidligere registreret i området nord for ejendommen, bla. fra Søgård Skov.

Hasselmusen er særligt knyttet til uforstyrrede og krat-agtige områder i skove. Det vurderes, at den landbrugsmæssige drift på Hesteløkken 5a ikke har betydning for leveforholdene for hasselmus.

Odderen, som også er opført på Habitatdirektivets bilag IV, er i fremgang, og findes nu i store dele af Jylland, og ifølge DMU også i vandløb i Sønderjylland. DMU-rapporten nævner Sønderå, Tinglev Sø, Frøslev Mose og Hostrup Sø som vigtige områder for odder, og der ud fra vurderes det, at der også er en stor sandsynlighed for, at der også er odder i Gejlå vandløbssystemet. Ifølge DCE-rapport fra marts 2021 https://dce.au.dk/fileadmin/dce.au.dk/Udgivelser/Notater_2021/N2021_20.pdf er odderen nu udbredt i det meste af Sønderjylland, bortset fra Als og Sundeved. Dog er der ikke fundet spor af odder ved Gejlå hvor den går under Aabenraavej i forbindelse med Novana overvågning i 2011 og 2017. Trusler mod odderen er dels forstyrrelse og dels fiskeredskaber, som odderne kan drukne i. Det vurderes, at den landbrugsmæssige drift på Hesteløkken 5a ikke har betydning for leveforholdene for odder.

Der findes en del arter af flagermus i området, ikke mindst fordi der er meget skov i området, som tilbyder levesteder i form af hule træer mv. Ifølge DMU-rapport 635 er der registreret brunflagermus, pipistrelflagermus, troldflagermus, dværgflagermus, sydflagermus og vandflagermus i området. Flagermus er især afhængige af gamle bygninger og hule træer, hvor de har deres sommer-kvarter, og fødesøgningsmuligheder over vandflader, afgræssede områder, langs skovbryn mv.

Der fjernes ikke gamle bygninger eller gamle træer i forbindelse med det ansøgte projekt, og det vurderes derfor, at den landbrugsmæssige drift på Hesteløkken 5a ikke har væsentlig betydning for leveforholdene for flagermus i området.

Dansk navn	Videnskabeligt artsnavn	Kilde
Pattedyr		
Brunflagermus	Nyctalus noctula	DMU, DCE,
Sydflagermus	Eptesicus serotinus	DMU, DCE,
Dværgflagermus	Pipistrellus pygmaeus	DMU, DCE,
Pipistrelflagermus	Pipistrellus pipistrellus	DMU, DCE,
Vandflagermus	Myotis daubentonii	DMU, DCE,
Troldflagermus	Pipistrellus nathusii	DMU, DCE,
Hasselmus	Muscardinus avellanarius	DMU,
Odder	Lutra lutra	DMU, DCE,
Padder		
Stor vandsalamander	Triturus cristatus	DMU, DCE, naturdata
Spidssnudet frø	Rana arvalis	DMU, DCE, naturdata
Løgfør	Pelobates fuscus	DCE
Krybdyr		
Markfirben	Lacerta agilis	DMU, DCE
Fisk		
Bæklampret		DCE

Tabel 10: Bilag IV-arter som kan være tilstede i nærheden af husdyrproduktionen.

Samlet vurdering

Den minimale ændring i mængden af ammoniak til naturarealer i omegnen af ejendommen vurderes ikke at medføre en tilstandsændring og derved påvirke naturområderne som yngle- og levesteder negativt.

Idet der ikke sker bygningsmæssige ændringer som følge af det ansøgte, og på grund af afstanden til potentielle yngle- og levesteder, samt at der hverken fjernes beplantninger, stenbunker, jorddiger eller gamle bygninger, som kan være mulige opholdssteder, vurderes det derfor, at husdyrbruget ikke kan påvirke bilag IV-arters eller andre arters yngle- eller levesteder negativt.

Hvis der tages hensyn til beskyttede naturtyper og småbiotoper i landskabet i forbindelse med markarbejdet, og de generelle udbringningsregler for husdyrgødning og planteværn efterleves, vurderes der ikke at kunne ske væsentlig påvirkning af biodiversiteten ved markdriften.

Samlet set vurderes det at det ansøgte i sig selv ikke giver anledning til forringelse af dyre og plantelivet. Det vurderes også at husdyrbruget ikke forringer dyr og planterers spredningsmuligheder samt påvirker bilag IV-arters eller andre arters yngle- eller levesteder negativt.

3.6 Biologisk mangfoldighed/biodiversitet (F4, F1c)

Biologiske mangfoldighed/biodiversitet generelt

Som vi læser Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen, så er det den nærliggende biodiversitet, der kan forventes at blive berørt af projektet, der skal beskrives, herunder biodiversitetens relative rigdom, forekomst, kvalitet og regenereringskapacitet i området og dets undergrund.

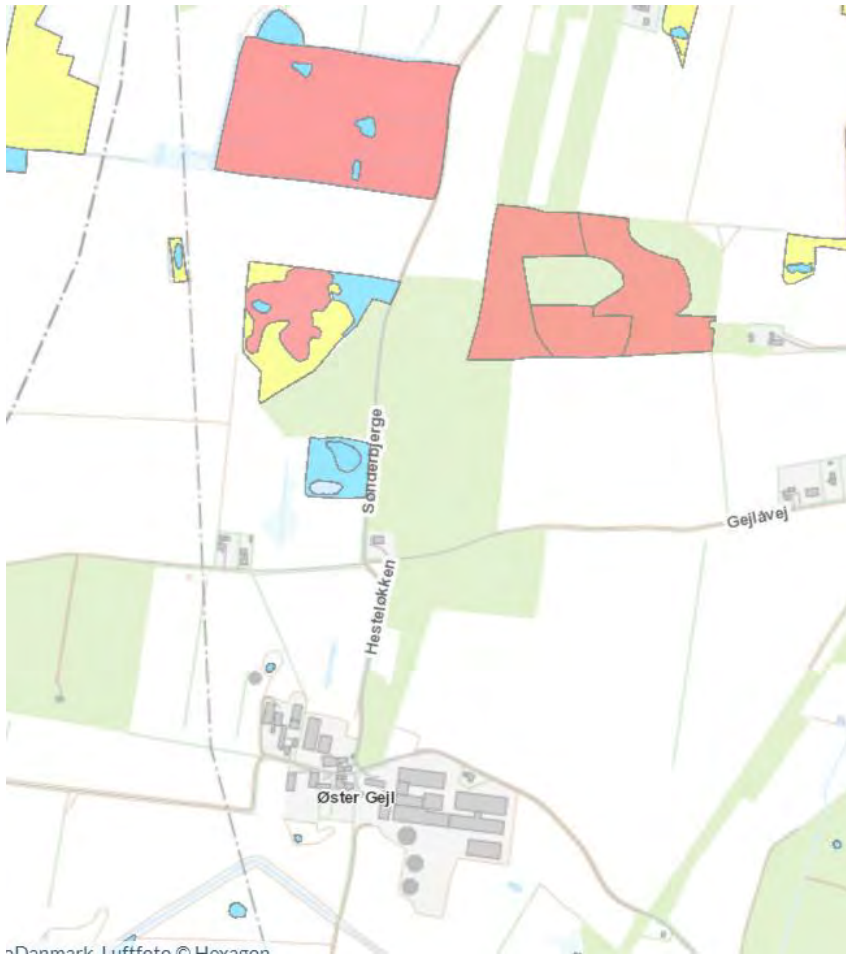
FN definerer biodiversitet som: *"Mangfoldigheden af levende organismer i alle miljøer, både på land og i vand, samt de økologiske samspil, som organismerne indgår i. Biodiversitet omfatter såvel variationen indenfor og mellem arterne som mangfoldigheden af økosystemer."* Med andre ord er biodiversitet variationen i alt liv på jordkloden, herunder dyr, planter, svampe, bakterier og andet levende både på land og i vand.

Et traditionelt husdyrbrug, vil kunne påvirke biodiversiteten med ammoniak, der udledes gennem luften, udslip af forurenende stoffer i form af næringsstoffer eller kemikalier, afdrift eller afstrømning af bekæmpelsesmidler anvendt i marken eller ved direkte fysisk påvirkning, fx hvis der fjernes natur, leve-, yngle- eller opholdssteder.

Påvirkningen med ammoniak på naturtyper samt forekomst og påvirkning af Bilag IV-arter er beskrevet i de foregående afsnit.

Overordnet kan det siges, at ejendommen er beliggende i et område, der rummer en del næringsfattig natur, da jorden er sandet og næringsfattig som udgangspunkt. Eksempelvis er der registreret 3 forskellige arter af sphagnum mos i en mose, der ligger nordvest for ejendommen, og som Aabenraa Kommune har udpeget som Kategori-2 mose (kategori-2 natur er vist med rød signatur på kortet nedenfor).

Figur 9: Kategori 2 og 3 natur nord for Hesteløkken 5a. Kilde: Aabenraa Kommunes hjemmeside <https://netgis.aabenraa.dk/NetGISRuntime/basis/index.jsp?custid=228&login=Pub-Pro&password=Pub-Pro>

Næringsfattig natur rummer typisk nogle sårbare planter, som er følsomme overfor større påvirkning med gødningsstoffer, som kan komme enten fra luften eller med drænvand eller direkte afstrømning fra dyrkede arealer. Hvis næringsfattige naturområder påvirkes med ekstra næringsstoffer, kan de sårbare planter blive udkonkurreret af kraftigere planter, som bedre kan udnytte den ekstra næring, og som typisk er mere almindelige i landbrugslandskabet. Når det sker, mindskes biodiversiteten i området, fordi der bliver færre forskellige planter. Med planterne forsvinder typisk også nogle typer af insekter og smådyr, som er knyttet til de nøjsomme planter og de næringsfattige naturtyper.

Selve produktionen i bygningerne giver ikke anledning til at der nedlægges naturområder, og der sker ingen fjernelse af beplantninger. Eftersom der ikke etableres nye produktionsarealer, øges ammoniakfordampningen ikke som følge af det ansøgte.

Selve husdyranlægget ligger udenfor områder udpeget som potentielle naturbeskyttelsesinteresser, og økologiske forbindelser, men der er udpeget en økologisk forbindelseslinie umiddelbart syd for ejendommen, i tilknytning til Gejlå, og en nord-sydgående forbindelseslinie øst for ejendommen. De mange skove, moser og næringsfattige naturarealer i området gør, der at der er udpeget områder med potentielle naturbeskyttelsesinteresser rundt om ejendommen, som det ses af kortudsnittet nedenfor.

Figur 10: Udpegninger af økologiske forbindelser og naturbeskyttelsesinteresser. Kilde: www.plandata.dk

Retningslinier i kommuneplanen

Potentielle naturbeskyttelsesområder

Aabenraa Kommune har udpeget områder til Potentielle naturbeskyttelsesområder som vist på kortet. Inden for disse områder skal der, ved ændringer af arealanvendelsen til andre formål end jordbrug, tages hensyn til naturinteresserne. Eksisterende natur skal bevares og mulighederne for at genskabe nye naturarealer bør ikke forringes.

Økologiske forbindelser

Aabenraa Kommune har udpeget områder til Økologiske forbindelser som vist på kortet. Indenfor disse områder må ændringer i arealanvendelsen, herunder etablering af nye større tekniske anlæg, ikke i væsentlig grad forringe det vilde dyre- og plantelivs spredningsmuligheder.

Der skal etableres faunapassager ved anlæg eller ombygning af veje, jernbaner og lignende, hvis disse anlæg afskærer en Økologisk forbindelse på en måde, som forringer dyrenes spredningsmuligheder.

Figur 11: Kilde: Aabenraa Kommune Kommuneplan 2015-26 <https://aabenraa.viewer.dkplan.niras.dk/plan/7#/1221>

Vurdering

Samlet set vurderes det, at fortsat udnyttelse af eksisterende bygninger på ejendommen til kvæg med mælkeproduktion ikke er i strid med beskyttelsesinteresserne i området. Ammoniakafsætningen til sårbare naturarealer er lille, og de nærmeste naturarealer vurderes ikke at være udpræget sårbare overfor ammoniakpåvirkning. Der sker ingen ændring af ammoniakpåvirkningen fra nudrift til ansøgt, da der er tale om fornyet godkendelse af eksisterende bygninger, og total depositionen af ammoniak til de omkringliggende naturarealer overholder de i lovgivningen fastsatte beskyttelsesniveauer.

Der er gjort fund af Stor Vandsalamander og Spidssnudet frø på naturarealer i nærheden indenfor de senere år. Det er vigtigt at der tages hensyn til småbiotoper og beskyttet natur i området. Der er en række andre bilag IV arter som er registreret i omegnen set over en længere årrække.

3.7 Lugtemission (B6, B4, D1b, D1c)

Husdyrbrugets placering i forhold til nærmeste enkelt bolig (uden landbrugspligt), samlet bebyggelse og byzone fremgår af Figur 12.

Nærmeste nabo uden landbrugspligt er Gejlåvej 16, som ligger ca. 536 m nord for husdyrbruget (vægtet gennemsnitsafstand til de forskellige staldbygninger). Nærmeste samlet bebyggelse udløses af Aabenraavej 34 i Holbøl, som ligger ca. 1615 m mod øst, og som faktisk ligger i byzone. Der er ikke nogen samlede bebyggelser eller lokalplanlagte områder, der ligger tættere på. Nærmeste byzone er således Holbøl, og byzonegrænsen ligger ca. 1600 m fra husdyrbruget.

Der skønnes ikke at være kumulation i forhold til lugt fra andre husdyrbrug til hverken nabobeboelse, samlet bebyggelse eller byzone, da der ikke ser ud til at være husdyrbrug med en ammoniakemission på mere end 750 kg NH₃-N pr. år inden for henholdsvis 100 m fra enkeltbeboelser uden landbrugspligt eller 300 m fra samlet bebyggelse eller byzone eller samlet bebyggelse. Det er undersøgt, om lugtgeneafstanden ville være overholdt, selv hvis der var kumulation med to eller flere andre husdyrbrug, og da dette er tilfældet, er forholdet ikke undersøgt nærmere.

De beregnede lugtgeneafstande til enkelt naboer, samlede bebyggelser og byzoner ses i Tabel 11. Geneafstandene til både enkelt bolig, samlet bebyggelse og byzone er overholdt.

Figur 12: Husdyrbrugets placering i forhold til nærmeste naboer, samlede bebyggelser og byzoner. Kilde: husdyrgodkendelse.dk

Tabel 11: Beregning af lugtgeneafstand til nærmeste nabo, samlede bebyggelser og byzoner. Kilde: Husdyrgodkendelse.dk

Bebyggelse	Kumulation	Model	Ukorrigeret geneafstand	Korrigeret geneafstand	Vægtet gennemsnits- afstand	Genekriterie overholdt
Gejlåvej 16	0	NY	259,5	259,5	532	Ja
Gejlåvej 18	0	NY	259,5	259,5	613,7	Ja
Hesteløkken 1	0	NY	259,5	207,6	981,3	Ja
Aabenraavej 27	0	NY	259,5	207,6	1069,2	Ja
Aabenraavej 34	0	NY	702,2	702,2	1614,8	Ja
Holbøl Ejerlav, Holbøl	0	NY	938,1	938,1	1598,7	Ja

Vurdering

Lugtregningerne sker i overensstemmelse med Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen⁶. Der gøres opmærksom på, at gyllebeholdere pr. definition ikke medfører lugtemission. De i www.husdyrgodkendelse.dk beregnede lugtgeneafstande er overholdt.

Lugt opfattes forskelligt af forskellige personer. Det kan derfor ikke afvises, at nogle vil finde lugtgeneafstandene utilstrækkelige, mens andre ikke føler sig generet, selv om de bor inden for lugtgeneafstandene. Der er ikke kendskab til, at lugt fra husdyrbrug er direkte sundhedsskadelig.

På baggrund af ovenstående vurderes det, at husdyrbruget ikke udgør en sundhedsrisiko, samt at husdyrbruget kan ændres som ansøgt uden at være til gene for naboerne.

3.8 Øvrige emissioner og gener (B7, D1b)

Når der er tale om husdyrbrug vil de oplagte emissioner være affald, varme, støj, vibration, støv- og lysgener, skadedyr, luft og affald. Øvrige emission er som vand-, jordbunds- og undergrundsforurening anses normalvis ikke som værende relevante på husdyrbrug, da staldanlæg og opbevaringsanlæg er opførte i beton. Desuden forekommer der ikke stråling fra husdyrbrug.

3.8.1 Støj (B7, D1b)

Husdyrbruget giver anledning til støj i forbindelse med malkning, blanding af foder, fodring, gyllepumpning, udbringning af husdyrgødning, samt transport af dyr, foder og gylle mv.

Tabel 12: Beregning af lugtgeneafstand til nærmeste nabo, samlede bebyggelser og byzoner.

Støjkilde	Placering	Driftstid
Malkning	Malkecenter	Ca. kl. 03.30-07 og fra kl. 15 – 18.30
Ventilation i to bygninger (Ungdyrstald 1 og Kalvestald)	I kip	Anlægget er tændt døgnet rundt, men temperaturstyret, hvorfor kun er i drift når der er behov

⁶ Bekendtgørelse om godkendelse og tilladelse m.v. af husdyrbrug BEK nr. 2225 af 27/11/2021

Kompressor / malkeanlæg	Ved mælketank	Døgnet rundt, men det er temperaturafhængigt.
Ensilering	Plansilo	Nogle få dage i vækstsæsonen, kl. 8-20
Gyllekørsel	Se tegning over kørselsruter	Nogle få dage i vækstsæsonen, kl. 8-20
Håndtering af foder	Ensilagesiloer og foderlade	Kl. 6-8.30
Kompressor i værksted	værksted	2 timer/ugentlig

Dyrene fodres en gang dagligt, og der blandes ligeledes foder en gang dagligt. Håndtering og blanding af foder foregår på plansiloerne. I forbindelse med dette kan forventes maskinstøj, som kan være til gene for naboer.

Ensilering af slæt græs foregår fra maj til september/oktober. Majs ensileres i perioden september til november. Der vil forekomme støj, når det blive lagt i plansiloerne, men det tilstræbes, at det sker i dagtimerne, så det ikke vil være til gene for naboer. Halm køres ind i perioden juli til september, og der kan ligeledes forekomme støj- og støvgener. Det tilstræbes ligeledes, at halmindkøring sker i dagtimerne af hensyn til naboer. Det vurderes dog, at der ikke vil være støvgener udenfor ejendommen.

Indblæsning af foder i kraftfodersiloerne medfører også støj. Det er vurderet, at der indblæses foder ca. 24 gange på årsbasis.

I kalvestalden er der 2 ventilatorer og i "ungdyrstald 1" er der 7 ventilatorer. Ventilatorerne er temperaturstyrede og er kun i drift, når temperaturen i bygningerne er for høj. I de øvrige stalde anvendes alene naturlig ventilation.

Gyllen udbringes i planternes vækstsæson, som strækker sig fra februar til og med september måned. Udbringningen forventes at tage 8-10 dage fordelt over året.

Pumpning af gylle fra stald til beholder samt cirkulation i stalden sker med elpumper placeret i fortanken. Der kan forekomme både støj- og lugtgener i forbindelse med gyllepumpning, men elpumpen er placeret nede i forbeholderen og der forventes ikke at være støjgener fra den udenfor ejendommen.

Der vil også foregå markarbejde i sæsonen fra februar til november, hvor der kan forekomme støj. Det vil dog tilstræbes at dette kommer til at foregå i dagtimerne. Derudover er der daglige transporter til og fra ejendommen, som primært foregår i hverdagene mellem kl. 8 og 16, men der vil dog forekomme transporter uden for dette tidsrum.

Generelt vil støjen fra produktionen ikke være til gene udenfor ejendommen, og det vurderes, at der ikke være øgede problemer mht. til støj i forbindelse med det ansøgte. Malkecenter og ensilageanlæg ligger min. 150 m fra nærmeste nabo, og afstanden bevirker i sig selv, at gener for naboer vil være begrænsede.

Vurdering af støj

Generelt vurderes støj, vibrationer og lavfrekvent støj ikke at være af et omfang, der vil kunne genere naboerne, idet de fleste støjende aktiviteter sker i dagtimerne og ved plansilo/kostald området. Der forventes ikke øget støj som følge af det ansøgte, da rutinerne er uændrede.

På baggrund af ovenstående, vurderes det, at støjen fra anlægget med tilknyttede aktiviteter er som man må forvente fra et større husdyrbrug, og at det generelt ikke vil give anledning til væsentlige støjgener for de omkringliggende nabobeboelser.

3.8.2 Rystelser og vibrationer (B7, D1b)

Der kan eventuelt forekomme mindre rystelser i forbindelse med transporter til og fra husdyrbruget og internt på husdyrbruget. Derudover vil der kunne forekomme rystelser i forbindelse med komprimering af ensilagestakken.

Vurdering af rystelser og vibrationer

Forekomst af rystelser og vibrationer vurderes at være af et omfang, der ikke vil kunne genere omgivelserne væsentligt. Den nærmeste ensilageplads ligger ca. 150 m fra nærmeste nabo. Vurdering af rystelser i forhold til transporter er beskrevet under punkt 3.8.6.

3.8.3 Støv (B7, D1b)

Støv vil primært forekomme fra transport i forbindelse med indkørsel af foder og strøelse, udbringning af gylle og dybstrøelse og markarbejde i tørre perioder, hvor evt. jord på veje kan hvirvles op. Der vil blive fejlet efter kørsel, når der er behov for det. Arealerne rundt om bygningerne og ensilagepladserne er befæstede med grus, hvilket reducerer støvgenerne.

Der kan forekomme støv ved aflæsning af fodermidler, der leveres i løs vægt. Der forventes dog ikke nogen gener af denne art udenfor ejendommen. Også strøning med halm kan give anledning til støv, men da det foregår inden døre, ventes det ikke at give anledning til gener.

Vurdering af støv

Generelt vurderes støv ikke at være af et omfang, der vil kunne genere naboer, da halm opbevares og håndteres inden døre og foder opbevares i foderlade og lukkede siloer.

På baggrund af ovenstående, vurderes det, at støv fra anlægget med tilknyttede aktiviteter generelt ikke vil give anledning til væsentlige støjgener for de omkringliggende nabobeboelser.

3.8.4 Lys (B7, D1b)

Der ændres ikke på udendørs lys på de eksisterende bygninger.

Der vågelys om natten i stalden, og lyset tændes i forbindelse med morgenmalkningen.

Generelt er behovet for kunstigt lys i bygningerne lavt, da er et højt naturligt lysindfald gennem lysplader i tagene samt gennem kip og de åbne sider i staldene.

Der er LED belysning i de fleste bygninger, og der skiftes til LED efterhånden som armaturerne bliver udtjente.

Et godt lys i stalden har både direkte og indirekte betydning for dyrene. Det er en følge af, at dagslængden (også den kunstigt etablerede) er den ydre stimulans, der via hormoner styrer/synkroniserer dyrenes seksualadfærd og reproduktion. Til malkekøer anbefales belysningsstyrken under arbejde til 100 lux, dog 200 lux i kælvningsbokse.

FarmTest viser, at selv med fuld elektrisk belysning er lysstyrken i de fleste stalde for svag til at nå det anbefalede niveau på mindst 100 lux. Det er vigtigt, at lysstyrken er tilstrækkelig for, at køerne har gavn af

lyset. For optimal mælkeproduktion og reproduktion har flere forsøg vist, at malkende køer skal have 16-18 timers lys og 6-8 timers mørke i døgnnet.

Mælkeydelsen kan påvirkes ved at ændre antallet af timer med lys til malkekøer. 16 timers lys giver fx 3,3 kg mere mælk om dagen end 8 timers lys.

I foderladen består belysningen ligeledes af LED-armaturer som kun er tændt, når der er behov, og som regel kun i løbet af dagen.

Der kan forekomme dage, hvor der er behov for lys udover disse tidsrum, f.eks. ved akut behov for dyrlæge hjælp eller andre akutte situationer. Derudover kan der i forbindelse med høst og ensilering forekomme behov for lys efter solnedgang.

Det vurderes dog, at lyset fra ejendommen ikke vil være til gene for naboer.

Vurdering

Der sker ingen ændringer af udendørsbelysning som følge af det ansøgte. I forhold til det nuværende godkendte er der investeret i lav-energi-lysarmaturer i de fleste af bygningerne, hvilket har reduceret elforbruget.

Det vurderes, at naboerne ikke vil opleve gener som følge af belysningen på ejendommen, ligesom der heller ikke er kendskab til, at der har været klager over lysgener.

3.8.5 Skadedyr (B7)

I varme perioder vil fluer kunne forekomme. Klækning af fluelarver er temperaturafhængig og sker især i gødningsmåtten hos småkalve samt i efterladte foderrester. Bekæmpelse af fluer sker ved hyppig udmugning hos småkalve i sommerperioden og ved god renholdelse omkring foderbord og foderlager. Derudover sprøjtes/vandes gødningsmåtten efter behov.

Der er aftale med Mortalin omkring mus- og rottebekæmpelse. Kasser med gift tilses 5-6 gange årligt samt ved henvendelse. I øvrigt holdes ejendommen ryddelig og evt. foderspild m.v. opsamles med det samme, så risikoen for tilhold af rotter minimeres.

Vurdering af skadedyr

De beskrevne bekæmpelsestiltag vurderes, at være tilstrækkelige til, at der ikke er risiko for gener fra skadedyr eller menneskers sundhed.

3.8.6 Transporter (B7)

Tabel 13: Antal tunge transportere til husdyrbruget

Transporter	Før udvidelse			Efter udvidelse		
	Antal/år	Kapacitet pr. transport	Transportmiddel	Antal/år	Kapacitet pr. transport	Transportmiddel
Kraftfoder	60	32 tons	Lastvogn	60	32 tons	Lastvogn
Halm	50	20 bigballe	Lastvogn	100	20 bigballe	Lastvogn
Majs og græs	450	43 m3	traktor	550	43 m3	Traktor
Sækkevare, samt bigbags	12	32 tons	Lastvogn	12	32 tons	Lastvogn
Fyringsolie	4	1.200 L	Lastvogn	2	1.000 L	Lastvogn
Dieselolie	20	Op til 2400 L	Lastvogn	20	Op til 5000 L	Lastvogn
Afhentning af døde dyr	24	1-5 stk	Lastvogn	52	1-5 stk	Lastvogn
Afhentning af dyr til slagting	20	1-15	Lastvogn	12	1-15	Lastvogn
Afhentning af tyrekalve	35	1-14	Lastvogn	26	1-14	Lastvogn
Afhentning af mælk	183	25 tons	Lastvogn	183	25 tons	Lastvogn
Husdyrgødning	1000	25 tons	Gyllevogn	640	25 tons	Gyllevogn
Dybstrøelse	70	10 tons	Traktor	10	10 tons	Lastbil
Husdyrgødning afhentning til biogas	0			800	30 tons	Lastbil
Affald	26	Op til 800 L	Lastvogn	26	Op til 800 L	Lastvogn
Transporter i alt	1.954			2.493		

Antallet af transportere er skønnede. En ændring, som er sket for relativt nylig er afhentning af husdyrgødningen til biogas. Dette bevirker nogle flere transportere hver uge, da gyllen hentes direkte fra fortanken og leveres tilbage til opbevaring i lagertankene. Som regel kommer lastbilen fra biogasanlægget tidligt om morgenen, så det generer lokaltrafikken mindst muligt. Den del, der ikke skal bruges som gødning på denne bedrift leveres direkte til opbevaring og anvendelse hos modtageren, hvilket betyder, at transporten med flytning af gylle til gylleaftaler bliver mindre.

For grovfodertransporterne og gylletransporterne foregår ca. 75% af transporterne på interne veje. Alt i alt skønnes det, at de ekstra transportere ikke vil give anledning til væsentlige gener for de omkringboende.

Adgangen til ejendommen sker ad Hesteløkken. Der er ingen nabobeboelser, der berøres direkte ved ind- og udkørsel til offentlig vej. Der er to indkørsler til ejendommen fra Hesteløkken – den vestlige bruges især til

transporter vedr. gylle og dybstrøelse, og den østlige, ved malkecenteret anvendes især ved afhentning af mælk.

Gyllen udbringes fra 1. marts og igennem planternes vækstsæson. Udbringningen forventes at tage 8-10 dage fordelt over året, men hovedsageligt i marts og april måned, primært i dagtimerne. En del af gylletransporterne foregår ad interne markveje, dette er især arealerne beliggende tæt på anlægget. Ved kørsel på offentlig vej passerer kun enkeltbeboelser, men ingen samlede bebyggelser og byer. Gyllen udbringes med 25 tons gyllevogn med nedfælder. Der udbringes ikke længere dybstrøelse, da dybstrøelsen afsættes til biogas. Ensilagevand og regnvand fra ensilagepladserne bringes ud med gyllevogn i det omfang, det ikke er praktisk at sprinkle det ud. Det er en maskinstation, der står for udbringning af husdyrgødning.

Mælken afhentes hver anden dag, og det fortsætter uændret efter udvidelsen.

Antallet af transportere med kraftfoder er uændret. Mængden af grovfoder, der ensileres i siloerne på ejendommen er øget, da jordtilliggendet er øget, og ensilageanlægget er udbygget. Kraft- og proteinfoder mm. leveres normalt i dagtimerne, mens grovfoderet lægges i stak i løbet af vækstsæsonen, som strækker sig fra maj til oktober. Alt grovfoder opbevares i plansilo, så der er kort transportvej fra lager til stald. Der ensileres 3-5 gange årligt, afhængig af antal slæt græs, der tages.

Hvorvidt f.eks fodertransport og afhentning af mælk passerer tætbeboede områder, afhænger af den rute, som hhv. foderfirma / chauffør og mejeri vælger. Dette ligger udenfor ansøgers indflydelse.

Vurdering af transport

Trafikken med lastbiler til og fra ejendommen er øget de senere år, specielt i forbindelse med afsætning af gylle til biogas. Antallet af transportere med traktor og vogn er faldet, og f.eks. udbringning af dybstrøelse med møgspredere foregår ikke længere. Tilkørselsforholdene er gode, ind- og udkørsel sker ikke lige overfor eller op til nabobeboelse. Vejene i lokalområdet er ikke meget trafikeret, så det vurderes, at det øgede antal transportere ikke vil være til væsentlig gene for naboerne.

3.8.7 Klima

Kvægproduktion bidrager til udledning af klimagasser som metan, CO₂ og lattergas. Det er især dyrenes fornøjelse, staldgødningen og markbrug, der bidrager til lattergas- og metan udskillelsen, mens CO₂-udskillelsen stammer fra strøm- og dieselforbruget.

Gyllen hentes hver 2. dag fra fortank, og køres til afgang i biogasanlæg. Herved bidrager ejendommen til den vedvarende energiforsyning og til en mindsket fordampning af metan fra stald og lager.

Ansøgers har skarpt fokus på at udnytte foderet optimalt og minimere foderspild. Der er ligeledes fokus på at spare på energiforbruget til opvarmning af vand og køling af mælk – mælken forkøles med koldt vand, som genbruges til vask og opvarmning i staldkontor mv.

I forhold til klimaændringer er det især et ændret nedbørsmønster, der kan tænkes at påvirke husdyrbruget, da husdyrbruget ligger langt fra havet, og derfor ikke vil være direkte påvirket af f.eks. havspejlsstigninger. Der ses en tendens til øget nedbør i det sydlige Jylland over de sidste ca. 10 år. I den forbindelse er det en fordel, at der er fast overdækning på gyllebeholderne, så der ikke unødigt opsamles regnvand.

Nedenfor fremgår husdyrbrugets sårbarhed i forhold til nedbør, oversvømmelse fra vandløb samt stigende grundvandsstand.

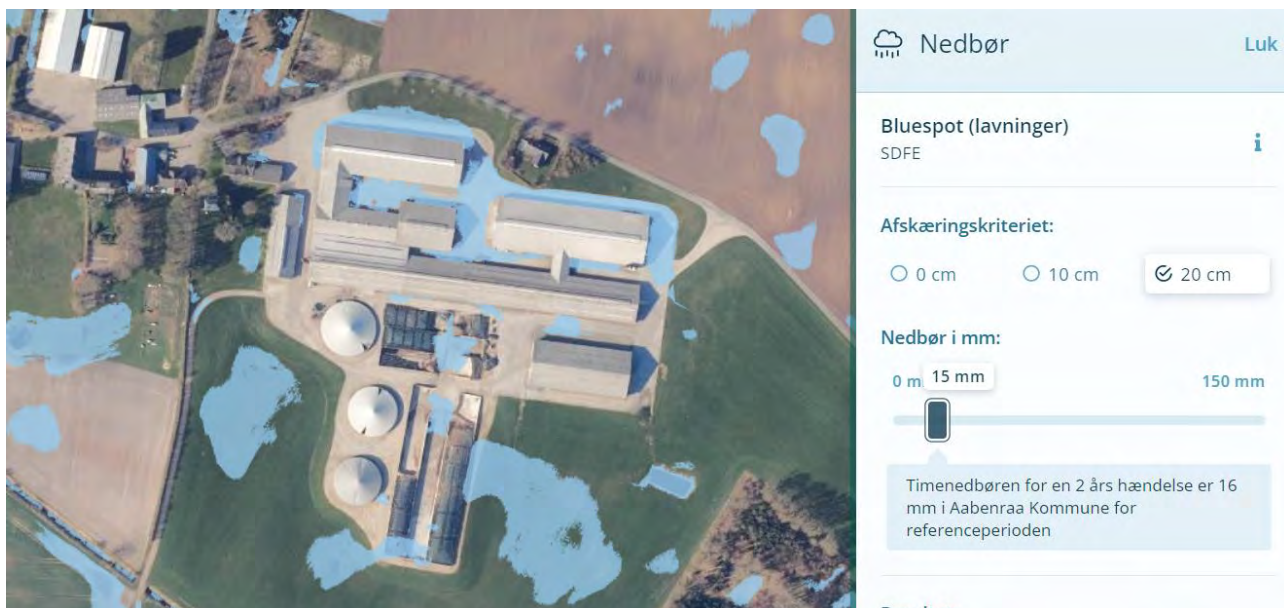
Nedbør

Figur 13 nedenfor viser, hvor der typisk vil stå vand, ved en timenedbør på 16 mm, hvilket er defineret som en 2-års hændelse i Aabenraa Kommune.

Der har ikke tidligere været problemer med oversvømmelser i staldene, ligesom der ikke tidligere har været

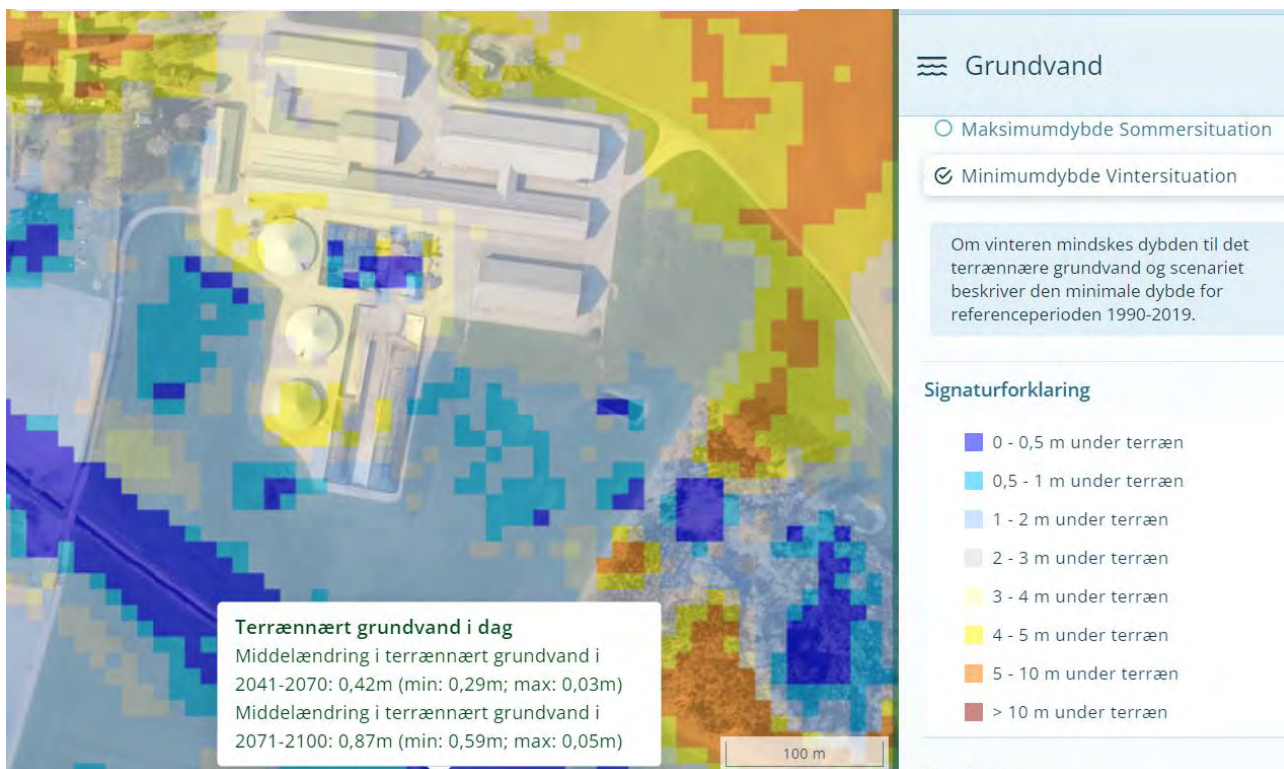

risiko for forurening som følge af nedbør. Der er ingen møddingsplads, der kan løbe over, og ensilagepladserne er godt afgrænset i forhold til de omgivende arealer. Tagvand fra malkecenter og den nyeste ungdyrstald ledes til nedsivningsbassin.

Figur 13: Områder der kan blive påvirket af nedbør. Kilde: kamp.miljoeportal.dk

Grundvand

Figur 14: Områder der er sårbare for stigende grundvandsstand. Kilde: kamp.miljoeportal.dk

Af figur 14 fremgår det, at grundvandet omkring ejendommen varierer en del, og at det under bygningerne, står ca. 2-3 m under terræn. Også under gyllebeholderne er der passende afstand til grundvandet. Tømning af beholder sker typisk i sommerperioden, hvor grundvandsstanden er lavere, og der dermed ikke er risiko for, at bunden skydes op. Den nyeste af gyllebeholderne har pejlebrønd som bl.a. inspiceres i forbindelse med tømning af gyllebeholderne. Pejlebrøndens primære formål er at tjekke grundvandsstanden, så beholderen ikke tømmes i niveau under grundvandsstand, idet tømning under grundvandsstand vil kunne forårsage brud på gyllebeholderens bundplade og dermed utæthed.

Nogle steder på marken rundt om anlægget står grundvandet tættere på terræn. Dette vil man skulle tage højde for, hvis der på et tidspunkt skal bygges nyt på ejendommen, i forhold til den nødvendige terrænregulering og fundering.

Vandløb og hav

Figur 15: Områder der er sårbare for stigende grundvandsstand. Kilde: kamp.miljoportal.dk

Selvom ejendommen ligger tæt på Gejlå, så ligger ejendommen så højt, at der ikke vil være risiko for oversvømmelse fra vandløbet. Kortet viser områder, der er i risiko for at blive oversvømmet ved en 100-års hændelse.

Vurdering

Det vurderes, at husdyrbruget gennem løbende forbedringer, gør hvad der er muligt for at nedsætte husdyrbrugets klimapåvirkninger. Husdyrbruget leverer dele af husdyrgødning til biogasanlæg og dette forventes at øges.

Det vurderes at husdyrbruget er indrettet og driftes, så ændrede nedbør, vandstigning fra vandløb og grundvandsstigning kan håndteres på husdyrbruget. Dels pga. af afløbsforholdene samt at staldene og gødningsopbevaringen er i bestandige materiale.

3.9 Reststoffer, affald og naturressourcer (B8, D1b)

3.9.1 Døde dyr (B8)

Døde dyr opbevares på dertil indrettet plads nord for vejen. De døde dyr er placeret skyggefuldt og på betonspalter. De døde dyr kan ikke ses fra offentlig vej og er sikret mod ådselædende dyr ved indhegning eller overdækning med kadaverkap.

DAKA afhenter næstfølgende hverdag.

Vurdering

Det vurderes, at den nuværende placering af døde dyr ikke giver anledning til væsentlige gener for naboer eller forbipasserende, samt at spalter, kadaverkap og skygge sikrer, at fx ådselædere ikke kan tilgå de døde dyr og at opbevaring sker miljømæssigt forsvarligt.

3.9.2 Affald (B8)

Ansøger har en aftale om afhentning af erhvervsaffald med Mammen og Sønner. På husdyrbruget er der opstillet to 800 L containere. Service på maskiner foretages på værksted, så der opbevares ikke oliefiltre, batterier mv. på ejendommen. Spildolie opbevares i en 200 l tromle i værksted. Medicinrester og kanyler tages med af dyrlægen. Plast og papir sorteres for sig og afhentes af Mammen og Sønner. Generelt sorteres, opbevares og bortskaffes affald miljømæssigt forsvarligt og i overensstemmelse med Aabenraa Kommunes affaldsregulativer.

Da der ikke sker bygningsmæssige ændringer eller reovering af staldene i forbindelse med denne miljøgodkendelse, vil der ikke være en affaldsproduktion som følge af dette.

Nedenfor er affaldstyper og mængder opgjort skønsmæssigt ud fra erfaring.

Tabel 14: Affald

Affaldstype	Opbevaringssted	Transportør	Modtageanlæg	Mængder	EAK-kode	ISAG-kode
Olie- og kemikalieaffald:						
Spildolie	Værksted i 200 L tromler	Dansk Oliegenbrug	Dansk Oliegenbrug	250 L*	13.02.08	06.01
Olie- og brændstoffiltre	Værksted	Traktorfohandler	Traktorfohandler	13 stk*	16.01.07	06.05
Blyakkumulatorer	Værksted	Traktorfohandler	Traktorfohandler	2 stk*	16.06.01	05.99
Rester af bekæmpelsesmidler	Kemikalierum i lade				20.01.19	05.12
Spraydåser	Værksted	Ansøger	Kommunal Genbrugsplads	15 stk*	15.01.10	23.00
Medicinrester	Kontor	Dyrlæge	Dyrlæge		18.02.08	05.13
Kanyler i særlig beholder	Kontor	Dyrlæge	Dyrlæge	1 boks*	18.02.02	66.00

Batterier – alle typer	Værksted	Ansøger	Kommunal Genbrugsplads	20 stk*	20.01.33	77.00
Lysstofrør og elsparepærer	På loft	Ansøger	Kommunal Genbrugsplads	25 stk *	20.01.21	79.00
Fast affald:						
Tom rent emballage (papir/pap/plast)	Værksted	Ansøger	Kommunal Genbrugsplads		15.01.01/02	50.00
Overdækningsplast + tomme sække af plast samt urent papir, plast og pap.	800 l container. Tømmes hver 14. dag	Mammen og Sønner A/S	Mammen og Sønner A/S		15.01.02	52.00
Jern og metal	På betonplads nord for ejendommen	Ansøger	Højest bydende		02.01.10	56.20
Tomme medicinglas	Kontor	Dyrlæge	Dyrlæge	5-10 stk*	15..01.07	51.00

* Mængder er skønnede

Vurdering

Generelt vurderes husdyrbrugets fremtidig affaldshåndtering at stemme overens med kommunens erhvervsaffaldsregulativ. Og der vurderes ingen større risiko ved håndtering af de nævnte affaldstyper.

3.9.3 Olie- og kemikalier (B7 og B8)

Der er to dieseltanke på ejendommen, som står på fast bund og udendørs. Den ene er taget ud af brug, men står stadig på ejendommen. Påfyldningen sker tæt ved tanken og på fast bund.

Tabel 15: Oplag af olie

Olietanke:	Volumen	Fremstillingsår	Tanknr.	Godkendelsesnr.
Dieselolietank (taget ud af brug)	1.800 l	1997	27 270 01	SB 600/81
Dieselolietank (erhverv)	5.900 l	2018	05012793	51-5023

Spildolie opbevares i værksted, hvor der er fast bund. Der opbevares max 200 l spildolie på ejendommen i en olietønde og derudover er der et mindre oplag af olie svarende til max. 400 l. Olieskift på maskiner foretages normalt ved serviceeftersyn, hvorfor der kun er et mindre oplag af olie på ejendommen.

Kemikalier og vaskemidler, som anvendes til rengøring og vask af malkeanlægget opbevares i teknikrummet.

Tabel 16: Oplag af sprøjtemidler, kemikalier og medicin.

Type	Opbevaringssted	Mængder pr. år	Oplagret mængde
Bekæmpelsesmidler	Lade	250 L + 120 kg	0-10 L + 0-5 kg

Smøreolie	Værksted	300 L	Op til 400 L
Medicin	Servicebygning	4 L	300 ml
Kemikalier (rengøring)	Servicebygning	800 L	< 400 L

Pesticider opbevares aflåst i kemirum i lade.

Vask af marksprøjte og traktor, der har været anvendt til udbringning af plantebeskyttelses-midler, sker på vaskeplads med opsamling til beholder. Uvasket sprøjte eller traktor, der er anvendt til udbringning af plantebeskyttelses-midler, placeres på vaskeplads eller under tag. Påfyldning af sprøjte sker fra buffertank uden mulighed for tilbageløb til vandforsyningsanlæg.

Vaskepladsen er befæstet, så der ikke sker nedsivning i jorden eller afstrømning til det omgivende område. Påfyldning af plantebeskyttelsesmidler vil ske på vaskeplads med opsamling til gyllebeholder eller anden beholder, eller på det areal, hvor plantebeskyttelsesmidlet skal udbringes.

Vurdering

Det vurderes, at opbevaring af olie og kemikalier sker på forsvarlig vis, på fast bund, og at risiko for spild i forbindelse med håndtering er minimeret.

3.9.4 Råvarer (B7)

De væsentlige råvarer i forbindelse med en kvægbesætning er foder og vand.

Foder til kvæg består af ca. 50-60 % hjemmeavlet grovfoder, hovedsageligt majs og græs, samt indkøbt tilskudsfoeder i form af færdigblandinger alene eller i kombination med forskellige råvarer som f.eks. sojaskrå, rapsprodukter, roepiller m.m. Foderplanen afstemmes med en mineralblanding for at tilgodese kreaturerne behov for næringsstoffer.

Fodersammensætningen afstemmes i forhold til dyrenes biologiske behov (kalv, kvie, malkende ko, goldko, slagteko og evt. slagtekalv). For at opnå så præcis en næringsstofsammensætning som muligt, udtages der analyser af grovfoderet, som ligger til grund for sammensætning af det indkøbte foder. Optimeringen af foderplanen sker bl.a. på protein, så overforsyning såvel som underforsyning undgås. Overforsyning med protein medfører en belastning på miljøet, men det overbelaster også koen.

Som nævnt i afsnittet om BAT, så følger det af den nye regulering, der blev indført den 1. august 2017, at eksisterende vilkår om fodereffektivitet er indarbejdet i produktionsarealmodellen. Fodervirkemidler som f.eks. nedsat råproteinprocent er således ikke længere optaget på Miljøstyrelsens teknologiliste. Derfor kan den hidtidige miljøeffekt af et fodervilkår ikke længere anvendes i forbindelse med en ansøgning om en ny miljøgodkendelse eller tilladelse efter lovens nye § 16a eller § 16b. De hidtidige vilkår om reduceret råprotein i foderet falder derfor bort.

Der forskes pt. intensivt i nye fodermidler til kvæg, f.eks. med et større indhold af fedt, med det formål at nedbringe methanproduktionen fra køernes fordøjelse. Når der på et tidspunkt kommer pålidelige resultater på dette område vil det formentlig blive implementeret enten som lovkrav eller som forudsætning for at levere mælk til de store mejerier.

Vandforbruget er beskrevet i afsnit 3.8.6.

Vurdering

Det vurderes, at den økonomiske tilskyndelse til at optimere fodertildelingen i sig selv bevirker, at der ikke bruges mere foder, end der er behov for. Der er til stadighed fokus på optimering af fodringen med henblik på at nedbringe specielt klimabelastningen fra husdyrbrug.

3.9.5 Energiforbrug (B8)

Husdyrbrugets energiforbrug i form af el, fyringsolie og diesellole er opgivet i Tabel 17.

Tabel 17: Energiforbrug

Type	Forbrug før	Forbrug efter
El, inkl. markvanding	6-700.000	6-700.000
Diesellole	60.000	80.000

Forbruget af el er meget variabelt, da det afhænger af vanding af arealerne. Forbruget af diesellole er øget, da bedriftens jordtilliggende er øget.

På ejendommen anvendes der primært energi til malkning, nedkøling af mælk, gyllepumpning, belysning og øvrige elektriske maskiner samt forbrug i stuehus og aftægt. Staldene har hovedsageligt naturlig ventilation, hvorfor der kun anvendes mindre mængde el til ventilatorer i to af de ældste bygninger. Der er ingen opvarmning i staldene.

Energibesparende foranstaltninger

Der er ovenlysplader i tagene på staldene, hvilket mindsker behovet for elektrisk lys. Åbne sider i staldene mindsker ligeledes behovet for elektrisk lys.

Der er de senere år skiftet til LED-belysning i de fleste af driftsbygningerne. Efterhånden som armaturerne er udtjente vil der blive skiftet til LED i de sidste bygninger også. Der er kun vågelys i staldene om natten. Vågelyset er censorstyret.

Vakuumpumper til malkerobotter er frekvensstyrede, hvilket sikrer, at der ikke bruges mere energi end nødvendigt.

Logistikken i forbindelse med fodring mv. er godt indrettet, så kørsel minimeres. I markbruget udføres der så vidt muligt flere arbejdsopgaver på én gang.

Der genvindes varme fra mælkekølingen. Varmen benyttes til at opvarme vand til vask og til opvarmning af staldkontor mv.

Ifølge normtal fra Håndbog til driftsplanlægning 2015 fra Seges er det forventelige elforbrug ca. 670 kWh pr. årsko, dog med mulighed for store variationer. Med et dyrehold på ca. 850 årskøer, giver det et elforbrug på ca. 570.000 kWh. Dertil kommer elforbruget til dyrene i ungdyrstaldene (lys, gyllepumpning), samt el til vanding. Husdyrbrugets elforbrug ligger dermed fint i forhold til normen.

Vurdering

Forbrug af energi kan påvirke klimaet negativt, men man kan ikke drive et moderne husdyrbrug uden at benytte energi. Det vurderes dog, at ansøger har et løbende fokus på at optimere på energiforbruget, ved at have fokus på energibesparelser på ejendommen.

3.9.6 Vandforbrug (B8)

Husdyrbruget henter vand fra egen boring til brug i stalden. Vandforbruget ligger på 25.000 m³/år.

Vand benyttes primært til drikkevand til dyr og vask af malkeanlæg samt forbrug i boligen.

Vandbesparende foranstaltninger

I følge normtal fra Håndbog til driftsplanlægning 2015 fra Seges er det forventelige vandforbrug ca. 33 m³ pr. årsko (stor race) og ca. 5,7 m³ pr. opdræt (stor race). Med den forventede fremtidige produktion på 850 årskøer og 760 opdræt (0-24 mdr.) giver det et vandforbrug på ca. 32.400 m³. Husdyrbrugets forventede vandforbrug ligger dermed under normen.

Der føres løbende kontrol med vandinstallationer og drikkekopper, og hvis der opstår spild, bliver fejlen udbedret hurtigst muligt, så vandspild bliver minimeret.

Der er installeret drikkekar med stor vandoverflade. Landbrugsmaskiner vaskes med højtryksrensere.

Der sker genbrug af vand fra køling af mælketanken til drikkevand til dyrene.

Vurdering af vand

Det vurderes samlet, at husdyrbruget med de beskrevne foranstaltninger begrænser vandforbruget mest muligt, samt at risikoen for udsivning til det omgivende miljø er meget begrænset. Selvom vandet hentes fra egen boring, er der et stort incitament til at undgå vandspild, fordi alt vand brugt i stalden opsamles i gyllen og skal håndteres som gylle med opbevaring og udbringning.

3.9.7 Spildevand og restvand (B8)

Afløbsforholdene på husdyrbruget fremgår af afløbstegningerne på bilag 3 og 4.

Alt afløb fra stalde samt vaskeplads ledes til fortank / gyllebeholder. Størstedelen af vandet fra ensilagepladser ledes til gyllebeholder, men kan også sprinkles ud, hvis forholdene i marken tillader det. Der er indrettet en forbeholder på ca. 30 m³, som ensilagevandet løber til, herfra ledes det til gyllebeholder og køres ud med gyllevogn. Den midterste af de tre gyllebeholdere anvendes især til ensilagevand / pladsvand og vaskevand fra malkestalden, mens de to andre tanke anvendes til lager af afgasset gylle, der kommer tilbage fra biogasanlægget. Ud over tankene på ejendommene er der indgået aftaler om opbevaring med andre landmænd, som får den afgassede gylle leveret direkte fra biogasanlægget, hvilket er med til at opfylde bedriftens kapacitetsbehov.

Afløb fra WC i stald ledes til lukket tank, der tømmes med en slamsuger efter behov.

Størstedelen af tagvand fra bygningerne ledes til godkendt forsinkelsesbassin sydøst for ejendommen. Da der ikke bygges nye bygninger, er der ingen ændringer af tagvandssystemet.

Pladsvand fra arealer omkring bygningerne afledes til terræn eller siver ned i gruset.

Vurdering af spildevand og restvand

Da alle gyllesystemer er lukkede, vurderes der ikke at være risiko for at der sker forurening fra disse. Det vurderes, at håndtering af pladsvand med opsamling i gyllebeholder og udkørsel med gyllevogn gør, at ensilagevandet bliver fordelt i marken, når jorden kan optage det, hvorved udsivning til dræn undgås. Det vurderes, at tagvand afledes forsvarligt. Der ikke foretages ændringer af afledningen af tagvand i forbindelse med det ansøgte.

3.9.8 Naturressourcer (F5b)

Anlægget forbruger naturressourcer i form af foder og vand, samt dyrkningsarealer og brændstof til dyrkning af foder. Der sker ingen væsentlig ændring af anvendelsen af jordressourcen, idet der igennem mange år er produceret græs og majs til foder på landbrugsarealerne i Sønderjylland.

Planteavlen er nøje reguleret gennem omfattende generel regulering vedr. anvendelse af gødning, tidspunkter for jordbearbejdning, såning, anvendelse af efterafgrøder, anvendelse af bekæmpelsesmidler mv., så tab af gødningsstoffer og bekæmpelsesmidler så vidt muligt begrænses.

Forbruget af vand til drikkevand og vask vurderes ikke at udgøre en trussel imod vandressourcen som sådan, da der ikke er forlydender om lokal knaphed på denne ressource.

Der udarbejdes foderplaner, og fodersammensætningen afstemmes i forhold til dyrenes biologiske behov. Der optimeres løbende på foderforbruget.

Vurdering

Der optimeres løbende på forbruget af samtlige anvendte ressourcer, for at sikre, at produktionen kører så effektivt som muligt.

3.10 Kumulation med andre husdyrbrug m.m. (B7, B10, E1b, F5e, F5f)

Fra de nærmeste naboer uden landbrugspligt på Gejlåvej 16, 18 og 20 er der langt mere end 100 m til andre husdyrbrug. Der er derfor ingen kumulation af lugtgener fra Hesteløkken 5a, med lugtgener fra andre husdyrbrug. I praksis kan der være nogle forhold omkring transporter eller sæsonbetinget arbejde, hvor flere husdyrbrug tilsammen udgør en midlertidig gene. Dette er ikke reguleret i lovgivningen. Kumulation i forhold til ammoniakdeposition og natur er beskrevet under punkt 3.5, mens kumulation til lugt og beboelse fremgår under punkt 3.7

Vurdering

Pga. den forholdsvis store afstand til de nærmeste andre husdyrbrug, vurderes det, at der ikke er kumulation i forhold til lugt. I forhold til støj, rystelser, vibrationer, støv, lys og skadedyr og transporter vurderes der ikke at kunne være kumulation pga. afstanden samt de genebegrænsende tiltag. Der kan være tidspunkter af året, f.eks. i højsæson for udkørsel af gylle, hvor der kan være midlertidige kumulerede effekter af flere husdyrbrug.

3.11 Forurenings- og genebegrænsende tiltag og risiko (B7, F7, F5d)

For at beskytte nærmiljøet og grundvandet har ansøger en række procedurer for håndtering af husdyrgødning, olie og lign. Kemikalier i forbindelse med markbruget håndteres ikke på ejendommen.

Husdyrgødning

De største ulykker, der kan forekomme på husdyrbruget, der kan give anledning til en akut forurening, er udslip af gylle. Stalde, gyllekanaler og gyllebeholdere er etableret med tætte og stabile bunde og sider, og der er tilstrækkelig opbevaringskapacitet til husdyrbrugets gylle. Gyllebeholderne er desuden omfattet af 10 års beholderkontrollen og bliver kontrolleret løbende. Den nyeste af gyllebeholderne har omfangsdræn. Omfangsdrænet tjekkes forud for bundtømning af gyllebeholderne. Hvis vandstanden i brønden i forbindelse med omfangsdrænet står højere end bunden af gyllebeholderne, vil gyllebeholderne ikke blive tømt længere end til vandstandshøjden for at undgå, at grundvandet presser gyllebeholderens bundplader op.

Skulle uheldet være ude, og en gyllebeholder bryder sammen eller overfyldes ved en fejl, vil gyllen i første omgang lægge sig på det befæstede areal ved siden af gyllebeholderen. I tilfælde af et meget stort

gylleudslip kan gyllen muligvis flyde ned i en lavning i den tilstødende mark. Her vil der kunne skubbes volde op, så gyllen inddæmmes på et mindre område, hvorfra det kan suges op med slamsuger eller graves væk. I det tilfælde vil det være vigtigt at sikre, at der ikke siver gylle ud i dræn med forbindelse til vandløb. I beredskabsplanen bliver det beskrevet, hvor det vil være aktuelt at blokere drænet for at undgå udsivning til vandløb.

Overpumpning af gylle fra gyllebeholder til gyllevogn foretages af maskinstation med læssekran, og foregår under opsyn.

Såfremt der skulle ske spild af olie eller kemikalier, står der sække med savsmuld og kattegrus i værkstedet, der kan benyttes til at opsuge spild.

Olie og kemikalier

Olietankene står på fast bund og hævet over underlaget, så evt. udsivning vil kunne ses. Planteværnsmidler opbevares i kemirum og sprøjte fyldes fra buffertank, og vaskes på vaskeplads.

Klimaændringer

I forhold til klimaændringer er det især et ændret nedbørsmønster, der kan tænkes at påvirke husdyrbruget, da husdyrbruget ligger langt fra havet, og derfor ikke vil være direkte påvirket af f.eks. havspejlsstigninger. Der ses en tendens til øget nedbør i det centrale Sønderjylland over de sidste ca. 10 år, men ejendommen ligger på sandjord og med passende højde i forhold til det nærliggende vandløb, så der vurderes ikke at være risiko for oversvømmelse fra vandløbet. Tagvand afledes hovedsageligt til nedsivning / forsinkelsesbassin i mark. Evt. overløb fra forsinkelsesbassin vil være til ansøgers egen mark, hvor konsekvenserne vil være begrænsede. Sårbarhed i forhold til klimaforandringer er kort beskrevet i kapitel 3.8.7. Øget nedbør på ensilagepladserne giver en øget mængde vand, der opsamles. Det sikres, at gyllebeholderne bliver tømt sidst på sommeren, så der er plads til det vand, der opsamles i løbet af efteråret og vinteren.

Vurdering

Det vurderes ikke at være fare forbundet ved håndtering og opbevaring af husdyrgødningen, da staldanlægget er opført i bestandige materialer, og da gyllebeholderne ofte tilses af ansøger og er omfattet af beholderkontrol, hvorfor risikoen for udslip vurderes minimalt.

Risikoen for forurening med andre stoffer vurderes at være lille, da anlæg og rutiner er indrettet til at minimere risiko for spild.

Det ansøges indvirkning på klimaet, og projektets sårbarhed overfor klimaændringer: Al animalsk produktion giver anledning til udledning af CO₂. Energiforbruget i forbindelse med produktionen giver også anledning til udledning af CO₂. Det tilstræbes i alle led i produktionen at optimere ressourceforbruget – foder, diesel, el, mv. Dansk landbrug ligger lavt i klimabelastning pr. produceret enhed i forhold til mange andre steder i verden. Eftersom klimabelastningen er et globalt fænomen og ikke kender landegrænser, er det en fordel, at animalske fødevarer til forsyning af verdensmarkedet produceres der, hvor det kan gøres med mindst mulig klimabelastning.

Det vurderes at håndteringen af husdyrgødning og olie og kemikalier sker forsvarligt, og derved ikke er til fare for menneskers sundhed. De øvrige gener (støj, støv, lys osv.) vurderes ikke at udgøre en fare for menneskernes sundhed.

3.12 Forslag til egenkontrol (B7)

Der gennemføres en omfattende egenkontrol af mange forhold på ejendommen – kontrol drikkevandsvandskvalitet til stald og malkerum, sprøjtejournal, regnskab med afsat husdyrgødning, regnskab

med anvendt gødning, afsætning af dyr, medicinbehandling, beholderkontrol og meget andet. Der vurderes ikke at være behov for yderligere egenkontrol-tiltag som følge af vilkår i miljøgodkendelsen, da der ikke er installeret ekstra miljøteknologier såsom luftrensning, gylleforsuring eller gyllekøling.

3.13 Alternative løsninger og 0-alternativet (E1d, F2, F3)

Da der er tale om eksisterende stalde, er mulighederne for indførelse af yderligere teknologi begrænset i forhold til de økonomiske omkostninger, der er forbundet hermed. Installering af forsuring af gyllen eller luftrensning er dyre foranstaltninger, og vurderes ikke at være proportionalt i forhold til at BAT kravet er overholdt.

Såfremt ansøgningen mod forventning ikke godkendes, er 0-alternativet at husdyrbruget fortsætter med samme tilladte produktion, som fastsat i den nuværende godkendelse fra 2016.

3.14 Sårbarhed i forhold til risici for større ulykker mv. jf. § 4 stk. 8 nr. 6 (F8)

Det vurderes, at risici for større ulykker eller katastrofer på et husdyrbrug med den nuværende og ansøgte placering vil være udslip af gylle fra gyllebeholdere, fx i forbindelse med overpumpning, brud på gyllebeholder eller lignende. I husdyrbrugets beredskabsplan er der en instruks for, hvordan en sådan situation skal håndteres.

Der er ikke nærhed til større industrielle anlæg, såsom atomkraftværker, krudtfabrikker eller tung fremstillingsvirksomhed, som risikerer at springe i luften eller brænde med alvorlige konsekvenser for omkringliggende anlæg. Området er ikke præget af jordskælv, jordskred eller andre naturkatastrofer, som kan føre til at bygninger falder sammen eller fundamentet revner. Anlægget er konstrueret, så det kan tåle store regnhændelser, og anlægget ligger så højt i forhold til vandløb, at det ikke er truet af oversvømmelse, selv ved usædvanligt store nedbørshændelser.

3.15 Andet om befolkningen og menneskers sundhed (F4, F5d)

Risikoen ved MRSA, antibiotikaresistens eller smitsomme husdyrsygdomme håndteres af generelle veterinærregler i Fødevarestyrelsens regi.

Et litteraturstudie fra DCE/ Århus universitet⁷ omkring luftforurening fra husdyrbrug og mulige indvirkninger på naboernes sundhed afslører ikke nye væsentlige problemstillinger, og der er ikke nogen af de undersøgte studier, der i sig selv giver grundlag for at konkludere noget konkret om den nuværende regulering af området. Litteraturstudiet omhandler undersøgelser fra mange lande.

Vurdering

Det vurderes, at der ikke er nogen særlige forhold på husdyrbruget eller beliggenheden i forhold til naboer der gør, at der i forbindelse med miljøgodkendelsen skal stilles særlige vilkår i forhold til menneskers sundhed.

Det vurderes endvidere, at husdyrbruget med dets beliggenhed i forhold til omgivelserne, ikke kan påvirke befolkningen og menneskers sundhed, heller ikke i forhold til samspil med de øvrige faktorer jf. Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 4 stk. 8 (se punkt 3). Potentielt kunne befolkningen og menneskers sundhed blive påvirket af næringsstoffer eller kemikalier, der siver ned i grundvandet og forurener dette. Med husdyrbrugets indretning og drift vurderes det, at der er meget begrænset risiko for, at dette vil ske. Eftersom

---

⁷ Århus Universitet, 2020: Review of the scientific evidence of air pollution causing health effects in people living in the vicinity of concentrated animal feeding operation (CAFOs)

ejendommen er forsynet med vand til stald og malkecenter fra egen boring, er bedriften selv den, der er mest afhængig af god kvalitet i grundvandet, der indvindes i området.

3.16 Samspillet mellem faktorer jf. § 4 stk. 8 nr. 5 (F4)

Ifølge bekendtgørelse om godkendelse og tilladelse m.v. af husdyrbrug skal der oplyses om væsentlige direkte eller indirekte virkninger som følge af et samspil mellem to, flere eller alle faktorerne:

- 1) befolkningen og menneskers sundhed,
- 2) biologisk mangfoldighed med særlig vægt på kategori 1- og 2-natur samt bilag IV-arter,
- 3) jordarealer, jordbund, vand, luft og klima,
- 4) materielle goder, kulturarv og landskabet

De enkelte faktorer er beskrevet under punkterne 3.6, 3.7.1, 3.7.2, 3.7.3, 3.7.5, 3.7.6 og 3.8.1 (befolkningen og menneskers sundhed), 3.4 og 3.5 (biologisk mangfoldighed med særlig vægt på kategori 1- og 2-natur samt bilag IV-arter), 3.1, 3.7.6, 3.8.2, 3.8.3, 3.8.4 og 3.10 (jordarealer, jordbund, vand, luft og klima) samt 3.4 og 3.7.4 (materielle goder, kulturarv og landskabet).

Det vurderes, at der ved samspil mellem de oplyste faktorer ikke kan opstå væsentlige direkte eller indirekte virkninger, som er større end de virkninger, som er beskrevet under de enkelte punkter 1-4.

3.17 Erhvervsmæssig nødvendighed

Ansøgningen om miljøgodkendelse anses nødvendig for ejendommens drift, for at kunne få en opdateret miljøgodkendelse med mulighed for at optimere produktionen indenfor det eksisterende produktionsareal. Udvidelse af ensilageanlægget vurderes at være erhvervsmæssigt nødvendigt for kunne opbevare det græs- og majs-ensilage, der produceres på bedriftens jordtilliggende på forsvarlig vis, og uden at have det liggende i markstakke med den ekstra transport fra lager til stald, som det ville give.

4. BAT

4.1 BAT-Ammoniakemission (B9, F5g)

Der henvises til afsnit 3.5.1, hvor forholdet er indgået behandlet. Nærværende ansøgning om miljøgodkendelse, tager afsæt i, at der allerede forlægger en miljøgodkendelse på de eksisterende staldafsnit. Hvilket betyder, at BAT niveau for de eksisterende staldafsnit tager afsæt i et BAT niveau, der er fastsat i tidligere godkendelse. Nugældende vilkår vedr. foderkorrektio og spalteskrabere søges ophævet, idet teknologierne ikke længere er opført på Miljøstyrelsens teknologiliste.

Der er fast overdækning på samtlige gyllebeholdere, hvilket reducerer ammoniakfordampningen fra gylleoverfladen.

Vurdering

Det vejledende BAT emissionsniveau overholdt er overholdt. Kravet er overholdt ved fast overdækning at gyllebeholderne, mens vilkår om spalteskrabere og foderkorrektio søges ophævet.

De processer, teknologier og materialer / stoffer, der anvendes i stalden er ukomplicerede og velkendte. Der er ikke tale om giftige, kunstigt fremstillede materialer eller hjælpestoffer, men hovedsageligt lokalt dyrket

foder, vand, husdyrgødning, og mælk. Der anvendes handelsgødning og plantebeskyttelsesmidler i markbruget – dette er nøje reguleret af generel lovgivning og godkendelsesordninger, så de anvendte stoffer er grundigt undersøgt og beskrevet i forhold til deres virkning i miljøet, og der er nøje anvisninger i forhold til midlernes anvendelse og dosering mv. Det vurderes derfor, at der ikke er væsentlig risiko for miljøet ved den ansøgte produktion.

5. Oplysninger om konsulenten (A4)

Ansøgningen er udarbejdet af miljørådgiver Britt Bjerre Paulsen, cand.silv./ landskabsforvaltning. Britt Bjerre Paulsen har mere end 20 års erfaring indenfor planlægning, VVM og miljøgodkendelse af husdyrbrug, dels fra det daværende Sønderjyllands Amt og dels fra ca. 17 år som miljørådgiver ved LandboSyd.

6. Konklusion

Sammenfattende vurderes det, at den ansøgte ændring af husdyrbruget på Hesteløkken 5a, 6340 Kruså, ikke vil medføre væsentlig direkte eller indirekte påvirkning af det omgivende miljø. Aabenraa Kommune kan ved fastsættelse af normale driftsvilkår for ejendommen fastholde husdyrbruget på de ansøgte tiltag, samt opsætte vilkår for indgreb, såfremt husdyrbruget mod forventning medfører forøgede gener for omgivelserne.

7. Reference (F10)

DCE, Aarhus Universitet -. (2013). *Overvågning af arter 2004-2011 Novana*. Aarhus Universitet - DCE.

Fødevareministeriet, M. o. (LBK nr. 520 af 01/05/2019). *Bekendtgørelse af lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v* . Miljø- og Fødevareministeriet.

Kommune, Aabenraa. (2015). *Kommuneplan 2015-2026*. Aabenraa Kommune.

Miljøministeriet. (BEK nr 2256 af 29/12/2020). *Bekendtgørelse om godkendelse og tilladelse m.v. af husdyrbrug*. Miljøministeriet.

Søgaard, B. &. (2007). *Håndbog om arter på habitatdirektivets bilag IV – til brug i administration og planlægning Faglig rapport fra DMU nr 635* . Danmarks Miljøundersøgelser, Århus Universitet.

Aarhus University, D. –D. (2020). *Review of the scientific evidence of air pollution causing health effects in people*. Aarhus University, DCE – Danish Centre for Environment and Energy ©.

8. Bilag

Bilag 1: Bygningsoversigt

Bilag 2: Kort af produktionsarealer

Bilag 3: Afløbsplan gylle og ensilagevand

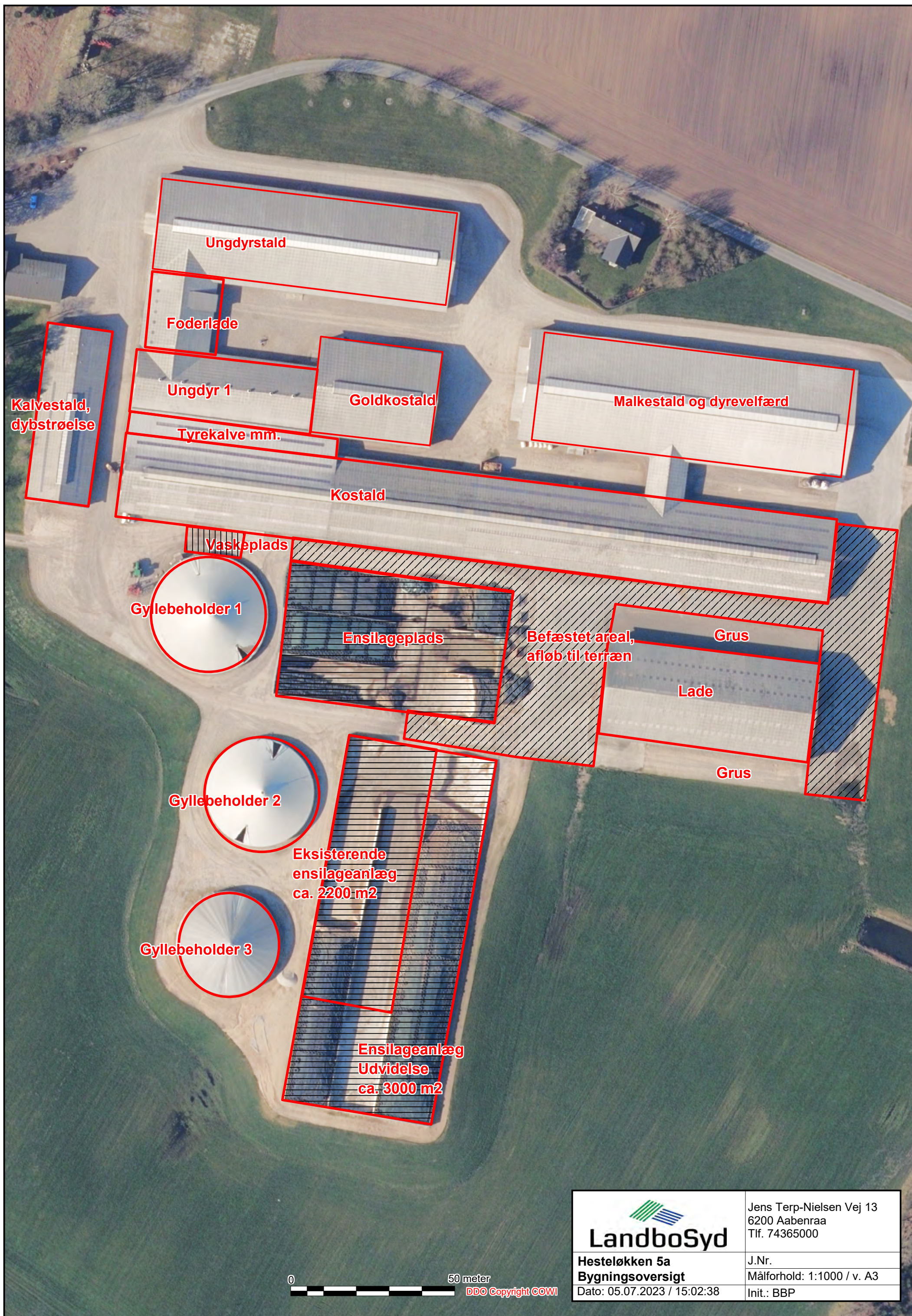
Bilag 4: Tagvand

Bilag 5: Interne transporter

Bilag 6: Teknik og beredskab

Bilag 7. Beredskabsplan

Ungdyrstald

Foderlade

Ungdyr 1

Goldkostald

Malkestald og dyrevelfærd

Kalvestald, dybstrøelse

Tyrekalve mm.

Kostald

Vaskeplads

Gyllebeholder 1

Ensilageplads

Befæstet areal, afløb til terræn

Grus

Lade

Gyllebeholder 2

Eksisterende ensilageanlæg ca. 2200 m²

Grus

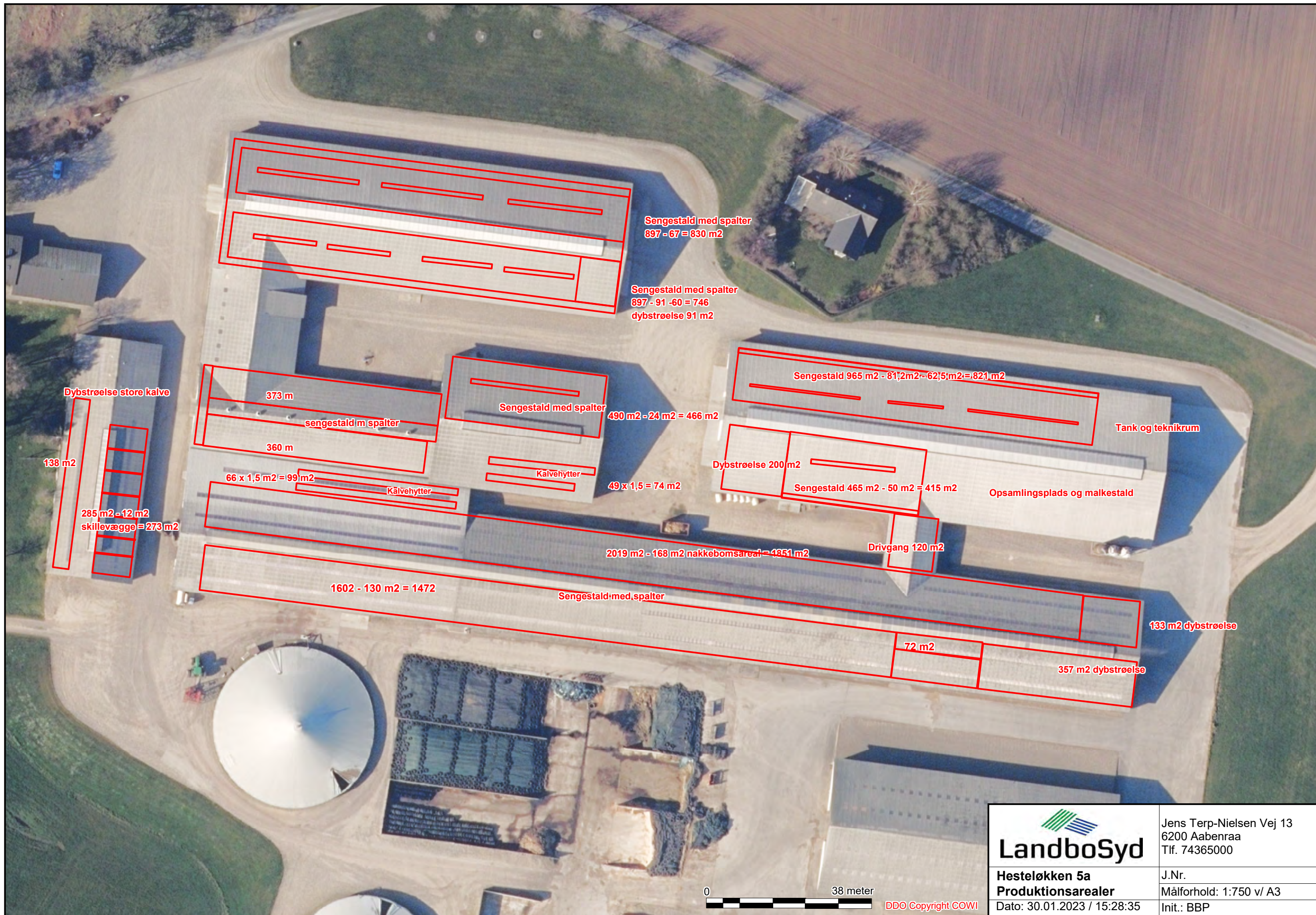
Gyllebeholder 3

Ensilageanlæg Udvidelse ca. 3000 m²

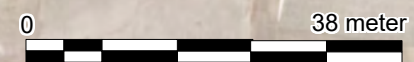
0 50 meter DDO Copyright COWI

 LandboSyd	Jens Terp-Nielsen Vej 13 6200 Aabenraa Tlf. 74365000
	J.Nr. Målforhold: 1:1000 / v. A3 Init.: BBP
Hesteløkken 5a Bygningsoversigt Dato: 05.07.2023 / 15:02:38	

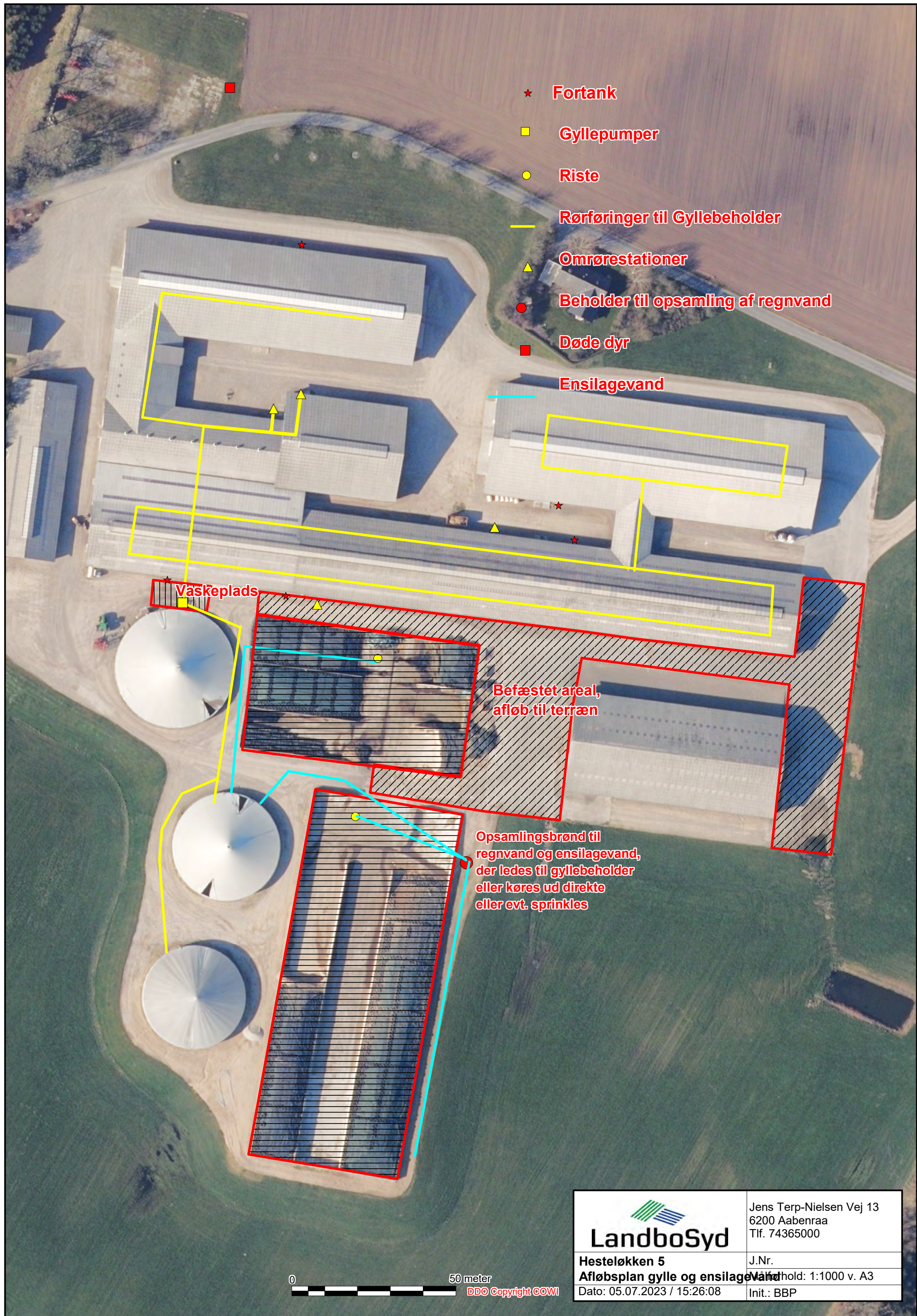

 <p>LandboSyd</p>	<p>Jens Terp-Nielsen Vej 13 6200 Aabenraa Tlf. 74365000</p>
	<p>J.Nr. Målforhold: 1:750 v/ A3 Init.: BBP</p>
<p>Hesteløkken 5a Produktionsarealer</p>	<p>Dato: 30.01.2023 / 15:28:35</p>

DDO Copyright COWI

- ★ Fortank
- Gyllepumper
- Riste
- Rørføringer til Gyllebeholder
- ▲ Omrørestationer
- Beholder til opsamling af regnvand
- Døde dyr

Vaskeplads

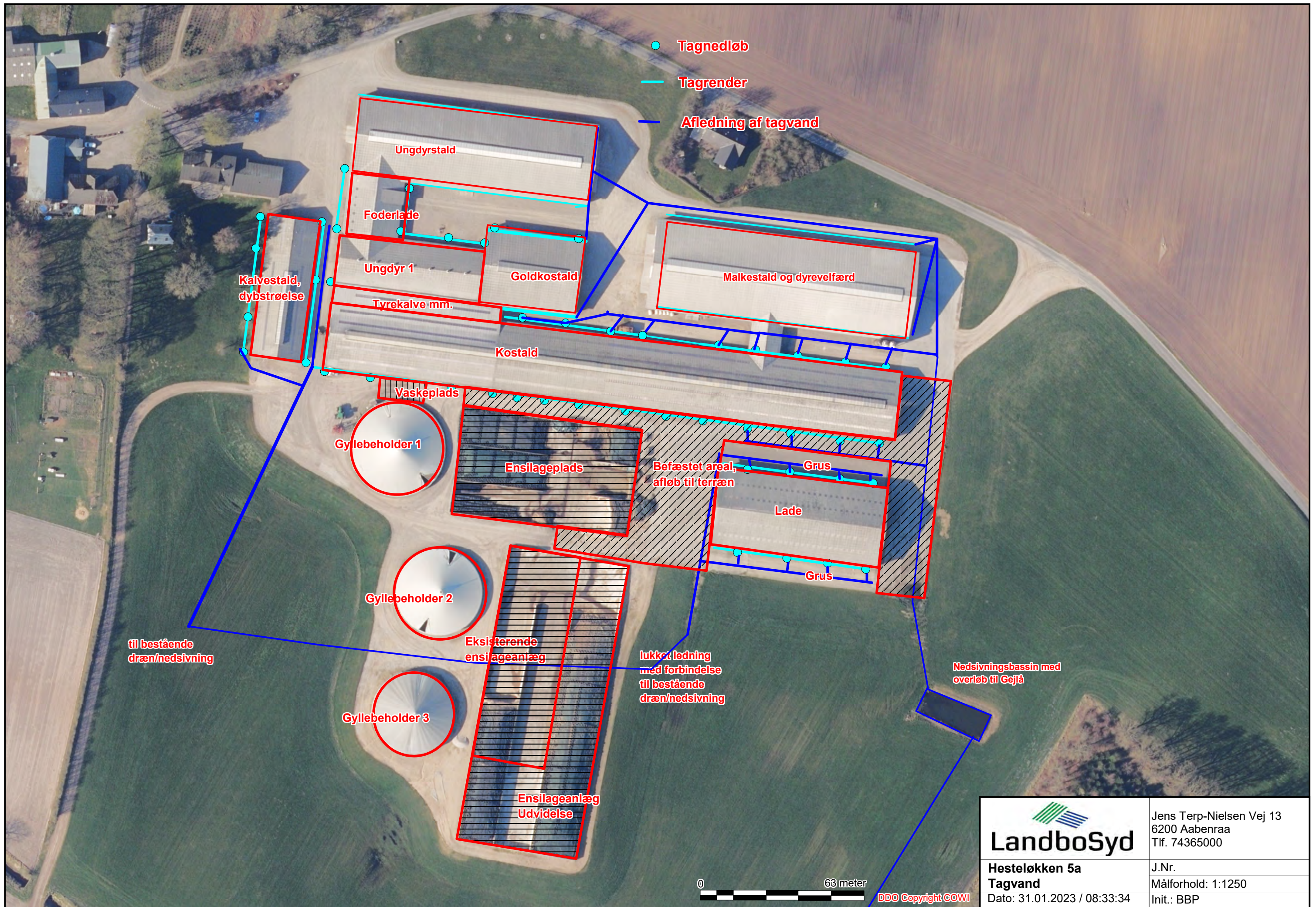
Befæstet areal, afløb til terræn

Opsamlingsbrønd til regnvand og ensilagevand, der ledes til gyllebeholder eller køres ud direkte eller evt. sprinkles

	Jens Terp-Nielsen Vej 13 6200 Aabenraa Tlf. 74365000
	J.Nr.
Hesteløkken 5 Afløbsplan gylle og ensilagevand	Målestok: 1:1000 v. A3
Dato: 05.07.2023 / 15:26:08	Init.: BBP

0 50 meter DDO Copyright COWI

- Taggedløb
- Tagrender
- Afledning af tagvand

til bestående dræn/nedsivning

lukket ledning med forbindelse til bestående dræn/nedsivning

Nedsivningsbassin med overløb til Gejlå

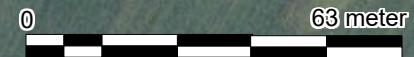
Jens Terp-Nielsen Vej 13
6200 Aabenraa
Tlf. 74365000

Hesteløkken 5a
Tagvand

J.Nr.
Målforhold: 1:1250

Dato: 31.01.2023 / 08:33:34

Init.: BBP

DDO Copyright COWI

Flytning af døde dyr

Udmugning

Afhentning af mælk
Besøg af dyrlæge mv.

Afhentning til biogas

Foder

Udmugning

Afhentning til biogas

Foder

Ensilering

Foder

Tilbagelevering og udkørsel af gylle
og udkørsel af ensilagevand

 LandboSyd	Jens Terp-Nielsen Vej 13 6200 Aabenraa Tlf. 74365000
	Hesteløkken 5a Interne transporter
Dato: 05.07.2023 / 15:41:04	Init.: BBP

0 75 meter DDO Copyright COWI